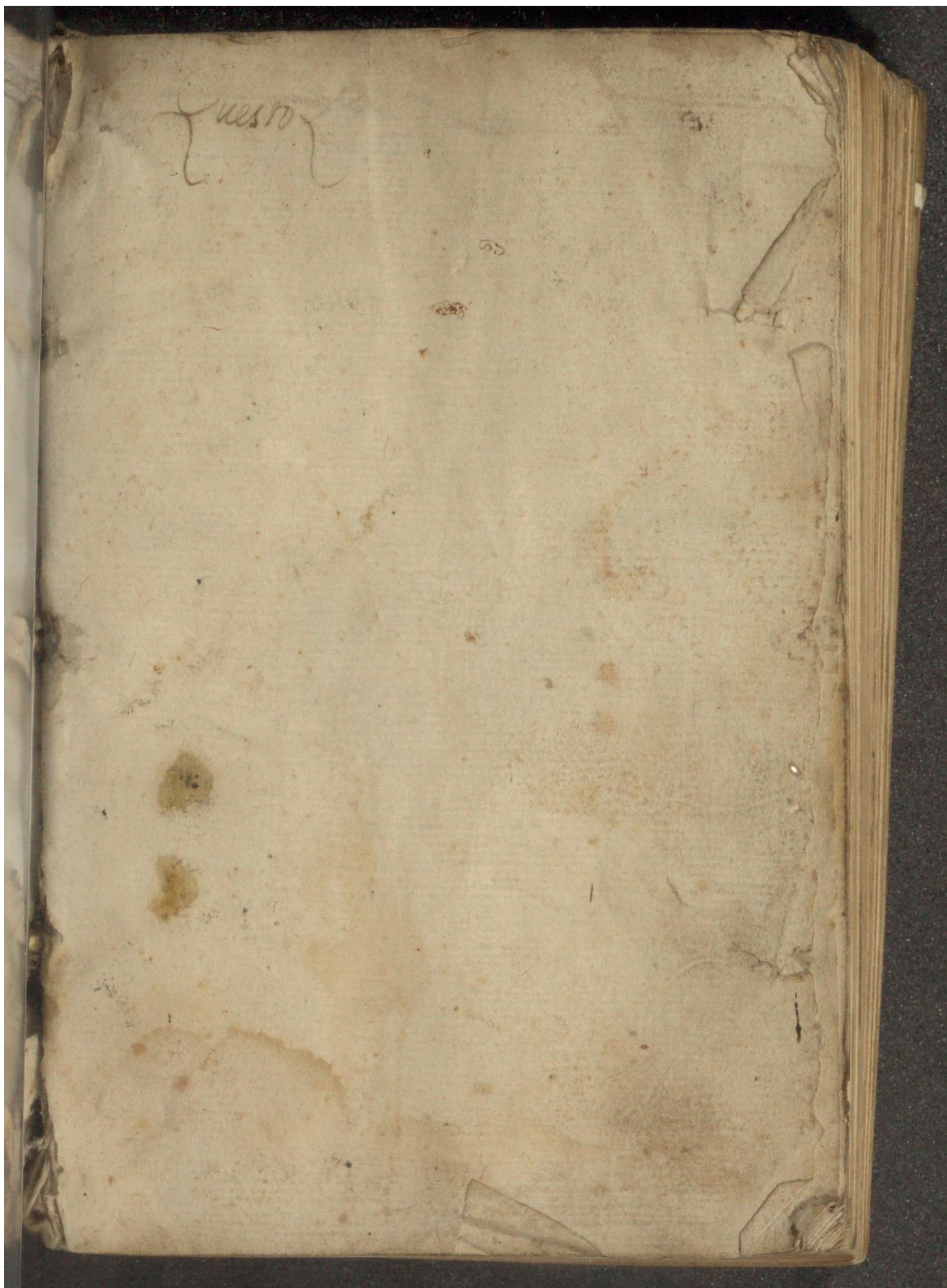

Vita et Index Galeni 1548

Questo

De Bonis

VITA GALENI PERGAMENI,

EX GALENO IPSO, ET EX VARIIS AVTHORIBVS,

Per Andream Lacunã, Secobiẽ. Doctorem Medicum, Militem Sancti Petri, summo studio collecta. Cui accedit.

[redacted] [redacted]

INDEX.

LOCVPLETISSIMVS OMNIVM *rerum & sententiarum, quæcunq; notatu dignæ in Epitome operum Galeni habentur.*

Venetiis apud Hieronymum Scotum.

M. D. XLVIII.

CLARISSIMO ET SAPIENTISSIMO
Viro, D. D. Ioanni Aquilerio, Medico Pontificio,
bonarum literarum fautori Maximo,
Andreas Lacuna, Secob. Doc.
Med. Miles Sancti Petri,
S. P. D.

VOD *accidere uniuersis parturientibus solet, ut dum in labore quidem uersantur, se iurēt amplius non parituras: postea uerò extra discrimen positæ, rursus & concipiant, & pariant: id nunc mihi planè contigisse uidetur*, Vir Clariss. Nam quum *haud ita pridem* Epitomen *omnium* Galeni *operum, uerè laboriosissimum partum, exarandam in pub licam studiosorum cõmoditatem curarem: ac partim quidem immensis laboribus fractus: partim præli difficultates ac molestias summas pertæsus, constituissem, ac propemodum apud me deierassem, non futuram mihi amplius rem cum typographis : postea q̃ fœtus iam æditus est in lucem, uiolare iusiurandum cõpellor*, Galeniq; Pergameni *uitam toti operi, ceu colophonem quendam, apponere.* Reuocauit *siquidem me ab instituto, quum illius* Viri *dignitas, amplitudoq;, tum mea in eum obseruãtia, adeoq; ipsius utilitas operis. Sciebam quippe* Galenum, *ijs qui uitã illius, mores, atq; instituta prælegerent, incredibilem quendam amorem sui excitaturum: ut multo ardentius, maioriq; cum uoluptate, in* Epitome *sese nostra exercerent.* Quocirca *illum quidem ad uiuam formam exprimere, expressumq; unà cum operibus suis ædere, statui.*

Cæterum quia uerendum erat, ne Galenus noster, hospes & pe regrinus quum sit, si in quempiam nebulonem incideret, contu melia aliqua afficeretur (sunt enim exteri maximè iniurijs ob= noxij) haud perperam me facturum existimaui, si ductorem il li & protectorem aliquem iungerem, qui eum contra insultus Arabum, ac Barbarorum insidias, tueretur. Cui muneri subeũ do, dum quoquouersus dispicerem, neminem te aptiorem inue= ni, Vir Ornatissime, qui adeò illius semper fuisti studiosus, ut uel me ipsum etiam impuleris, ad condendam illam omniũ ope rum eius periochen: quam prouinciam, nisi uictus instigatione tua (id quod ingenuè fateor) neutiquàm suscepissem. Nam quũ de nulla re sis æquè sollicitus, ac de salute publica (quæ tua sum ma bonitas, atq; animi integritas est) semper aliquid medita= ris, quod in communem omnium usum redundet. Quo nomine uniuersi tibi debemus plurimum. Taceo singulares tuas istas animi dotes, prudentiam, temperantiam, lenitatem morum, cõ stantiam, multiiugamq́; omnium disciplinarum peritiam, quæ nos adducunt, ut non minori admiratione, q̃ amore, te prose= quamur. Meritò igitur ob hasce tam insignes uirtutes, quibus conspicuus eras, Reuerendiß. & Illustriß. in Cristo Pater, D. D. Ioãnes à Toleto, Cardinalis Burgensis (iudicio cuius exqui sitißimo non solent placere nisi optima) ex Salmãticensi Acade mia, in qua olim cum maxima laude & gloria profitebaris ar tem medicam, simul & astronomiam, te allectum, nec uulgari conditione honestatum, unà secum abduxit Romam. Qua in urbe, quanta cum dexteritate, studio, & pietate, artem Medi= cam exerceres, abundè exploratum habens Paulus. III. P. M. ultro accersiuit te, ascripsitq́; inter primarios Medicos suos, summisq́; tãdem uitæ ornamentis auxit, atq; locupletauit. Qui quidem non secus tua dicta amplexatur, acquiescitq́; consilijs

tuis, ac si illa ab Apolline acceperit. Vt igitur eò unde digressa est, nostra reuocetur oratio, En mittimus tibi ceu strenulam quandam, Galeni Pergameni uitam, per quem ipse tantum honoris & dignitatis es consequutus. Quam quidem ubi diligenter perlegeris, nõ modò non pœnitebit te, propensionis qua in illum hactenus indulgentissimus fuisti, sed etiam multo ardentius post hac, amore illius inflammaberis. Vale Vir Ornatiss. pergeq́;, ut cœpisti, de ingenuis artibus ac disciplinis mereri optimè. Venetijs. Quarto nonas Aprilis. 1548.

GALENI PERGAMENI VITA,

Quum ex ipso Galeno, tum ex Hieronymo Gemusæo, alijsq́; uarijs authoribus, per Andream Lacunam, Medicum, Militem. S. Petri, summo studio collecta.

ON possum non excandescere in Viros quosdam nouarum opinionum authores, qui Galenum, Pergamenũ fuisse inficiantur. Cuius rei non modò apud uarios historicos, sed etiam apud ipsum Galenum, innumera testimonia extant. Nam ut complura alia omittam, certè libro primo de compositione medicamentorum secundum genera, apertißimè patriam suam Pergamum esse testatur, hunc in modum pronuncians. Hoc medicamentum non ex eorum numero est, quæ à me primùm cõposita sunt: sed iam annis multis ante, à Rege nostro, Pergamensibus imperante, Attalo, Viro omnigenorum medicaminum studioso. &c. Similiter libro secundo de pharmacorum compositione secundum partes, sic ait. Nam & frigidorũ

fontium & niuis, multa Romæ est ubertas, quemadmodum apud nos in Pergamo. Eodem libro, sic rursus subdit. Atq; ad hanc rem nostrũ Pergamenum atramentũ scriptorium præcellit. etc. Fuit autẽ Pergamus Asiæ ciuitas nobilissima, ingeniorumq́; optimorum altrix. Quæ diu quidẽ sub Regibus Attalicæ familiæ florescẽs, postea Romanorũ legibus paruit. Quare Galenus meritò ab illa oriundus gloriatur, contrà q̃ faciũt Normani, qui declinaturi ignominiæ notam, paßim nomen patriæ cõmutant. Porrò patrem habuit diuitem, Niconem nomine, Geometram & Architectum insignem, studijsq́; philosophicis deditum: qui ob modestiam suam & æquitatem, probis omnibus erat semper admirationi. Mater eius fuit pudicissima, admodumq́; circa augendam rem familiarem, solicita: adeò tamen iracunda et uiperea, ut uel ex leui occasione, mordicus ancillas impeteret: nec minus contumeliosè cum Nicone Viro suo contenderet, q̃ Xanthippe, nequissima quidem illa, cum Socrate: quemadmodum ipsemet Galenus testatur libro de cognoscẽdis, curandisq́; animi affectibus. Fuit autem Galenus usq; ad annum decimũquintum, arithmeticis, grammaticis, logicisq́; disciplinis, sub Nicone patre, institutus: ad quas quidem capescendas, adeò erat natura promptus, ut uel ex primis illis auspicijs, de se maximam exhiberet expectationem. dein uerò ad philosophiam, seuerioraq́; promotus mathemata, audire philosophos optimos quosq; cœpit, qui haberentur Pergami: quorũ omnium doctrinam et mores, ut rectè consuleretur filio, explorabat pater, aßiduè ad illos unà cum eo uentitans. At uerò ubi iam annum decimum septimum attigit, euidenti patris insomnio admonitus, studijs Medicinæ se dedidit, eiq́; adeò strenuam nauauit operam, ut pauculis quidem annis, facilè commilitones omneis: postea uerò, etiam præceptores suos superauerit.

Quem feruorem augebat summa liberalitas patris, largè illi omnia suppeditans, quæ ad studia eius uidebantur ex usu fore. Sæpe siquidem ob inopiam et egestatem optima quæq; ingenia elanguescunt, & collabuntur. Nam ut rectè ille monuit Poeta.

Haud facile emergunt, qu orum uirtutibus obstat,
Res angusta domi. &c.

Preceptores habuit in philosophicis & Medicis musis, primò quidem, Satyrum: dein Pelopem, apud Smyrnam. Post quos Numesiano Corinthi sedulam operam dedit. Cæterùm quãuis eorum omnium amantissimus esset, eosq;, ceu parentes quosdã summa reuerentia obseruaret, noluit tamen eorum cuiq̃ addictior esse, q̃ ueritatis ipsius studiosior. Quocirca nec sectæ ulli se addixit, & ob id sæpe hominum rusticorũ iudicium in plurimis esse sequẽdum monuit, q̃ incorruptum esset, ac liberum: utpote ab hæresi nulla occupatum. Postq̃ uerò in Græcia neminem iam haberet, ex quo discere quicquã posset: maximeq; expedire Medico existimaret, uarias orbis oras ac regiones lustrare, omnimodasq; hominum temperaturas, ac uires medicamentorum cognoscere, incredibilis tandem incessit illum peregrinandi cupiditas. Quare primò quidem ad Alexandriam se contulit. Qua in urbe quum aliquandiu hæsisset, totamq; Aegyptum illi adiacẽtem lustrasset, ad Palæstinam Syriæ, exportandi opobalsami gratia, contendit. Nauigauit etiam in Lemnon insulam, necnon in Cyprum, ut ex illa quidem, sphragidẽ terram: ex hac autem, cadmiam, pompholygem, diphrygem, aliaq; metallica innumera, in usum Pergamensium adueheret. A quibus peragrationibus iam annos octo & uiginti natus, in patriam rediens, omnia medicamẽta quæ attulerat, amicis est impertitus, ut de illis periculum facerent. Postea uerò ex om=

ni natione curabat sibi asportari pharmaca exquisitissima, habens suspecta ea omnia, quæ ab institoribus uenderentur. Cognita igitur summa peritia illius, atq; in curãdis ægris rara quadam dexteritate, Pontifex Pergamenus prouinciam gladiatores curandi soli ipsi credidit, quum uix annum uigesimum nonum attingeret: quod sanè munus antea ijs tantùm delegabatur, qui ætate, ac longo rerum usu prouecti essent. Cæterùm nõ diu illic cõmoratus, q̃ seditio quædam esset inter Pergamenses oborta, Romam profectus est: ubi ob incomparabilem doctrinam suam, & probitatem, fuit statim notus & familiaris totius ciuitatis primoribus. In primis siquidem Eudemum Peripateticum, magni nominis Virum, laborantem quartana triplici, ob pessimè administratam theriacem ab alijs Medicis, iamq; ingrauescentem ætate, ac media hyeme, restituit, tempestiuo usu eiusdem antidoti adhibito: prædixitq; omnia quæ euẽtura essent: id quod nomen illius, existimationemq; per totam urbem plurimum auxit: sic tamen ut inuidia pari etiam gradu cresceret. Postea ad Iusti uxorem uocatus, quæ absq; manifesta occasione consumebatur, ex pulsu eam non modò amare, sed quem deperiret etiam, miro quodam artificio deprehendit. Simili etiam industria, diuitis cuiusdam seruum, nõ ex morbo, sed metu, q̃ eorum quæ administrauerat, pro dignitate reddere rationem non poterat, contabescere agnouit. Restituit etiã Boethi uxorem, diutino fluore muliebri, & quem alij Medici non potuerãt cohibere, laborantem. Ob quam quidem solicitudinem, aureos quadringẽtos, æquipollẽtes mille coronis solaribus, Boethus ad illum misit: ipsumq; per totam urbem summis laudibus extulit. At uerò annum iam tricesimum septimum agens, ubi audiuit patriæ seditionem sedatam, partim quidem, ut suos necessarios inuiseret: partim, ut Romanorum Medico=

rum declinaret odia & insidias: simulans se proficisci in Campaniam (ne fortè ab amicis detineretur) reuersus Pergamum est. Sed non multo interiecto tempore, à Marco Aurelio & Lucio, Romanis Imperatoribus, reuocatus, eo nomine ut sequeretur expeditionem, quam instituerant aduersus Germanos, Romam inuitus redijt. Quò dum peruenit, multis tandẽ precibus impetrauit à Marco Aurelio Antonino (qui æquus, pius, facilis, & Clementißimus erat) ut liceret sibi manere Romæ, expectareq; illic reditum ipsius Antonini à bello: intelligens nimirum quãtopere abhorrerent Musæ ab strepitu armorum, Memor autem prauitatis Medicorum atq; philosophorum Romæ degentium, quãdiu Marcus Aurelius abfuit, apud Cõmodum, filium illius primogenitum, sese continuit, qui extra urbẽ educabatur sub Pitholao, cui etiam fuerat ab Imperator[illegible] iniunctum, ut si quãdo puer ægrotaret, Galenum accerseret, quo illi ferret manus auxiliatrices. Eo igitur tempore plurimum ocij nactus, uarios cõmentarios conscripsit, ad philosophiã, Medicinamq; spectantes. Quũ autẽ interim febre corriperetur Cõmodus, ex pulsu agnouit faucium inflãmationem causam illius extitisse: ac proinde congruis remedijs usus, à phlegmone & febre confestim eum liberauit. Qua ex re Faustina matrimonio Imperatori coniuncta, cœpit Galenum ipsum laudibus usq; ad sydera euehere, alijsq; omnibus anteponere: quæ tamen cõmendatio, apud præcipuos Medicos illum magis exosum reddidit. Sexto etiam, alteri ipsius Imperatoris filio, quum similiter in febriculam incidisset, prædixit crisin, ac tum horam, tum solutionis modum, tum recidiuam. Postea autẽ, quum reuersus ex bello Marcus Aurelius, crederet se aliquãdo febrire, nec minus Medici qui peregrinationis suæ comites fuerant, initiũ febrilis accessionis illi adesse putarent: ascitus Galenus, iussusq; arteriã

contingere, dixit se nihil tale percipere, sed potius à cibo assumpto eius uentriculum opprimi. Quam agnitionem quanti fecerit Imperator, significauit ter repetens. Ita est ut dicis. Profectò id ipsum. Vt dixisti res habet. Ventriculum igitur fouens nardino, bibensq; Sabinum uinum cum pipere, quemadmodũ Galenus suaserat, minimo negocio fuit restitutus, Galenumq; postea magnopere commendare non desistebat, eum Medicum præstantissimum esse, ac tum Virum ingenuum, tum summum philosophum prædicans. Nec uerò argumentum uulgare Galenianæ doctrinæ, atq; morum integritatis est, q̃ à Marco Imperatore, omnium qui illum præcesserant, iustißimo simul & sapientissimo, quiq; ob singularem sapientiam suam est nomen philosophi indeptus, celebratus encomijs fuerit, ascitusq; in suorum Medicorum clientelam. Taceo eundem ipsum Imperatorem, quum singulis diebus uteretur theriace, quã summa fide præparabat illi Demetrius, Primarius Medicus, postea uita Demetrio functo, soli credidisse Galeno antidoti ipsius cõpositionem. Antonino è uiuis sublato, succeßit ei filius Cõmodus, certè incõmodus Romanorum Reip. utpote iuuenis omni pollutus libidine, omniq; flagitiorum genere obscessus atq; contaminatus. Quo quidem imperante cessauit compositio atq; usus theriaces, ut aliorũ omnium optimorũ institutorum: donec postea Imperator Seuerus instituit Galeno (quẽ diligebat unicè) ut antidotũ rursus ipsam in cõmunem omniũ usum conficeret.

Quod autem ad Galeni salubritatem pertinet, usq; ad annũ quidem uicesimum octauum sæpius correptus est morbis: reliquum uerò ætatis, saluberrima uictus ratione usus, sese conseruauit sanissimum, ita ut nullum morbum contraxerit præter febrem ephemeram, in quam aliquando ob labores immodicos incidit.

Fuit autem perpetuò iam inde à pueritia ſua, moribus innocẽ tiſsimis prǽditus, adeóq; blandus & mitis, ut nũquã propria manu famulos uerberarit, ne lapſos quidem: ſed tum minis, tum paternis admonitionibus, peccata ſemper eorum correxerit: iraſcentis impetum nihil differre ab inſania & furore prǽdicans. In diſputando tamen adeò grauis atq; ſeuerus extitit, ut nunquã non ſuis antagoniſtis pudorem: ſibi gloriam maximam conciliarit. Prǽtereo admirandam illam docendi facilitatem, puritatem atq; elegantiam ſermonis, ſententiarum pondus et altitudinem, creberrimam hiſtoriarum atq; exemplorũ copiam, ſummum deniq; diuidendi, demõſtrandiq́; artificium: quibus nimirum omnibus adeò accuratè Naturam rerum expresſit, adeò illam oratione exornauit, ut uerus interpres eius ſolus ipſe dici mereatur. Fuit porrò adeò conſtans atq; inconcuſſus animo, ut ob nullam fuerit unquam rerum uiciſsitudinẽ conſternatus: ſed fortunam & infortunium, honorem & contumeliam, ſanitatem & morbum, pari ſemper alacritate excepit. Gloriam & popularem auram, ſic perpetuò neglexit, ut ne libris quidem ſuis prǽſcribi ſuum nomen ſit paſſus. Quippe multitudinis laudem, cõmodum inſtrumentum nõnullis uiuentibus aliquando eſſe dicebat: mortuis autem, nihil omnino prodeſſe: imò uerò nec uiuentium quibuſdam: quũ eos qui plurimum philoſophiǽ indulgerent, non paruo impedimento eſſet apud uulgus fama: ipſos uidelicet à rebus pulcherrimis plus iuſto tranſuerſos auferens. Quocirca, ceu Diuino quodam afflatus numine, uulgarem illam gloriam contempſit, ueritatisq́; ſolo ſtudio flagrauit, nullam eſſe nec honeſtiorem, nec diuiniorẽ poſſeſsionẽ exiſtimans. Tam ſtudioſus autem fuit humanǽ ſalutis, ut quum uel maximè optaret inſignem illam ſapientiam atq; doctrinam ſuam facere uniuerſis cõmunem, ueritus tamẽ

fuerit exprimere, describereq; pharmaca deleteria, ne quis forte pessimus sycophanta in perniciem nostram illis abuteretur. Quo etiam nomine uarios modos adulterandi medicamenta, sibi notos suppressit, ne uidelicet ansam et occasionem circũueniendi nos imposturis, daret flagitiosis et fraudulẽtis hominibus, si qui id genus artem in lucro ponerẽt. Extãt eius pietatis amorisq; argumenta cõplura, in Deos, in parentes, in patriã, in artem ipsam, in uniuersum denique humanum genus. Dei quippe iustitiam, uim, & puidentiam agnoscit, suspicit, maximaq; cum reuerentia admiratur, quum aliàs, tum præcipuè in cõmentarijs de usu particularum humani corporis: quos, tanquam hymnos quosdam, Deo consecrauit: hoc esse sacrificium illi acceptissimnm censens, non si ei hecatombas, uictimasq; offerret quispiam cruentas, aut casiam & thura accẽderet, sed si mysteria illius, operaq;, primùm quidem ipse cognosceret, expenderetq;: poctea uerò alijs cõmunicaret: in quorum ignoratione profitebatur summam impietatem consistere. Iam uero parentis sui quum in alijs plerisq; locis mentionem honorificentissimam faciat, tum uel maximè in cõmentario de cognoscendis, curandisq; animi affectibus, illum commendat unicè: quod sanè opus, ueluti encomiasticum paternarum uirtutum est. Patriam autem, conciuesq; suos, tanto est presequutus amore, ut quo eorum usui inseruiret, fauores Imperatorum, amplissimaq; stipendia neglexerit: idq; meritò. Nam quum maiori ex parte nemo sit patriæ acceptus (sic siquidem natura comparatum hominibus est, ut peregrina quidem & aduentitia ingenia admirẽtur: sua uerò, domesticaq;, ob familiarem usum, despiciant) Galenum certè Pergamenses tam studiose colebant, & obseruabant, ut ipsum & seruatorem suum, & Patrem Patriæ, omnes cõmuni ore uocarent: neq; id iniuria. Siquidẽ non

modò curabat sedulò, ut suorũ ciuium rectè ualerent corpora, sed quemadmodum legislator atq; philosophus summus, etiam erat solicitus, ut eorũ animi, optimis documentis instituerẽtur. Quocirca uarios commentarios conscripsit, ad excolenda iuuẽtutis ingenia ad modũ salutares. Conciliauit autem sibi maximè plebis animos, quòd medicamentis simplicibus, uulgaribusq;, et quæ minimo negotio parari apud quẽuis possent, plurimum utens, eorum quos suscipiebat curandos, minimè facultates opprimeret: contra quàm faciunt hac nostra ætate plurimi pharmacorũ aggeratores eximij, qui ut admirandam suam illam sapientiã ostentent, adeò miscere sacra profanis assolent, ut quem morbum facilè depellere posset interdum radicula unica commodè administrata, eum sæpenumero uaria indigestaq; ac longè petita medicamentorum congerie, alant, foueant, ad augeãt. Quòd si æger fortè bona quadam fortuna sua, uel Dei potius, quàm pharmaci, beneficio, aliquando ab affectu recuperetur, necessũ haud dubiè est, si tenuioris fortunæ is sit, in aliũ rursus morbum, priori longè grauiorem, incidat: uidelicet egestatem extremam: quum nimirum pro tot gemmis & margaritis, uel (quod plærũq; contingit) calculis ex fluento aliquo allatis, satisfacere pharmacopolæ urgenti non possit: ac proinde si quid reliquum illi suppellectilis fuit, totum id exponatur sub hasta, cogaturq; tandem miser, exosam habens uitam, medicinam, et medicos, in angustiam maximã rei familiaris adactus, unà cum uxore & liberis, fame acerbissima contabescere: cui quidem præstitisset longè, si seruatus non fuisset. At Galenus noster, id genus aromatarijs, institoribusq;, non indigebat: quippe qui propria manu singula medicamenta conficeret, cõfectaq; officiosissimè semper ægris administraret: in egenos interim non exiguam suarum facultatum portionem erogans:

artemq́; ipſam, non auaritia ductus, aut quapiam cupiditate, ſed propter ſolam uirtutem, piè ſimul & religioſè exercens. Fuit autem erga ægros ſemper moribus placidiſſimis prædi= tus, quibus adeò illos exhilarabat, ut uel ſolo ſermone uidere= tur eos reſtituere. Quæ ſanè gratia & uenuſtas maximè deſy deratur in Medicis. Sunt quippe nonnulli etiam in aulis principum, adeò tetrico aſpecu, faſtidiendoq́;, ut ex quartana ſimplici duplicem ſuo acceſſu reddant, ſoloq́; uiſu, baſiliſcorũ inſtar, interimant. Nec uerò cuiquam pharmacum admouit aut propinauit Galenus, cuius prius in ſe ipſo non feciſſet pe riculum. Quæ omnia reddiderunt illum ſemper adeò inculpa= bilem, ut calumnia in ipſum moliri nihil unquã potuerit. Scri pſit autẽ Attico ſermone & puriſſimo permulta opera & ua ria, non ad Artem Medicam tantùm, ſed etiam ad philoſophiã, grammaticem, rhethoricem, matheamaticem, atq; geometriam pertinentia: quorum non contemnenda pars, dum templum Pa cis, ſimulq́; omnes bibliothecæ palatij, olim conflagrarunt in= cendio (ò iacturam irreparabilem) nobis intercidere. Quæ ue rò extant, atq; inter eruditorum manus uerſantur, non ſecus ſuſpiciuntur ab uniuerſis, quibus mens falſis dogmatis corru pta et deprauata non eſt, ac ſi planè diuina oracula ſint, ex tri pode pronunciata. Nam qui in ſophiſtarum ſcholis ſunt alti, nugisq́; & paralogiſmis referti, ijs certè nec placet, nec pro deſſe uera Galeni doctrina poteſt. Siquidem quemadmodum corpora impura, quo magis quiſpiam ſolido alimento nutrie rit, eo magis læſerit: ſic animũ opinionibus prauis imbutum, niſi prius ab eis expurgetur, ne Muſæ quidem ipſæ recta doce re poſſint: id quod fuiſſe in cauſa uidetur, ut Galenus ſemper in operibus ſuis, primò quidem exterminarit iniqua dogma= ta: poſtea uerò ipſam ueritatem tradiderit: optimi agricolæ

exemplo, qui prius quàm terræ su: semina mandet, spinas, herbas, sentes, radicesq; omneis euellit, omniaq; breuiter, quæ possint tritici germinationem extinguere. Fuit autem tam acris & uehemens in resellendis aliorum tam Medicorum, q̃ Philosophorum erratis, tantumq; ualuit suadela, ut eorũ quos persecutus est, uniuersa scripta perierint. Hippocratem uerò ita semper & reueretur & colit, ut passim eum & prudentissimum, & sapientissimum senem, summũq; Medicinæ Parentem, authoremq; et largitorem bonorum omnium institutorũ, prædicet. Cæterùm quemadmodum Traianus olim omnes Italiæ uias inaccessas, præruptasq;, aut rupibus inuias, refecit, instaurauitq;, quo facilius peruadi possent: sic etiam fatetur se non quidem artem condere (quam laudem tamen iure sibi uẽdicare potuisset) sed iam ab Hippocrate inuentam, incultam tamen & asperam, explanare, ut ab omnibus intelligi ac percipi queat. Vixit sub Marco Aurelio Antonino, Cõmodo, Lucio, et Seuero, Cæsaribus. Præcipuè tamẽ Marco Aurelio Antonino fuit summa familiaritate cõiunctus. Quo extincto, tametsi postea esset Seuero Imperatori acceptissimus, detineri tamen diu apud urbem Romam non potuit, quo minus in dulcissimã sibi Patriã reuerteretur. In qua quidẽ iam factus septuagenarius, imperanteq; eodem Seuero, requieuit, magnam apud homines gloriam cõsequutus: maiorem etiam apud Deum habiturus, si Christi institutis, cuius semel atq; iterũ meminit, credere atq; obsecundare uoluisset. Finis.

Sunt tamen qui Galenũ tradant uixisse annos CXL. Siquidem Ludouicus Cœlius, lectionum antiquarum lib. XVI. sic ait.

Galenum Philosophum & Medicum singularẽ, cuius scientissima & plurima extant ingenij monumenta, quæ geminã sapiunt eruditionem, memoriæ proditum à nonnullis est, CXL.

uixiſſe annos, tantaq́; in cibo & potu abſtinẽtia uſum, ut ad ſatietatem nunq̃ comederit, biberit ue nec crudũ quicq̃ guſtarit. Vnde ſit factũ, ut odoriferũ ſemper anhelitũ ſpiraret. Sed quod longè apud me mirabilius eſt, citra ullam omnino affectionem, ſola defecerit ſenectute, quod eſt in humanis rariſsimum.

Magis tamen teſtimonio Suidæ acquieſcendum eſt, qui ſic de Galeno pronunciat.

Γ αληνὸς ὁ διασημότατος ἰατρὸς περγαμηνὸς γεγονὼς, ἐπὶ Μαρκοῦ καὶ Κομμόδου, καὶ περτίνακος τῶν Καισαρέων ἐν Ῥώμῃ, ὑὸς Νίκωνος γεωμέτρου, καὶ ἀρχιτέκτονος, πολλὰ συντεταχὼς ἰατρικά τε καὶ φιλόσοφα, ἔτι τε γραμματικὰ καὶ ῥητορικὰ, ἅτινα διὰ τὸ πᾶσιν εἶναι γνώριμα, καταλέγειν ἄκαιρον ἡγησάμην ἐν τῷ παρόντι. ἐβίω ἔτη. ό. σημαίνει δὲ καὶ τὸν ἡσύχιον.

Quæ ſonant, Galenus Medicus Celeberrimus, Pergami natus, Marci, Cõmodi, et Pertinacis temporibus, uixit Romæ. Patrẽ habuit Niconem, Geometram, Architectumq́;. Plurima non in arte Medica tantùm, ſed in philoſophia etiam, condidit: imò uerò & in grammaticis, rhetoricisq́;. Quæ quidem ꝙ omnibus obuia & notiſsima ſint, nõ uidetur mihi operæprecium ut recitẽtur in præſentiarũ. Vixit annos LXX.

Porrò hæc uox Galenus, tranquillum, ſerenumq́; ſignificat.

Clariſsimo

CLARISSIMO ET PRVDENTISSIMO Viro, D. D. Francisco Duartæo, Sacri Cæsareiq; exercitij Prouisori Generali, Statusq; Medio- lanensis Conseruatori Vigilantißimo, Andreas Lacuna, Secobien. Doct. Med. Miles S. Petri, S. P. D.

QVEMADMODVM qui proficiscuntur peregrè, dum ex longo itinere fracti, ac tum fame, tum siti enecti, fragilesq; ac maximè caducos equos sortiti, ad insignem aliquam ciuitatem appellunt, solent in suburbijs hærere, & inibi maiori ex parte, laûtius, liberalius, atq; tenuiori ære, q̃ intra mœnia, tractentur, expedianturq; citius: sic uereor ne cum hoc nostro indice, quem sub splendore nominis tui, in publicum exire permittimus, identidem studiosis contingat, Vir Clarißime. Nam quum superioribus diebus ex bello illo à Cæsare contra Gallos suscepto, me contulissem Romam, atq; illic, ut redirem in gratiam cum Musis, quas ob longam studiorum intermißionem, maximè mihi iratas reddideram, uniuersam Galeni doctrinam in quatuor succinctas classes magno studio coegissem: annotassemq; ad marginē omnes locos præcipuos, atq; insignes sententias, quibus paßim Galenus redundat: ex ijs postea ipsis conflaui elenchum longè locupletißimū, & qui non secus lectores remoraturus sit ubertate sua, q̃ epulæ iam appositæ, uaporantesq; pro Xenodochiorum foribus, sæpe ni

dore suo solent uiatores allicere, exhortariq́; ut restitent. Nec uerò metuendum est, ne ijs qui se ad hoc nostrum diuersorium contulerint, accidat, quod tunc mihi ꝓficiscenti Romam. Siquidem quum iam prope aduētassem Viterbium, uenit mihi obuiā uersutus quidam, uafer, ac fraudulentus impostor, pollicitusq́; est, si illum sequi dignarer, se excepturum me splendidißime, planeq́; apparatu Regio. Nobis quippe affuturas perdices, phasianos, turtures, necnon uaria lectißimaq́; uinorum genera: idq́; gratis, si premerer angustia rei familiaris. Se enim, non auaritia, aut aliqua ductum cupiditate, sed amore ardentißimo, quo Hispanos omnes prosequebatur, uelle suas facultates in nostrum usum effundere, nosq́;, si opus esset, comitari uel Romam usq;: & cum dicto, inuitis famulis meis omnes sarcinas abstulit, easq́; suo equo imposuit. Vicit itaq; me tum fames ipsa, tum ementita illius nebulonis humanitas. Qui quidem postea q̄ suam domum deduxit nos, subitò è nostro conspectu euannit, neq; usquā amplius est uisus: alius uerò barbatus Ganymedes, squallens, tetricus, toruisq́; oculis intuens, ueluti ex Trophonij antro prodijt, nobis ministraturus. In primis igitur is panem, uel dentibus quidem ipsis duriorem: adeò autem atrū apposuit, ut accessu planè suo uideretur inferre tenebras. Dein pro phasianis illis, turturibusq́;, nobis bubalinas carnes, easq́; ita concinnatas porrexit, ac si nuper ex patibulo decidissent, aut rota. Postea propinauit uerè euangelicum uinū, si arundo & spongia adfuissent. At lecti mundicies & nitor pēsauit hæc omnia incommoda. Cum pedunculis & cimicibus tota ea nocte fuit mihi atrocißimum bellum. Quas omnes calamitates æquo ferebam animo, sperans fore, ut nihil numeraremus: quēadmodū ille grassator peßimus nobis fuerat pollici-

tus. Falsus tamen sum omnino opinione mea. Prius siquidem quàm me à furibus eis explicarẽ, post longam supputationem, ac multa uerba ultro citroq; habita (neq; enim absq; cãcris fuit negotium transactum) coactus sum duas coronas relinquere, ac famuli unius hypotogium, quod furto sublatum est. Porrò equi, pulchrè tota nocte esurierant: nam hordeum semel illis oblatum, paulo post, totum surreptum est. Atq; ita mihi sanè illa hospitalitas cessit. Contra uerò noster hic Xenodochus, quos in suum diuersorium exceperit, eos tractabit humaniter, uarijs quidem ipsos reficiẽs ac suauissimis cibis: totam autem earum quatuor urbiũ, quæ sectiones nostræ quaternæ existunt, dispensationem eis explicans, atq; ob oculos ponens. Quòd si per eas ipsas classes diuagari, atq; spatiari desyderent, quo accuratius omnia discernant, & introspiciant, deducet lectores ipsos per omnes uicos, eisq; singula mysteriorum quàm fidelissimè ostendet. Placuit autem ut hoc ipsum Xenodochium nostrum, non hedera aliqua, aut lauro, ut solent uinariæ tabernæ, sed præfatione nominis tui insigniretur. Adeò siquidem ob egregiam istam tuam, raramq; morum urbanitatẽ, atq; inexhaustam sermonis facundiam (ut interim singularem prudentiam, uariam eruditionem, multiplicem linguarum peritiam, ac breuiter in agendis rebus incredibilem quandam dexteritatem prætereã) es amabilis cunctis, ut non dubitem quin à tuo splendore allecti, confertim sint confluxuri huc studiosi omnes, ut non uino, aut ceruisia, sed nectare atq; ambrosia expleantur. Dicerem quidem multa impræsentiarum de ingenuissimis tui animi dotibus, nisi iam essent uniuersis notissima: præcipuè Diuo Carolo. V. qui præter alia, tuam integritatem, præstantiam, fidem, ac diligentiam summè exploratam habens, & pace &

bello, tuo indies consilio utitur, grauißimaq; negotia tuis imponit humeris, uel si industriæ tuæ omnia semper leuia uideantur. Suscipe itaq;, Vir Clarißime, fronte hilari, hasce quantulascunq; uigilias, ad relaxandum animum à fluctibus negotiorum, aliquando non inidoneas futuras. Deus Opt. M. te nobis diu quàm florentißimum seruet: atq; unà tecum Sapientißimum filium tuum, D. D. Ioannem Duartæum, Iuris prudentiæ Doctorem Excellentißimum. Vale, Venetijs, ex ædibus Illustriß. D. D. Ioannis Furtadi à Mendozza, Oratoris Cæsarei Vigilantißimi. Idibus Aprilis. 1548.

INDEX LOCVPLETISSIMVS

Omnium rerum & sententiarum, quæcunq; notatu dignæ in hac Galeni epitome habentur.

Primus numerus indicat Tomum. *Secundus autem, & si qui alij sequantur, numerum paginarum ostendunt.*

Bretannica.

De litera C.

triculos

Diaphragma.

De Litera G

De Litera H

De litera I.

De Litera L

De Litera M.

Motus

De litera N.

Q

De Litera O

De Litera P

Pancratium.

Pollutiones

De Litera Q.

De Litera R.

Semen

X

Tenues

De Litera V.

Ventriculus

Vomitus

De Litera X.

De Litera Y.

FINIS.

SERIES CHARTARVM.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z. AA BB. Omnes quaterniones.

Venetiis apud Hieronymum Scotum

M D XLVIII.

ANDREAE VESALIO, CAROLI Quinti Imperatoris medico peritissimo, Cognato suo charissimo, Martinus Astriacus Bruxellensis. S. D. P.

YEME hac, qua nos iam pridem ætatem absolutos uidere uideor, Opt. Cognate, nihil appetentius apud me deprecatus sum, quàm tẽporis aliquid otijq; tantũdem mihi dari, nonnihil ad te mittere literarũ ut possem. Non quo ingens quædam ac rara ad scribendum plus æquo urgeret, uel modo plus iusto impellat necessitas: sed ut intelligeres, quàm non surdus præceptorum bonorum atq; exhortationum auditor tuarum, relicta Germania, in Italiã me conferens, iussis tuis paruerim. Interea temporis dum hic ago, ecce Andreas Lacuna Secobiensis, uir græcis latinisq; literis iuxta ac pari lege peritus, ab urbe Roma ueniens, Compendium Galeni Pergameni operum omnium, noua fœtura apud se natum, attulit. Quod quum amicorum rogatu, imò ut & audio passim, & non illibenter credo, improbis quorundã efflagitationibus, prælo cõmittere erat animus: me unũ talem esse ratus, qualem nõnulli nimij mei amatores, apud ipsum depredicassent: Primũ in suam amicitiam admittere, deinde & meæ curæ & diligentiæ, quòd typographiæ præessem, totũ opus cõmittere, dignatus est. Opus sanè & tali uiro & longè eloquentiore laudatore quàm ego sum, dignissimũ. Cæterum q; ad ipsum Authorẽ spectat omni prorsus, si quis mihi credat, laude prosequendus: qui cum nobili fa

milia ortus,ac ſplẽdida re familiari,atq; adeò D. Petri apud Vrbem miles,ingenium, quod illi ſiccine ſatis felix obtigit, rectis ſtudijs,honeſtisq; uigilijs,q̃ torpori inertiq; otio,omnium malorum fonti,tradere maluit. Non hic referam propè immenſos exantlatos labores,quos ſubire cogitur,dum opus præclariſsimũ, iterũ iterumq́;,ueluti crebro parturiẽs, cupit q̃ mundiſsimum in uulgus emittere. Hoc unũ certè tacere non poſſum, quod ſumptus incredibiles,quos rerum ſuarũ, ueluti prodigus,ſubire coactus eſt,æquo animo neglexerit: alienisq; cõmodis q̃ proprijs cõſulere maluerit. Quid quod alia multa hic referre poſſem, ſi perinde liberet,atq; cuiuis mortaliũ in laudẽ alterius quod uelit dicere licet? Enimuerò multa lubens prætereo,ꝙ is eo ſit natus ingenio, qui animo potius Virtutẽ colere,q̃ humana et breui peritura laude,aureis tantũ hominum pruriens,celebrari uelit. Porrò de Opere ipſo quid dicã? Sanè dij oẽs,omnem in eo gratiã effudiſſe uidẽtur. Phraſis elegans prorſus(ſi quid ea de re iudicare poſſum)nitore quodam mirabili ſeipſam delicatis lectoribus ultrò uenditat: ita ut ſi non uſquequaq; Tulliana ſit:at ſaltẽ Tullianæ proxima eſſe uideatur. Verùm uino uẽdibili(quod aiũt) ſuſpẽſa hedera nihil eſt opus. Cæterùm ordo ſeruat elegãtiſsimũ modũ: & eum modũ,ut aptiorem putem excogitare poſſe neminẽ. Ordinem autem cum dico,eũ intelligi,non qui diſciplinæ à Dialecticis, ſed qui naturalis appellatur,uolo. Naturalis enim ordo ſeruatur,quum priora quidem prius:poſteriora uerò poſterius, ut ſingula quæq; collocanda cõcurrunt, pro rerum dignitate diſponuntur. At uerò diſciplinæ ordinẽ ſeruare dicimur:cum neceſsitatis,aut utilitatis ergo,poſteriora quidẽ prius: priora uerò poſterius,ordine præpoſtero,collocamus. Itaq; natu

ralem ordinem ſequuti, totum opus, in quatuor ſectiones, ſiue claſſes, diſſecuit. Quarum prima Galeni exhortationẽ, quum ad ſtudia imprimis liberalia, tum maximè ad artem Medicam, poſsidet. Huic libros de Optimo docendi genere, quodq; Optimus Medicus, idem ſit & Philoſophus, mox ſubiecit. Et id quidem, uti reor, nõ inepte. Nam ut quodam in loco Galenus dicit, Ignoratis primis, poſtrema rectè intelligi nõ poſſe: ita operepretiũ nos facturos ſperabamus: ſi eis primũ commentarijs locũ daremus, qui à primis ad poſtrema, ueluti dux quidam, iter cõmonſtrarent. Solertis enim doctoris officiũ eſt, principio diſcipulorũ ſibi animos cõciliare, atq; ad ea quæ docere cupit, exhortatione mẽtes erigere: quod quũ fecerit, ſciãt quid, quibus ſub præceptoribus, audituri ſint. Proximè inſignes illi de Sectis cõmentarij, ad eos qui introducuntur, & de Optima ſecta, ad Thraſybulum, ſuccedũt. Et rectè quidẽ (niſi me mea fallat opinio) ut declinatis prauis doctrinis, dogmatibus'ue, lectores optimis quibuſq; cõprimis adhæreant. Quid hic aliud tibi feciſſe uidetur, q̃ ſi Paulinum illud, omniũ auribus inſtillaret? Omnia probate, quod bonum eſt tenete? Huc accedunt de Conſtitutione artis medicæ, ac partibus eius, commẽtarij eruditiſsimi. Deinde de Elemẽtis, de Temperamẽtis, ac (ne ſingula quæq; ſigillatim referre debeã) illi qui ad humani fabricã corporis (circa quod nimirũ ars ipſa præcipuè uerſatur) ſpectant: recto ordine ſequũtur. Itaq; omnes, qui prima claſſe tenentur, cõmentarios, hactenus recenſuimus. Porrò ſecunda claſſe ſubdidit, qui ad tuẽdam ſanitatem illius iam iam à nobis fabrifacti corporis pertinere uidentur: Tum etiã nonnullos alios, Methodũ cognoſcendæ ſanitatis & morbi cõplectentes. Tertia deinde Sectio ſuccedit, morborũ omnes differen

tias, causasq́;, ac Symptomata, generalesq́; eorum curationes demõstrans. Vt si (quod sæpe fit) corpus hoc aliquo modo, morbum aliquem inciderit: hac classe habeas, in pristinæ sanitatis gradum unde paruo negotio restituatur. Verũenimuerò quia post uniuersalẽ medendi methodũ, ad particularia auxilia, descendamus oportet: Quarta demũ sectione uel claße eos subiecit, qui Simplicium compositorumq; pharmacorũ ordine doctrinam docerent. Proinde primũ locum de Simplicibus medicamentorũ facultatibus cõmentarij obtinent. q. fieri nõ posse haud nesciebamus, ignoratis simplicibus, recte cõposita administrari. Mox de Cõpositione medicaminum secundũ genera, cõmentarij sequuntur. Postremò omnium & eos subnexuit, qui de Compositione medicaminũ, secũdum singulas corporis parteis, inscribuntur. Habes hactenus, quid, quibus in sectionibus, clasßibus'ue collocare animus fuit. Qui ordo tibi an arridebit, nescio: certè nobis ita uisus est commodißimus. Huic tali operi indicẽ cõcinnare copiosißimũ placuit, quo & operi uelut auctariũ, colophonemq; dignũ adderemus: ac optimis quibusq; lectoribus, qui pro sua humanitate hæc legere nõ dedignabũtur, lõgæ inquisitiõis procul labor abesset. Quo in opere quid laboris, quid tedij, quid deniq; uigiliarum mihi modico fuerit tẽpore deuorandum: tuum aliorũq; iudiciũ esto. Quòd si hic quoq; ordinem quendã desideres, etiã et hunc quo & Authori & pijs omnibus satisfaceremus, haudquaq̃ neglex imus: ut Masculinũ semper fœminino, fœmininũ neutro, Singularem plurali, Nominatiuũ genitiuo, genitiuum datiuo, ac sic deinceps præponeremus: obseruato interim ordine alphabetico. Si uerò inter legendũ aliquid erratorũ (errauimus fortasßis nõnullis in locis) occurrerit: dabis pro tua pietate huic

noxæ facilè ueniã. Neq; enim poſsibile eſſe arbitror, quum & ipſe bonus nonnunq̃ dormitet Homerus, & nos nihil à nobis humani alienũ eſſe putemus, ut primos quoſq; partus, perfectiſsimos prorſus, ac immaculatiſsimos ædamus. Proinde & hoc admonitũ te cupimus, optimas quasq; ſententias, ac notatu digniſsimas, ſemel ſuo loco & ordine locatas, ſubinde ordine præpoſtero inuerſas locauiſſe: quod nos nequaq̃ lateret nõ omnes noſtra, eo modo, quo nos, lecturos: huius exemplũ hoc eſto. Abdominis muſculorũ cõſideratio, to. 1. fo. 266. Hæc ſententia primo in litera. A. habetur: quæ etiã inuerſa ſub litera M. repitur hoc modo. Muſculorũ abdominis cõſideratio &c. quod ideò facere collibuit, ut ſi quã ſententiam quærendã putaſti, quæ nõ ſub una literarũ inueniatur: eã inuerſam ſub alia quærere uelis. Itaq; hoc in opere quicqd à me laboris exãtlatũ eſt (exantlatũ eſt certè non parũ) tuæ imprimis humanitati, etiã atq; etiam, gratũ eſſe cupio: ut qui primus ad medicã artem, ut me conferrẽ atq; hic tantiſper dũ aliter moneres, conſiſterem, perſuaſor optimus fuiſti: primos etiã laborum peregrinationis meæ, ac ſtudiorũ fructus, præſumas. Equidem, ut dixi, nõ illibenter parui iuſsis tuis, ſemperq́; dum ſpiritus hos reget artus, integrè pariturus: nõ ignarus, nihil te iuſſurum, niſi quod ingentẽ cedat in meam utilitatẽ. Boni itaq; conſule hos meos (quales quales) primos labores, quos eò libẽtius ſuſcepi qd' tibi ſperarem nõ futuros ingratos, ſimulq́; ut demonſtrarem quãtum animi ad medicam artem adiecerim. Si te illos boni conſuluiſſe intellexero: dabo operã ut & alij propediem intelligant quàm non ſegniter hac in arte profecerim. ut quẽadmodum & animo, & carne, cognatus es: ita & arte, ſi nõ cognatus, hoc eſt, ſimilis tui, uel æqualis (hoc enim mihi im

posſibile) ſaltē aſſecla tuus eē poſsim Vale. Salutabis meo nomine, ſi uidebitur, q apud te ſunt, amicos oēs. quotquot apud me ſunt, plurima te ſalute impertiunt. Inter quos primus ueluti iubar quoddā ſplendidum, relucet, unicum illud amicitiæ decus, Nicolaus Stopius: Vir, ut ſcis, et noſtræ familiæ amantiſsimus, & doctrina, rebusq; adminiſtrandis, ſolertiſsimus: eaq; de cauſa doctiſsimis bonisq; quibusq; uiris gratiſsimus qui te & ſaluere iubet, & in Neſtorios annos bene ualere.

Venetijs ad Calendas Maias. Anno M D XLVIII.

ERRATA NVMERI CHARTARVM ſic reponito.

TOmo. 1. à numero 353. vſq; 369. totus reſtituēdus.
Ibidem à numero 514. ſequitur 415. repone 515.
Ibidem à numero 524. ſequitur 425. repone 525.
Ibidem à numero 540. ſequitur 441. repone 541.

To. 2. numerus chartæ PP totus reſtituendus.

Tomo. 3. numerus chartæ Bbb. totus reſtituendus.
Ibidem numerus chartæ Kkk. totus reſtituendus.
Ibidem. charta Nnn. totus reſtituendus.
Ibidem. à numero 231. ſequitur 332.
Ibidem. à numero 412. vſq; 416. totus reſtituendus.

INDICIS ERRATA QVAE INTER RELEgendum occurrerunt opt. Lector ſic corrigito.

FOl. 14. facie. 2. columna. 1. Aeris differentiæ &c. ibidem Aerem ambientem. ibidem col. 2. Aeger quando ſit. fol. 15. fac. 1. col. 2. Affecta ſedes vnde deprehendatur. ibidē fac. 2. col. 1. Affectus in alto ſitos. fol. 17. fa. 1. col. 2. Alopeciæ rebellis. fol. 25. fac. 1. col. 2. Artium expertia eſſe bruta. fo. 26. fac. 2. col. 1. Arteriis conſiſtentia ineſt & cauitas fo. 28. habetur numerus. 15. reponito. 28. deinde fac. 1. col. 1. Aſplenū.

col. 2. Assumptiones propriæ substantialesq; fol. 30. habetur numerus. 17. reponito. 30. fo. 32. habeẽ numer⁹. 19. repo. 32 fo. 35. fac. 1. col. 1. Calorẽ cordis vẽtilari dilatatiõe. fol. 38. fa. 1. col. 1. Carpi motiões. fol. 45. fac. 2. col. 1. ꝯcoctio qd ĩdicet. fo. 49. fa. 1. col. 2. Cordis dextrũ vẽtriculũ grã pulmonis: pulmones grã cordis ꝯditos. fo. 54. fa. 2. col. 1. Cynobatos. col. 2. Decretorii dies. fol. 55. fa. 1. col. 1. Decurtati desinẽtes pulsus. col. 2. Deiicere aluum leniter Diospoliticum medicamen, ex cnico. fol. 70. fac. 1. col. 2. farina triticea quidem maximè ad suppurationes promouet : hordeacea. fol. 77. fac. 2. col. 1. in ventriculo hæserint. col. 2. Galactites. fo. 82. numerus falsus. 66. repone. 82. fo. 84. pro. 68. repone. 84. fol. 85. fa. 2. col. 2. Humidiorem & frigidiorẽ esse masculo fœminã. fol. 86. pro 70. repone. 86. fo. 87. fa. 1. col. 2. Iecur erosum ab Aquila Tityo. fo. 88. pro. 72. repo. 88. fo. 95. fa. 2. col. 2. Lac muliebre est homini. fo. 112. fac. 1. col. 2. Mortem esse extinctionẽ naturalis caloris. to. 1. 59. fo. 115. fa. 2. col. 1. Musculorum totam manũ. fo. 129. fac. 1. col. 1. Panis lotus nutrit minus. fo. 134. fa. 1. col. 1. Pietas vera quæ sit. to. 1. 333. fol. 148. fac. 2. col. 2. Radius cur vlnæ. fo. 150. fa. 1. col. 1. Recessibus. fo. 160. fa. 2. col. 1. Scheticæ febres. fol. 163. fa. 1. col. 1. Sensu iudicandam esse: ibidem. Sensus intra se. fo. 165. pro. 155. repone. 165. ibidem col. 1. Similares particulæ solent &c. to. 3. 326.

ERRATA PRIMAE SECTIONIS, sic corrigito.

FOl. 1. Pagina. 2. in margine legendũ est. cõmendatio ceu omnium. &c. Fo. 6. pagina. 1. linea. 32. Empiricos. fol. 9. pag. 2. lin. 26. letalia. fol. 15. pag. 1. lin. 17. morborũ tempora. Pag. 20. lin. 20. vulnus. pag. 23. l. 11. mutuo. pag. 26. l. 12. alia. p. 31. l. 15. naturæ. p. 38. l. 17. horum atomis. p. 43. lin. vlt. reperiuntur. p. 46. l. 2. particulæ. p. 56. l. 7. quum eæ. p. 60. l. 17. adducit. p. 72. l. 29. nasi temperamento. p. 73. l. 22. illis. p. 75. l. 20. etiam hac. p. 82. l. 9. pronuncies. p. 84. l. 28. in iis. p. 85. l. 32. abscessionũ. p. 90. l. 14 œdema. p. 94. l. 30. Ego. p. 104. l. vlt. Atq; in vtraq; tunica sua. p. 107. l. 9. nec animalis. p. 109.

l.1.proculdubio. p.114.l.18.iteq; vlcerũ. p.115.l.5. quodq
infra deiicit.p.118.l.11.virtute vtitur.p.120.l.19.id mirere.
p.121.l.21.quæ rectas.p.130.l.29.rectè mihi.p.132.l.30 am
plius,p.138.l.27.manuũ.p.141.l.14.ꝙ hanc.l.29.stomachi-
cis.p.144.l.13.figura.S.p.152.l.5.& ob id.p.158.l.27. natu-
ra.p.172.l.13.effectiuũ.p.180.l.11.cõstat.p.181.l.10. substã
tiam.p.184.l.4.firmatũ.l.25 sensu vllo.p.187.l.33. excre-
scat.p.187.l.3.animã.p.189.l.17.aliũ.p.195.l.5.capessendã.
ipsam.p.209.l.19.osse.p.217.l.13.substratos.p.251.l.4., eã.
p.255.l.35.carnosis.p.267.l.6. protendẽs.p.268.l.3. muscu
li.p.277.l.31.deferendo.p.281.l.14 œsophagus.p.294.l.30
literæ.Λ.p.301.l.10.anatis.p.306.l.35. subungens. p.318.l.
8.cõfringeret.p.329.l.34.Maximũ omniũ.p.342.l.18.faci-
lè flatibus.(p.344.l.7.viscus sit.p.352.l.16. ꝓcedere.p.387.
l.10.ἀζυταινοειδῆς. pag.395.l.14.meninge.l.18.meninge.pa.
407.l.12.premunt.p.415.l.33.crystallinũ.p.418.l.8. cœru
leos.p.421.l.35.an torsum. p.421.l.33. cõuexũ.p.432.l.12.
cõnexionis.p.443.l.12.repletas.p.477.l.13.virga.p.488.l.
29.prædita.p.497.l.19.incubuerũt.p.504.l.9. ossa crurib⁹.
p.507.l.23.discere.l.33.nouã.p.508.l.18. ac tũ.p.523.l.30.
occallui.p.525.l.26.febriũ.p.529.l.5.cantionibus. p.538.li.
35.ex sua.p.540.l.27.is furiosus.l.30.potulentaq́;.p.541.li.
29.Latonam.p.555.l.17.pituitosus.

ERRATA SECVNDAE SECTIONIS
sic corrigito.

PAg.9.l.17.Euectice.p.11.l.20. cõcinnat.p.16.l.32. inhi-
bet.p.18.l.27.aĩalis.p.19.l.14.quarũ l.29.assantesq́;.pa.
25.l.12.indiciũ.p.30.l.22.distributus.p.39.l.23. ne acescant.
p.52.lin.penult terebinthũ.p.56.l.9.reliquos.p.64.l.1.defi-
ciat:Sed Vere, vt.l.4.lac,magis:p.82.l.2.lac quod.p.99.l.15.
turricolæ.p.107.l.17.Iis aũt.p.108.l.5.potest: cõprimere aũt
illius.&c.sic etiã annotationẽ marginis instaurabis. Iracũdiã
si nõ vinci,&c.p.110.l.7.castiget.p.120.l.20.apta.l.34. atq;
cõcrescit.p.130.l.17.reddit.p.144.l.5.hyemę quidẽ.p.154.
l.12.tũ frigidæ.p.162.l.13.eæ quæ.p.202.l.25.ex ficis.p.216

l.31.moderatè.p.218.l.21.impeditis.p.251.l.10.ſpiritus.p.270.l.34.noiant).p.319.l.31.indicare.p.344.l.6.Verũ hæc p.354.l.31.ſic ſit ceſſurũ.p.384.l.1.duritie.p.386.l.28.deſciſcente.p.889.l.18.pulmonis.p.393.l.34.,tũ incidit,.p.395.l.24.intẽperantiã.p.397.l.23.imbecillius.p.424.l.35.incipiẽtes.p.435.l.27.index.p.439.l.vlti.& fruges ĩterea adauget, & maturat celerrimè: ferarum occiſa. p.444.l.15.ad quintum.p.479.l.1.die.p.493.li.22.depreſſione verò.li.26.verò.lin.32.excipiantur.p.495.l.25.colorata.p.500.li.26.tempori.p.503.l.7.leuius.

ERRATA TERTIAE SECTIONIS ita inſtaurato.

PAg.13.l.35.alius verò.p.37.l.11.claudat.p.43.l.15.confertim.p.46.l.13.ut ſi in aurora.p.74.l.16.neq; illis caleãt magis:nec.p.78.l.2.ex arteriis manãs.p.87.l.16.ſcirrh⁹.p.89.l.21.ſcirrhũ.p.91.l.10.perficiunt.p.113.l.27.ſupino.p.118.l.25.ſit ĩbibitus.p.121.l.3.illud p cõſenſum.p.123.l.17.poſſit.p.153.l.32.dextræ.p.169.l.vlt.Adhæc ſi.p.160.l.8.anguſtia.p.183.l.13.cadant.p.202.l.17.Porrò iidẽ.p.203.l.5.q̃dũ.p.220.l.4.atq; caloris.p.235.l.3.ſymptomata.p.240.li.12.ĩbecillimæ.p.295.l.24.modũ exceſſerint.p.316.l.20.amethodos.l.29.haud dubiè.p.323.l.35.Actiones.p.326.l.22.aut iis.p.333.l.18.pendent.p.337.l.11.vlceratarũ.p.339.li.10.ſubactæ.p.350.l.10.cytini.p.369.l.24.partẽ.p.376.l.31.quæ tantũ.p.385.l.8.victus rõnẽ.p.397.l.5.mordeat.p.406.l.5.pfundes.p.432.l.35.cui abũdè.p.440.l.16.eas ſenſu.p.442.l.6.cõtrariã.p.454.l.34.ireos, pulucrizatorũ.l.35.Fiat emplaſtrũ iuxta artis præcepta.p.59.li.vlti.quidẽ.p.461.l.1.vel alterci.l.14.vrget.p.467.genere.p.481.l.29.ſunt viſceris.p.485.l.24.in quacũq;.p.508.l.26.aquularũ.p.509.l.28 Non tñ propriã.p.521.l.8.ad quãtã.p.543.l.32.oporteat.p.547.l.35.ſplen.p.562.l.8.inedias.p.572.l.6.atræq; bilis magis.p.579.l.21.q̃ ipſe.p.588.l.9.eruptiones.p.590.l.33.flauæ bili.p.593.l.18.& viſcidis,expectabis.p.599.l.21.valentem.p.602.l.6.partibus.l.16.hoc pacto.

ERRATA QVARTAE SECTIONIS
sic instaurato.

IN epistola, fo. 1. facie. 2. linea penult. lege fragrãtia. p. 3. li. 1. refrigerabit. p. 4. l. 16. calidæ nimirum. p. 9. l. 13. quippiam. p. 11. l. 3. tenuis. l. 14. ex pugnantibus. p. 13. l. 29. profitentur. p. 16. l. 10. q̃ vera. p. 33. l. 23. tale admotũ. p. 66. l. 5. de ferri. p. 72. l. 8. reditus. l. 20. tensius effectũ. p. 75. l. 26. assiduè impositas. p. 81. l. 17. poron'ue. p. 82. l. ult. alterationũ. p. 88. l. ult. & ea quæ lactis. p. 102. l. 17. palàm. p. 109. l. 19. oxycrato. p. 113. li. ult. iure sanè. p. 114. li. vlt. facultatis. p. 118. l. 1. quod ex melanthio. l. 18. Lybicum. p. 121. l. 24. existimanda. p. 129. li. 30. ægilopas. p. 136. l. 29. cum lomento. p. 139. l. 11. atq; ita con. p. 142. l. 25. dysenterias & diarrhœas. p. 151. lin. penul. Valentior. p. 154. lin. 16. cohibet. p. 184. l. 23. gustũ. p. 186. l. 1. citra morsum vis exter. p. 187. l. 5. reprimat. p. 188. l. 34. digesta. p. 190. l. 18. sanguini. p. 191. l. 15. astringant. p. 193. l. 12 polline. p. 198. l. 14. melinũ. p. 216. li. 16. cocto. p. 224. li. 13. talia carne implent. p. 251. l. 7. Nec enim perinde. p. 233. li. 5. linamentũ. p. 270. l. 22. Siræum. p. 278. l. 31. siccatã. p. 281. li. 8. postq̃. p. 300. li. vlt. Inde abietina. p. 302. l. 16. cerelæon. p. 306. l. 9. labores. p. 308. l. 4. Clemẽtis. p. 310. l. 4. nõ prodest. pag. 316. l. 18. sensim. p. 334. l. 1. picra. p. 339. l. 31. discutit, ac p. p. 340. l. 5. facessunt. p. 347. l. 17. aceto. p. 365. l. 1. Cadmiæ. l. 21. radicis. p. 367. l. 31. aq̃. p. 381. l. 9. eos. p. 414. l. 4. Ad stomachicos. p. 432. l. 2. emplastra. l. 9. arthriticosq;. p. 406. l. 1. iridis. p. 438. l. 7. nigrarũ. p. 439. l. 10. aut lentisci decocto. p. 440 l. 26. cũ nitro. p. 458. l. 26. atq; ita anti. p. 463. l. 28. Exilire cõspexeris. p. 464. ad finẽ Quare illũ. p. 467. l. ult. Hic rec. p. 473. l. 3. fingantur. p. 474. l. 6. ex aqua.

Reliqua verò leuiora sunt, q̃ ut annotari debeãt. Porrò errores annotationũ quæ in margine habent, facilè ex ipso textu instaurari poterũt: sicuti & illi omnes quæ in ipso indice, commissi ob festinationem typographi fuerunt.

In epistola præposita annotationib⁹ in Galeni interpretes, fol. 2 pag. 1. lin. 14. legitur & iudico.

FINIS.

ANNOTATIONES IN GALENI INTERPRETES: QVIbus uarii loci, in quos hactenus impegerunt lectores, & explicantur, & summa fide restituuntur:

ANDREA LACVNA SECOBIENSI, *Doctore Medico, Milite Sancti Petri, authore.*

Venetiis apud Hieronymum Scotum.

1548

ILLVSTRISSIMO ET SAPIENTISSIMO Viro, D. D. Didaco Furtado à Mendozza, apud Paul. III. P. M. Oratori Cæſareo, longè Vigilantiſsimo, Andreas Lacuna, Secobien. Doct. Med. Miles Sancti Petri. S. P. D.

VOD NON PERINDE noſtros lapſus cernamus, ac errata aliorum perſpicimus, in cauſa eſt quidem ἡ φιλαυτία, Vir Illuſtriſs. Nam quum unuſquiſq; cœcutiat erga eam rem quam amat (ut ſenſiſſe Diuinus ille Plato uidetur) cuncti autem ſe omnium maximè diligant, optima ratione contingit, ut de ſe nemo rectè iudicium ferat. Iccirco pulchrè, mea quidem ſententia, dictum eſt illud, geſtare nos duplicem manticam è collo ſuſpenſam: unam quidem ante, alienorum: alteram uerò poſt, noſtrorum errorum plenam: ac proinde nos, peccatis propriis relictis, ad aliena, quæ obiecta ſemper oculis ſunt, examinanda inclinari. Quanquam ſanè qui ſtudio ueritatis inueſtigandæ, non autem lædendi quempiam, id faciunt, adhibitaq; omni moderatione, ii certè non uenia modò, ſed ſumma etiam laude ſunt digni. Non deſunt tamen nonnulli malè feriati, qui ex alienis contumelijs gloriam ſibi aucupantes, in uiros eruditos & candidos, quiq; nihil unquam tam habuerunt in uotis, quàm ut Reip. literariæ prodeſſent, ueluti in proditores patriæ, in cõtemptores Diuorum, communesq; humani generis hoſtes, acerbè ſimul

& impudẽter, uel leuissima ex occasione inuehãtur: quũ deberent potius illis bene precari, ob egregiè in cõem usum nauatam operã. Inhumanũ quippe, maximeq; ferinũ est, eos qui ut cõia studia iuuarent, sese obiecerũt sycophantarũ calũnijs, ob multa quidẽ ac uaria, quæ ex Græca in Latinã linguã fidelissimè transtulerũt, non cumulare suis iustis laudibus: ob paucula uerò in qbus sunt lapsi humanitus, probris & cõuitijs opprimere. Vt aũt reliquos oẽs prætereã, qui sua industria artẽ Apollineã locupletarunt, certè Ioannes Guinterius Andernacus, in quẽ plurimi præter meritum debacchantur, unus ex primis fuit, qui Galenũ introduxerũt nobis Latinè, purè, atq; ornatè loquẽtẽ. Quòd si ex ijs quæ iãpridẽ uertit, nõnulla offendant aures delicatiores, id cuiq̃ mirũ esse nõ debet: quãdoquidẽ superioribus annis, quũ Lutetiæ Parrhisiorum politiores disciplinæ inciperẽt iam renasci et florescere, primumq; ipse ad trãsferenda Græca se accingeret, tũ ut tyronũ uotis obsecũdaret, qui sitiẽtissimi Galenianæ doctrinæ, quẽadmodũ famelici pueri, qui semicrudas carnes deuorant, prius q̃ accuratè coquantur, incõfectos cõmẽtarios illi extorquebamus è manibus: tũ ut satisfaceret importunis typographorum precibus, coactus fuit tantũ singulis diebus uertere (id qd' ipse testari possum) quantũ premi duplici torculari poterat: atq; ita suas tralationes, nõdũ integrè elaboratas, præcipitare. Quare (ut idem repetã) perperã mihi uidentur facere, qui Virũ in utraq; literatura absolutũ, exquisitissimumq; Medicũ & Philosophũ (cuius studijs oẽs debemus plurimũ) tam insolenter infestant: quum nullus extiterit hactenus adeò fidus Galeni interpres, qui interdum hallucinatus nõ fuerit: ac proinde ad ueritatẽ ipsam inuestigandã, præsertim in re-

bus arduis & maximis, cuiuſmodi Ars Medica exiſtit, neceſ
ſariò ingenia pluriũ deſyderentur: ut uidelicet quæ hunc fu=
giunt, ille cernat exactius. Sunt enim difficilia ſemper, quæ
optima. Quum igitur ſuperioribus diebus uniuerſa Galeni
opera in methodũ longè breuiorẽ, ac faciliorẽ contrahens,
obiter reperiſſem cõplura, hactenus animaduerſa à nemine,
in quæ lector facilè impingere poterat: rẽ haud inutilem me
facturũ exiſtimaui, ſi omnia loca præcipua, quæ, iudicio meo,
aliã requirebant expoſitionẽ, pauculis annotarẽ, arbitriũq;
ſtudioſis relinquerẽ, aut ſequendi uerſionẽ noſtram, aut cõſu
lendi Græca exẽplaria. Neq; enim tantũ mihi ipſi tribuo, ut
uelim illis ita meam ſententiã probari, ac ſi Lycurgi, aut So=
lonis decretum eſſet. Nam & inſitam mihi fragilitatẽ agno=
ſco, & iudicio omni ex parte difficile, ut qui homo ſit, pasſim
non decipiatur: id quod Galenus ſecũdo libro de compoſitio=
ne pharmacorum ſecundũ partes, non minus uerè q̃ elegan=
ter, confirmat dicens. Χαλεπὸν γὰρ ἄνθρωπον ὄντα μὴ
διαμαρτάνειν ἐν πολλοῖς, τὰ μὲν ὅλως ἀγνοήσαντα,
τὰ δὲ κακῶς κρίναντα, τὰ δ' ἀμελέστερον γράψαντα:
quẽadmodum certè aliquando mihi accidiſſe fateor, qui iu=
uenili pruriens olim ſcribendi libidine, nonnulla paulo ma=
turius edidi, quæ optarem nunq̃ prodiiſſe in lucem. Quan=
quam animus haud dubiè eſt, ubi ocium fuerimus nacti, quæ=
cũq; à nobis cõſcripta citra perfectũ iudicium ſunt, ea omnia
recoquere, reuocareq; ad limã accuratiorẽ: idq; patrũ grauiſ
ſimorũ exẽplo, q uel in ſacris literis, in qbus maiori cũ peri=
culo erratur, retractare ꝓpria ſcripta nõ dubitarũt. Quòd ſi
qs interim Vir Doctus iuxta & ſyncerus, uel in hiſce noſtris
annotatiõibus, uel in aliis oĩbus, quæ aliàs à nobis ſunt exa=

rata, meliora in medium produxerit, ego primus omnium illa amplexabor, eiq; immortales gratias habebo, nec minores, q̃ si mihi laboranti graui ophthalmia, oculorum aciem restituisset: modò eo utatur candore & modestia, quæ uiros philosophos decet, ueritatisq; amantissimos. Semper nanq; à moribus Erasistratæorum *abhorrui, qui adeò pertinaciter suam tuebantur hæresim, ut censerent patriã potius prodendam esse, quàm proprium dogma.* Quòd *uerò hic præsens labor mihi institutus non fuerit, ut ostentarem ingeniũ, aut uigilijs hominum* Doctissimorum *detraherem, sed ut publicæ utilitati consulerem, rationemq; reddere diligentiæ præstitæ in condenda* Galeni Epitome, *nouit quidem ille, qui animorum est scrutator,* Deus Opt. M. *Porrò ut id ipsum lucubrationum quod est, sub splendore nominis tui publicarem, me occasiones uariæ impulerunt,* Vir Clarissime. *Vna & potissima, ut amor ille ardentissimus, qui inter* Excellentiam *tuam, &* Illustrissimum *atq;* Reuerendiss. D. D. Franciscum *à* Bouadilla *&* Mendozza, Cardinalem Caurien. Patronumq; *meum non uulgarem, indies magisq; consolidescit, ex hoc argumẽto innotesceret cunctis: simulq; obseruantia mea in utrunq;.* Secunda, *ut uitiligatorum calumniis ianuam detrectandi obserarem, tutumq; à rabidorum me canum morsibus redderem.* Quippe *uerisimile est, quæ tibi semel sunt consecrata, tuæq; protectioni se crediderũt, ea ueluti in asylo quodam intemerato iam esse: quum nemo futurus sit adeò temerarius aut impudens, ut istam* Amplitudinem *tuam, authoritatemq; summam, non reuereatur.* Tertia *quæ me illexit causa est, qua ducti studiosi omnes, te unicum protectorem* Musarum, Doctorũ *hominum patrem,*

promotoremq́; ingenuarũ omnium disciplinarum, nunquam non confitentur: nempe multijuga ista eruditio tua, feruentissimusq́; sapientiæ amor, claritudini generis, prudentiæ, humanitatiq́; coniunctus: ut interim singularem ad omnia ingenii tui promptitudinem, admirandamq́; in agendis rebus dexteritatem prætercam. Quas insignes uirtutes (quæ rarò in unũ conspirant) in te cumulatas sentiens Carolus. V. Cæsar, indies concredit tibi maxima molimina rerum: quæ adeò feliciter consilio & sapientia tua illi confecta & expedita reddis, ut diuino planè ingenio præditus esse uidearis: id quod etiãnum prædicare de te Illustrissimus hic Venetorũ senatus non desinit: qui & lugeret hodie recessum tuum, nisi Illustriss. Vir D. D. Ioannes à Mendozza, aureũ quoddam tuarum uirtutum exemplar, dolorem ipsum foueret, leniret, ac mitigaret. Siquidem in eo præsente (cui eadem mens, idem candor, prudentia eadem, ut cognomentũ idem) desyderium tui absentis exatiant: in eo suos oculos pascunt: qui tanta cum grauitate, sapientia, fide, studio, atq; sedulitate, fungitur Oratoris munere, ut minimè iam ipse hinc abesse uidearis. Ne igitur diutius quàm par est, suspensam tuam amplitudinem teneam, en offerimus tibi, Vir Illustriss. in Galeni interpretes hasce nostras annotationes. Quas quidem si tuo patrocinio dignatus fueris, ipsæ quidem omnes insultus atq; incursiones respuent: ego uerò tuam semper Excellentiam suspiciam: quam in multos annos Christus nobis seruet incolumem. Venetijs ex ædibus Illustriss. Viri, D. D. Ioannis Furtadi à Mendozza, apud Venetos Cæsarei Oratoris Splendidissimi. Decimo Cal. Decemb.

M. D. XLVIII.

AD LECTOREM.

ADuertas Candide Lector, numerum illum qui passim occurret tibi in nostris annotationibus, referre paginas eorum Galeni commentariorum, qui in octo classes digesti, repurgatiq; ab innumeris mendis, anno 1541. sub formula octaua fuerunt Venetijs excusi, idq; industria Clarissimi & Eruditissimi Viri, Victoris Trincauelij, Doct. Med. nec non diligentia Augustini Ricci, Medici etiam absolutissimi.

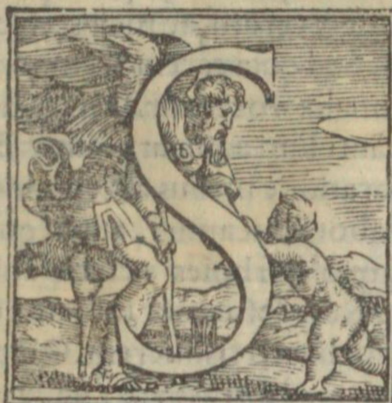
ANNOTATIONES

IN GALENI INTERPRETES

Andrea Lacuna Secobienſi, Doct. Med. Milite Sancti Petri, Authore.

Sectionis primæ, parte prima,

Pagina prima.

STATIM IN AVSPIciis libelli de exhortatione ad artium liberalium ſtudia. ſic habet dictio Galeni. Εἰ μὲν μηδόλως λόγου μέτεστι τοῖς ἀλόγοις ὀνομαζομένοις Ζώοις, ἄδηλόν ἐστι. ἴσως γὰρ, εἰ καὶ τοῦ μὴ κατὰ τὴν φωνὴν, ὃν καὶ προφορικὸν ὀνομάζουσιν, ἀλλὰ τοῦ γε τὴν ψυχὴν. ὃν ἐνδιάθετον καλοῦσι, μετέχει πάντα, τὰ μὲν μᾶλλον, τὰ δὲ ἧττον. Quæ ſanè ſic vertit Eraſmus Roterodamus. An animantia quæ dicuntur bruta, prorſus expertia ſint rationis, nondum ſatis liquet. Fortaſſis enim, tametſi non habent eam rationem, quæ iuxta vocem intelligitur, nobiſcum communem, quã vocant enunciatiuam, certè eam quę ſecundum animam accipitur, quam rationem appellant affectuum capacem, habent nobiſcum communem omnia, licet alia magis, alia minus. &c. Conſtat itaq; τὸν ἐνδιάθετον λόγον, ab Eraſmo verti rõnem affectuũ capacem: quum potius internã, ſiue intus deliteſcentem, vertendũ fuiſſet. Siquidem eo in loco Galenus, tã brutis, quàm ipſis hominibus, rationẽ videtur tribuere: hoc interiecto diſcrimine, ꝙ illorum quidẽ ratio ſit muta, recõditaq;, id q̃d eſt ἐνδιάθετος λόγος: noſtra aũt, explicei ſermone.

Cuius opinionis videtur etiam fuisse Fabius Quintilianus, qui secundo suarum institutionum libro sic differit. Et hercle Deus ille Princeps, Parens rerum, fabricatorq́; mundi, nullo magis hominem separauit à cæteris, quæ quidẽ mortalia essent, animalibus, quàm dicendi facultate. Et paulo post. Sed ipsa ratio, nec tam nos iuuaret, nec tam esset manifesta in nobis, nisi quæ cõcepissemus mente, promere etiam loquendo possemus: quod magis deesse cæteris animalibus, quàm intellectum & cogitationem quãdam videmus. Nam & moliri cubilia, & nidos texere, & educare fœtus, & excludere, quin etiam reponere alimẽta in hyemem, opera quædam nobis inimitabilia, qualia sunt cerarum, ac mellis, efficere, non nullius fortè rationis est. Sed quia carent sermone, quæ id faciunt, muta, atq; irrationalia vocantur. Deniq; homines quibus negata vox est, quantulum adiuuat animus ille cœlestis? Quare si nihil à Diis oratione melius accepimus, quid tam dignum esse cultu, ac labore ducamus, aut in quo malimus præstare hominibus, q̃ quo ipsi hoĩes cæteris animalibus præstant? Hæc Fabius. Non defuerunt tamen qui rationem illam enunciatiuã, etiam brutis tribuerent. Quippe inter Græcos Porphyrius libro περὶ ἀποχῆς τῶν ἐμψύχων, duplicem, vt Galenus, & ipse rationem exprimit. Quarum vnam quidem vocat προφορικὸν λόγον, hoc est, rationem vocalem: alteram verò, ἐνδιάθετον, quod est, reconditam, siue, vt nos vertimus, intus delitescentem. Ac sanè illius rationis primo loco assignatę, participes etiam esse feras pronunciat. Neq; enim mirandum esse, si earum sermonẽ minimè percipiamus, quum nec Persarum, nec Scytharũ idioma vllus Græcus intelligat. Huic sententiæ subscribere videtur palàm etiam Lactantius Firmianus, libro de Ira Dei sic differens. Nam cætera quæ videnẽ hominis esse propria, & si non sint talia in mutis, tñ similia videri possunt. Proprius homini sermo est: tamen & in illis quædam similitudo sermonis. Nam & dignoscunt inuicem se vocibus: & quum irascuntur, edunt sonum iurgio similem: & quum se ex in-

teruallo vident, gratulandi officiũ voce declarãt. Nobis quidem voces eorum videntur inconditæ: ſicuti & illis fortaſſe noſtræ. Sed ipſis qui ſe intelligunt, verba ſunt: denicꝫ in omni affectu certas vocis notas exprimũt, quibus habitum mentis oſtendant. Et paulo poſt. Quid tam homini propriũ quàm ratio, & prouidentia futuri? Atqui ſunt animalia quæ latibulis ſuis diuerſos & plures exitus pandant: vt ſi quod periculum inciderit, fuga pateat obſesſis. Quod non facerẽt, niſi ineſſet illis intelligentia & cogitatio. Ac poſtea ſubdit. Quòd ſi horum omniũ, quæ adſcribi homini ſolent, in mutis quocꝫ deprehenditur ſimilitudo, apparet ſolam eſſe religionem, cuius in mutis nec veſtigium aliquod, nec vlla ſuſpitio inueniri ſolet. Huc pertinent quę Plin. lib. x. Cap. xxviii. naturalis hiſtorię, ait de Luſciniis. Certant inter ſe, palamq́; animoſa contentio eſt. Victa morte finit ſæpe vitam, ſpiritu prius deficiente, quàm cantu. Meditantur aliæ iuniores, verſusq́; quos imitentur, accipiunt. Audit diſcipula intentione magna, & reddit: vicibusq́; reticent. Intelligitur emendatæ correctio, & in docente quædã reprehenſio. &c. Recedere tamen hæc iam ab inſtituto videntur: cuius prorſus eram oblitus, nimirum delinitus hiſtoriæ naturalis dulcedine, perinde ac ſi loton arborem, ſuauisſimam quidem illam, guſtaſſem. Galenus itacꝫ τὸν ἐνδιάθετον λόγον quodammodo opponit τῷ προφορικῷ: ita vt illa quidem, quæ ſola ineſt brutis, ſit ratio occulta, reconditaq́;: hæc autẽ, qua nos ipſi, veluti auctario quodam, præditi ſumus, illuſtretur ſermone. Quòd autem hæc ita habeant, non alium teſtem, ſed Galenum producamus in mediũ, qui ſe ipſum interpretatur, cõmentario primo in librum Hippocratis κατ᾽ ἰητρεῖον, ſic diſſerens. Τῶν αἰσθήσεων ἁπάσαις τὴν γνώμην ἐφεξῆς ἔταξεν, ὅπερ ἐστὶν, τὴν διάνοιαν, ἥν τε καὶ νοῦν καὶ φρένα κοινῶς οἱ ἄνθρωποι καλοῦσιν. ἐπειδὴ καὶ τῶν κατὰ φωνὴν ἐστί τις λόγος. ἀφορίζοντες οὖν τοῦτον τὸν προειρημένον λόγον οἱ φιλόσοφοι, καλοῦσιν ἐνδιάθετον, ᾧ λόγῳ τά τε ἀκόλουθα, καὶ τὰ μαχόμενα γιγνωσκομένοις ἐμπεριέχεται, καὶ διαίρεσις, καὶ

σύνθεσις, καὶ ἀνάλυσις, καὶ ἀπόδειξις, ὅσα τᾶλλα τοιαῦτα. Quæ omnia fideliter simul & eleganter à Victore Trincauelio, Viro citra controuersiam Doctissimo, sic sunt in sermonem Latium conuersa. Post omnes sensus statim intelligentiam collocauit, hoc est cogitationem, seu rationem, quam homines communiter mentem & intellectũ nominare consueuerunt. At verò quoniam & in voce quædam ratio reperitur, ideo philosophi, vt hanc ab illa discernerent, interiorem hanc appellarunt, qua & consequentia, & repugnantia cognoscimus: quibus diuisio, compositio, resolutio, ac demonstratio, cæteraq; id genus comprehenduntur. Atq; hactenus circa hanc primam annotationem: quam pertractaui, minimè quidem ut suggillarem Erasmum, qui tam illustrauit bonas artes & disciplinas, quàm qui maximè, sed ut Galeni mentẽ exactè illius studiosis exponerem, id quod videor abundè iam præstitisse.

Libro de optima secta.

Pag. 57.

IVnius Paulus vertit. Et ægrotantes non multo in conficiendis cibis labore indigere. Græce habetur. Καὶ ὅτι οἱ νοσοῦντες δέονται τῶν μὴ πολλῆς κατεργασίας δεομένων τροφῶν. Hoc est. Et quòd ægri egeant cibis, qui non admodum difficulter coquantur: vel qui longam elaborationem non postulent.

Pag. 58.

IVnius Paulus. Ab huiusmodi præceptum nascitur, liquidi cibi omnes, febricitantibus bene faciunt. Græcè legimus. ἐπὶ τούτοις γίγνεται τὸ θεώρημα τοῦτο. αἱ ὑγραὶ διαίται πᾶσι τοῖσι πυρεταίνουσι ξυμφέρουσι. Quod est. Ex his tale oritur theorema. Cibi humidi omnibus febrientibus conferunt.

Pagina. 61.

IVnius Paulus. Aiunt enim, ante quàm adhibendorum remediorum vires quis didicerit, nihil aliud vtile ab ex-

perientia prouenire. Græcè legitur. φᾶσι γὰρ πλὴν τοῦ τὰς δυνάμεις τῶν προσφερομένων ἐκμαθεῖν ἕτερον οὐδὲν χρήσιμον ἐκ τῆς πείρας παραγίνεσθαι. Quod eſt. Aiunt enim, præter hoc quòd facultates exhibendorum per eam cognoſcũtur, nihil aliud vtile ab ipſa experientia accedere. &c. Fefellit autem interpretem, vocularum πλὴν καὶ πρὶν, affinitas atq; ſimilitudo.

Pagina. 86.

IVnius Paulus. Quandoquidem non ab effectis ſed ab efficientibus (quemadmodum & ipſi profitentur) indicationes accipiendæ ſunt. Græcè legitur. οὐ γὰρ ἀπὸ τῶν ἀποτελούντων, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῶν ἀποτελουμένων, ὡς καὶ αὐτοὶ ὁμολογοῦσι, χρὴ τὰς ἐνδείξεις γίγνεσθαι. Quæ contrario modo vertenda erant: ſic ſcilicet. Non enim ab efficientibus, ſed ab effectis (quemadmodum & ipſi fatentur) indicationes ſumendæ ſunt.

Pag. 95.

IVnius Paulus. τὰς κοινότητας ſemper communia vertit, non communitates, vt ſanè vertendum eſt, ſi velimus veram Galeni phraſim atq; ſententiam exprimere.

Lib. De conſtitutione artis Medicæ. ad calcem libri.

BArtholomeus Syluianus vertit. quod labefactatur. Aldinus codex habet, ὅτι διαφθείρεται. hoc eſt: quia corrumpitur. Baſilienſis autem, ὅτι διαφορεῖται. & rectè quidem: quod vertendum eſt, quia digeritur & reſoluitur.

Libro. I. De elementis.
Pag. 190.

LEOnicenus. Vel ſecundum ſubſtantiam quibus contigit eſſe elementa. Cui verſioni ſuffragantur cæteri interpretes. Græcè tamen legitur. ἢ κατὰ τὰς οὐσίας, αἷς συμβέβηκεν αὐτοῖς εἶναι στοιχείοις, Hoc eſt.

An ſecundum ſubſtantias, quarum ratione contigit ipſis eſſe elementis. Cæterùm loco αἰς crediderim eſſe legendum ἀς: niſi quis forte dicat Galenum vti Latina phraſi, vtpote diu in Vrbe Roma verſatum.

Libro III. Pag. 285.

LInacer. Vt ſi carnoſi qs iuuenis in frigida lauatione corpus eius ex accidenti, non ex propria poteſtate calfacere dicat. Græcè. οἷον εἰ τὴν ψυχρολουσίαν ἐπ' εὐσάρκου νέου θερμαίνειν τὶς φαίη τὸ σῶμα κατὰ συμβεβηκὸς, οὐκ οἰκείᾳ δυνάμει. Quod ſonat. Vt ſi quis dicat frigidam lauationem calfacere corpus carnoſi iuuenis, ex accidenti, non facultate propria.

Lib. de inæquali intemperie. Pag. 314.

LInacer. Calfit quidem ſanguis aliquando vniuerſus, quicũq; non naturalem illum calorem, qui ex humoris putredine eſt obortus, recepit. Græcè legitur. ἐκθερμαίνεται μὲν ἐνίοτε σύμπαν ἤδη τὸ αἷμα, καὶ δέδεκται τὴν παρὰ φύσιν ἐκείνην θερμασίαν, τὴν ἐκ τῆς σηπεδόνος τῶν χυμῶν ὁρμηθεῖσαν. Quod vertimus. Calfit quidem ſanguis quandoq; vniuerſus, recipitq; illum calorem præter naturam, qui ab humorum putredine proficiſcitur.

Pag. 318.

LInacer. In qua alterum ſit comprehenſum. Græcè habetur. ἐν ᾧ θάτερον οὐχ ὑπάρχῃ. hoc eſt, in quo etiam non adſit alterum.

Lib. De animæ morum, & corporeæ temperaturæ mutua conſequutione. Cap. 3.

BArtholomeus Syluianus. At incorporeæ ſubſtantiæ, quũ per ſe ipſa eſſe poſſit, neq; qualitas aut ſpecies corporis ſit, differentiam nullam intelligo. Cui verſioni alii ſubſcribunt interpretes. Grę cus tñ codex habet in hunc modũ. ἀσωμάτου δ' οὐσίας, αὐτῆς καθ' ἑαυτὴν εἶναι δυναμένης, οὐκ οὔσης δὲ ποιότητος, ἢ εἴδους σώματος, οὐδεμίαν νοῶ διαφοράν. Quod ſic ſanè vertendũ eſt. Incorporeæ verò ſubſtãtiæ, quæ ipſa quidẽ per ſe cõſiſtere valeat, nec corporis qualitas

aut ſpēs ſit, equidē nullam differentiam inuenio. &c. Quibus nimirum verbis conuellens opiniōne Platonis, qui animam conſtituebat incorpoream quandam ſubſtantiam, & quæ poſſet per ſe ſubſiſtere, conatur Galenus oſtendere, illā eſſe aut qualitatem, aut aliquam ſpeciem corporis: quum alioqui, ſi eſſet quid alienum & abſtractum à corpore, neutiquā illam diuiſionem admitteret, qua in tres ſpecies, ſeu differētias, uel à Platone ipſo diſtinguitur.

Lib. III. De naturalibus facultatibus.

Pag. 444.

LInacer. Siquidem īterna arteriæ tunica. Græcè legitur. ὁ γὰρ ἔνδον χιτὼν τῆς γαστρὸς. Quod eſt. Etenim interna uentriculi tunica.

Lbi. I. De motu muſculorum.

Pag. 504.

COdices Latini ſunt deprauati: in quibus habetur. At reliquum, & quartum, & motum tranſgreſſi, conſyderemus. &c. Græcè nanq; habetur. Ἐπὶ τὴν λοιπὴν καὶ τετάρτην μεταβάντες κίνησιν, ἐπισκεψώμεθα καὶ τὸν ταύτης τρόπον. Hoc eſt. Ad reliquum autem & quartum motum tranſgreſſi, modum ipſius expendamus.

Libro ſecundo. Pag. 521.

LEonicenus. In quacunq; autē talium conſtituens membrum, muſculis circa ipſum tonicè agentibus commiſeris, figuram ſic ſeruant, adeò ut ſedentes quidam dormiuerint. &c. Græcè legimus. ἐν ᾧ γὰρ ἂν τῶν τοιούτων καταστήσας τὸ κῶλον, τοῖς τονικῶς ἐνεργοῦσιν ἀμφ' αὐτὸ μυσὶν ἐπιστρέψῃς τὴν φυλακὴν τοῦ σχήματος, ὧ δὲ φυλάττουσιν, ὥστε καὶ καθήμενοι πολλάκις ἐκοιμήθησάν τινες. Quod ſic vertimus. In quacūq; enim talium cōſtituens membrum, ſi muſculis circa ipſum tonicè agentibus commiſeris figuræ cuſtodiam, adeò illam tuenī, vt ſedētes ſæpe quidā dormiuerint.

Pag. 522.

LEonicenus. Itaq; & ſupinum iacere, & hiare, ſtertoris, aut exolutionis, aut ebrietatis, aut ignauiæ ſunt ſigna.

Græcè. καὶ τὸ χάσκειν οὐκ ἄνευ τοῦ ῥέγχειν. Quod eſt, & hiare cum ſtertore.

Pag. 524.

LEonicenus. At (dicet fortè quiſpiam) non aſſequimur mente ea fieri: nam nec palpebrarũ motũ ſemper. &c. Quo in loco Galenus reſpondet ad obiectionem tacitam. Ac proinde ita debemus legere. At (dicet forte quiſpiam) non aſſequimur mẽte ea fieri. Neq; etiam (ſupple dicemus nos) palpebrarum motui ſemper adhibes mentem: &c. ac ſic ſanè ſententia illa euadit perſpicua. Tu interim conſule Græcum exemplar.

Lib. primo de ſemine.

Pag. 557.

IAnus Cornarius. Attractoriam quidem familiariũ, per quam attracturum, & alteraturum, alimentumq́; ſibi facturum erat: expulſoriam autem alienorum & ſuperfluorũ. Sic autem habet Græcus vetuſtus codex: nam impreſſi ſunt deprauati. ἑλκτικὴν μὲν τῶν οἰκείων: ἣ δὲ καθέξειν τε καὶ ἀλλοιώσειν ἔμελλε. καὶ ἣ τροφὴν ἑαυτῷ ποιήσασθαι, τῶν ἀλλοτρίων δὲ καὶ περιττῶν ἀποκριτικήν. Quod eſt vertendum. Attractricem quidem, familiarium: & qua etiam retenturum erat, quaq́; alteraturum, & ſibi nutrimentum facturum: ac deniq; alienorum, ſuperfluorumq́; excretricem. Galenus ſiquidem impræſentiarum quatuor illas facultates, maximè inter ſe diſtinctas, aſcribit ſemini: nec vult ipſum per attractricem, aut alterare, aut ſibi alimentum conficere: id quod dictu eſſet planè ridiculum: quum nimirum ſingulis earum facultatum ſit ſuum munus proprium, nullaq́; alterius operationem vſurpet. Attactricis quippe eſt attrahere: retentricis retinere & conſtrigere: alteratricis alterare & cõcoquere: expultricis deniq;, aliena & ſuperuacanea expellere: id quod ſatis ſuperq́; à Galeno demonſtratum videtur, quum in aliis locis, tum vel maximè in commentariis de naturalibus facultatibus.

Cornarius

Pag. 567.

COrnarius(cui cæteri interpretes suffragantur) vertit in hunc modum. & ob id sanguini facillimum est carnē fieri: difficillimū verò mēbranæ, & neruo, & venæ, & arteriæ, & tunicæ. Græcè legitur. καὶ διὰ τοῦτο τῷ αἵματι ῥᾷστον μὲν γενέσθαι σαρκὶ, χαλεπώτερον δ' ὑμένι, καὶ νεύρῳ καὶ φλεβὶ, καὶ ἀρτηρίᾳ, καὶ χιτῶνι. Quod est vertendum. Iccirco facillimum quidem est sanguini fieri carnem: difficilius autem membranam, & neruum, & venam, & arteriam, & tunicam. Docet quippe eo in loco Galenus, ipsas particulas solidas vix posse confici ex sanguine: carnem autem facillimè: quum nimirum illæ quidem, à semine: hæc autem à sanguine, originem nanciscantur.

Pag. 582.

COr. Continetur autem in testibus seminarius humor. Et paulo post. Trahunt igitur etiam testes seminarium humorem. Vtrobiq; autem Græca exemplaria habent ὀρρώδες ὑγρὸν, hoc est, humor serosus: qualis certè genitura ipsa existit, & præcipuè quæ in sinistrum descendit testem: quum videlicet sinistrum vas seminarium oriatur ab emulgente vena, quæ serosissimum sanguinem vehit ad renem sinistrum, vt illic expurgetur.

Lib. II. de Semine. Pag. 590.

COrn. Posse autem Hippocrates etiam opinatus est, ex vtrisq; permistis vnum perfectum semen fieri, etiā si hoc ita esse impossibile sit. Græcè legimus, δύναται δὲ καὶ ὡς Ἱπποκράτης ὑπελάμβανεν, ἐξ ἀμφοῖν κεραννυμένων ἓν τέλειον γίγνεσθαι σπέρμα. Καὶ τίν' ἦν δυνατά, εἰ μὴ ταῦτα? Quod nos vertimus. Potest autem(quemadmodum existimauit Hippocrates) ex ambobus mistis, etiam vnum semen perfectum fieri. Et quæ obsecro possibilia essent, si hæc talia non forent? Itaq; non refellit opinionem Hippocratis, sed illam potius(quod solet semper) ceu Dei oraculum, & recipit, & amplexatur.

Pag. 602.

CORnarius. Non tamen impossibile est animo concipere tale temperamentum animalis corporis, vt perfectum animal generet, absq; alterius commistione. Græcè autem legitur, ὡς γεννῆσαι ἀτέλεον. hoc est: vt imperfectũ generet. Quam lectionem probandam esse indicat sequens dictio, quæ ita habet. Animal tamen perfectum in se ipso cõcipere, verè difficile est. Aduertat item candidus lector, passim in commentariis de semine, Cornarium τὸ θῦλυ, quod est in Græco, quodq; fœmineum significat, uertere nobis muliebre.

Pag. 620.

COrnar. Apparet ex his quatuor vasis, quæ appellatum vmbilicũ, simulq; meatum iuxta vragon, ↄstituũt. etc. Græcè legimus. φαίνεται γὰρ τῶν εἰρημένων τεττάρων ἀγγείων, ἃ κατὰ τὸν ὀνομαζόμενον ὀμφαλὸν, ἅμα τῷ κατὰ τὸν οὐραχὸν πόρῳ συνίστησιν, etc. Quæ sonant. Apparet enim ex his quatuor vasis, quæ iuxta appellatum vmbilicũ, vnà cum meatu, qui ad vrinaculum est, coeunt.

Libro de instrumento odoratus. Pag. 654.

LVdouicus Bellisarius. Eaq; quæ de foraminibus dixit aperiri solitis, q̃q̃ non intelligentiam fugiunt, etc. Græcus codex habet. ἀλλὰ καὶ τὸ λεγόμενον ὑπ' αὐτοῦ περὶ τῶν ἀνακαλυπτομένων πόρων, ἀδύνατον μὲν οὐκ ἔστι. Quæ ita uertenda sunt. Cæterùm quod ab eo dictum est, de reseratione meatuum, impossibile quidem non est.

Sectionis primæ parte secunda.

Lib. II. de anatomicis administrationibus. Pag. 64.

ANdernacus. Quòd vngues igitur ex prædictis omnibus coalescant. Græcè. ὅτι μὲν οὖν συμπεφύκασιν τοῖς εἰρημένοις ἅπασιν οἱ ὄνυχες. hoc est. Quod igitur prædictis omnibus ipsi vngues accrescant.

Lib. III. Pag. 76.

ANdernacus. Amplæ magnitudinis porrigi neruos diximus. Græcè. ἡ φορὰ τῶν μεγάλων ἐστὶ νεύρων, hoc est. Magni feruntur nerui.

Pag. 78.

ANdernacus. Detectis enim plurimis iam brachii partibus, reliquos duos neruos, propter internam ipsius regionem, conspicis, in quam etiam prædicti tres paulo inferius, q̃ tertius neruus est, inseruntur. Græcè legitur. γεγυμνωμένων γάρ σοι τῶν πλείστων μερῶν ἤδη τοῦ βραχίωνος, ἐπισκέπτου λοιπὰ δύ' νεῦρα κατὰ τὴν ἔνδον αὐτοῦ χώραν (ἐν ᾗ καὶ τὰ προειρημένα τρία τὴν ἐπὶ βάσιν εἶχεν) ὀλίγῳ τινὶ κατωτέρω τοῦ τρίτου νεύρου. Quod est. Nudatis enī iam plurimis brachii partibus, reliquos duos neruos iuxta ipsius regionem internam (in quam etiam prædicti tres inserunt) expende, paulo inferiores, q̃ situs sit tertius neruus.

Pag. 90.

ANdernacus. Manu aũt immissa intercipienda est. Græcè. καθέσθαι δὲ τὴν χεῖρα, καὶ διαλαμβάνεσθαι. Hoc ẽ. Demitti autem manum, intercipiq;: estq; subaudiendum oportet. Vult siquidem vt manum liberè demittam⁹, ac sic pẽdulam excipiamus vinculo, ad hoc vt venæ exactè promineant: id quod hodie etiam in quotidiano est vsu.

Pag. 102.

OMnia latina exemplaria ob typographorum inaduertentiam sunt deprauata. Habent enim. Mox alia penitus grandis: quum penitius legendum sit: quandoquidem Græcè legitur διὰ βάθους μᾶλλον.

Lib. VI. Pag. 175.

ANdernacus. Quam possibile est solius peritonei facere. Græcè. ἦν οἷόν τε τοῦ περιτοναίου μόνου ποιεῖσθαι. Quod equidem verterem. Quam possibile est à solo peritonæo fieri. Constat nanq; eam futuram abdominis à nerueis illis peritonæi filamentis conflari.

Pag. 185.

ANdernacus. Gulosis verò & timidis inest magnum iecur & multifidum, aliter quidem affectis. Græcus codex excusus habet. τοῖς μὲν τοι λίχνοις, καὶ δειλοῖς μέγα τ' ἐστὶ, καὶ πολυσχιδὲς ἧπαρ, ἔντερον πρὸς δὲ τοῖς ἐναντίοις. etc. Sed in quodam antiquissimo legimus. ἑτε-

ϛοῖον δὲ τοῖς ἐναντίοις. Hoc eſt. Diuerſum autem cõtrariis. Atq; ita legendum eſſe nemo tam obtuſo ingenio eſt, ut non videat.

Pag. 187.

ANder. Hoc autem ſub tenui tunica aperiri euidenter apparet. Græcè. ἐναργῶς δὲ ὁρᾶται τοῦτο διανοούμενον ὑπὸ λεπτῷ τῷ χιτῶνι. Quæ ſic verterem. Perſpicuè autem hoc ſub tenui comprehenſum tunica apparet.

Lib. VII. Pag. 197.

ANder. Non tamē ipſi cordis corpori pericardios hæc tunica connexa eſt, uerùm in aliis omnibus haud parua quædam regio intermedia eſt, motui cordis accommodata, ad baſim ipſius, quæ, vt eſt expoſitum, orbicularis eſt, prodeuntibus ex ea vaſis connexa. Græcè legimus. οὐ μὲν αὐτῷ γε τῷ σώματι τῆς καρδίας ὁ περικάρδιος οὗτος χιτὼν συμπέφυκεν, ἀλλ᾽ ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν οὐ μικρὰ τίς ἐστιν ἡ μεταξὺ χώρα, τῆς καρδίας ἀνακειμένη κινήσει. κατὰ δὲ τὴν ἑαυτοῦ βάσιν, ἥ τις (ὡς ἐρρέθη) κύκλος ἐστὶ, τοῖς ἐκφυομένοις αὐτῆς ἀγγείοις συμπέφυκεν. Id quod vertimus. Non tamen ipſi cordis corpori pericardios hæc tunica connexa eſt: verùm circa alias quidem omnes illius partes, haud parua quædam regio ītermedia eſt, motui cordis accommodata: ad baſim verò ſui ipſius, quæ ſanè (ut iā expoſuimus) eſt circulus, exortis ab illo vaſis annectitur.

Libro octauo. Pag. 232.

ANdernacus. Quemadmodum etiam ſi in contractione thoracis per ſectiones inaniti aere extrinſecus illapſo, eas obturaueris, reſpirabit confeſtim animal. Græcè. ὥσπερ γε καὶ ἐὰν ἐν τῇ συστολῇ τοῦ θώρακος ἐκκενωθέντος. διὰ τῶν τομῶν τοῦ παρεμπεπτωκότος ἔξοθεν ἀέρος, φράξῃς αὐτὰς, ἀναπνεύσει τε καὶ φωνήσει παραχρῆμα τὸ ζῶον. Quod ſic clarius vertitur. Quemadmodum ſi in contractione thoracis, inaniti aere per ſectiones elapſo, obſtruxeris ipſas ſectiones, reſpirabit, vocemq; edet confeſtim aīal.

Pag. 241.

ANdernacus. Nam intercostalibus musculis uehementer hoc tempore protensis. Græcè autem legitur προσστελλομένων: hoc est contractis, aut concidentibus.

Pag. 248.

ANdernacus. Quæ manifestam sui inspectionem efficit. Græcè legitur. σαφῆ τὴν δι' αὐτοῦ θέαν ἐργαζόμενος. Hoc est. Manifestam per se inspectionem faciens. Quibus verbis Galenus significat, vbi per anatomen, costas succingens membrana, sola & simplex relicta fuerit, nempe liberata à costis & musculis, facilè nos per ipsam, ceu per cornu quoddam, aut vitrum, inspecturos interna viscera.

Ibidem.

ANdernacus. At manifestior adhuc speculatio fit, cum in diaphragmate nudato peritonæi vertex auellitur. Græcè. σαφέστερα δὲ ἔτι τοῦ δὲ γίγνεται θέα κατὰ τὸ διάφραγμα γυμνωθὲν, ἀποδερομένης τῆς κορυφῆς τοῦ περιτοναίου. Nempe. Manifestior autem adhuc fit speculatio per diaphragma nudatum, vbi peritonæi vertex auulsum fuerit.

Lib. IX. Pag. 251.

ANdernacus. Dum igitur membranæ cerebri plexus ossibus quæ ambiunt detegis, subinde quippiam abrũpitur. Græcus codex habet. ἐν αὐτῷ μὲν οὖν τῷ γυμνοῦσθαι τῶν περικειμένων ὀστῶν τὰς διπλόας τῆς μήνιγγος, πολλάκις ἀπορρήγνυταί τι καὶ διασπᾶται. Qđ est. Interim enim dũ exuũtur à circumiectis ossibus, ipsius meningis plexus, sæpenumero quippiã obrũpitur, diuelliturq;.

Pag. 253.

ANdern. Atq; ipsius vsum simul inspiciendo nudabis. Græcè legitur. καὶ τῆς χρείας αὐτῆς ἅμα τῇ θέᾳ γυμνωθείσης: qui locus est deprauatus: planeq; constat, non γυμνωθείσης, sed γνωσθείσης, legendum esse: vt reddatur ita Galeni sententia: atq; ipsius vsum simul inspiciũdo exploraueris. Lib. IIII. De usu particularum.

Pag. 404.

NIcolaus Regius. cum autem nulla iam supersit. Græcè ὄντος δ' οὐδενὸς ἔτι. Quod est. Nulla autem iam supersit. Quam lectionem si nō recipias, tota Galeni sententia abrumpitur, uixq; intelligi poterit.

Pag. 414.

NIcolaus R. ad ilia. Græcè legitur κατὰ τὰς λαγόνας: quod est per ilium regionem.

Pag. 428.

NIcolaus Regius. & paulo minus alba. Græcè habetur. καὶ μικροῦ δεῖν, λευκή. Hoc est. Et parum abest, quin alba.

Pag. 403.

NIcolaus Regius. Quum tamen neq; intestinorū quoduis, coquendi alimenti, neq; uenæ sanguinis gignendi gratia extiterint. Græcè legimus. γέγονε δ' οὔτε τῶν ἐντέρων οὐδὲν ἕνεκα πέψεως, οὔτε φλέβες αἱματώσεος. Quod est vertendum. Neq; uerò vllum intestinorum gratia cōcoctionis est cōditum, neq; gratia sanguificationis, vlla venarum.

Pag. 434.

NIcolaus Regius. In transuersos & rotundos villos dissoluendam. Vbi Græcè legitur ἀναλυόμενον. hoc est resolutam.

Lib. V. Pag. 447.

OMnes latini codices sunt mendosi: in quibus legitur. ne quod inferiorum intestino externo aliquando indigeret auxilio. Est siquidem legendum intestinorū.

Lib. sexto. Pag. 477.

NIcolaus Reg. Quod verò deinceps est, simul cum particulis quæ ipso thorace continētur, agemus satius esse scribere arbitrati, in hunc librum distulimus. Græcè legitur. τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ δὲ, τῇ τῶν ἐν θώρακι μορίων ἐξηγήσει συναναγράφειν ἄμεινον εἶναι νομίζοντες, εἰς τόνδε τὸν λόγον ἀνεβαλόμεθα. Quod sic sanè vertendum est. Quod verò reliquū erat, satius esse putantes, si id inter eas partes conscriberet, quæ in thorace ambiuntur, ipsum in præsentem commentarium distulimus.

Pag. 479.

NIcolaus Regius cõcentum esse respirationis. Græcè habetur. τὸν αὐτὸν ῥυθμὸν. hoc est eundem concentum.

Pag. 481.

NIcolaus Reg. Molles enim quum sint hi, ac tenues, longoq; interuallo secundum rectitudinẽ tendantur, maximamq; præterea particulam à se ipsis pendẽtem, uẽtriculum scilicet, habeant, quem cibo cõpleri subinde oportebat, ab ipsius tum mole, tum pondere tensi assiduè, facilè disrumperentur. Græcè habetur. μαλακὰ γὰρ ὄντα ταῦτα, καὶ λεπτὰ, καὶ διὰ μακροῦ κατ᾽ εὐθὺ τεταμένα, καὶ μέγιστον μόριον ἐξημμένον αὐτῶν ἔχοντα, τὴν γαστέρα πληρώσει σιτίων ἀνακείμενον, ὑπὸ τοῦ ταύτης ὄγκου τε καὶ βάρεος ἀεὶ κατατεινόμενα, ῥᾳδίως ἂν ἀπερρήγνυτο. Quæ sic nobis transferenda videntur. Hi enim molles ac tenues quum sint, si ẽt longo interuallo secundum rectitudinem tenderentur, maximam præterea particulam à se ipsis pendentem habẽtes, ventriculum scilicet, quem subinde compleri cibo oportebat, certè ab ipsius tum mole, tum pondere assiduè tensi, facilè disrumperentur. etc. Nam ꝙ ii nerui minimè secundum rectitudinem producantur, indicat sermo superior, vbi Galenus sic ait. Adde huc, ꝙ neruis qui à cerebro in ventriculũ iuxta stomachum deferũtur, obliqua uia tutior multo erat futura, quàm recta.

Pag. 492.

NIcolaus R. Quem sanguinem appellant. Græcè habet. ἣν αἱματικὴν ὀνομάζουσιν. hoc est: quem sanguificum vocant.

Pag. 511.

NIcolaus R. Post autem id ipsum. Græcè κᾄπειτ᾽ αὐτό. Cæterùm quum τὸ αὐτὸ nihil aliud quàm spiritum referat, nos certè (quem postea) vertimus.

Pag. 532.

NIcolaus R. Per anastomosin applicuisset. Græcè legitur. ἀναστομώσασα. hoc est. aperuisset.

Lib. VII. Pag. 545.

NIcolaus Reg. Si omni natura cartilago fuisset nudata, Græcè habetur, εἰ φύσεως γυμνὸς ἦν ὁ χόνδρος. Sed legendum est φυσικῶς, ut vertamus. Si chartilago naturaliter esset nudata.

Lib. I X. Pag. 635.

NIcolaus R. Quæq; ī ea est, membranam pericranium. Græcè. καὶ τὸν κατ' αὐτῆς περικράνιον ὑμένα. Quod vtiq; vertendum erat. Quæq; ex ea oritur pericranion membranam. Nemo siquidem nescit ex crasso cerebri inuolucro, per cranii suturas elapso, pericranium ducere originem.

Pag. 637.

NIcolaus R. Atq; ita rursus superiori parte diuisis vnitionis ipsorum. Græcè. καὶ οὕτω πάλιν σχιζομένων, ἐξόπισθεν αὐτῶν τῆς ἑνώσεως. Quod nos vertimus. Atq; ita rursus diuisis post eam, ante unitionem quidem ipsorum, etc. Galeni quippe sentētia est, neruos illos visificos, prius quàm crassa meninge excidant, conspirare in vnum: diuaricari autem, vbi illam fuerint elapsi: præterea, ante coitionem ipsorum, peluim quendam consistere.

Pag. 647.

NIcolaus R. In omnibus animalibus primi hi neruorū omnium sunt iam durissimi. Græcè legimus. διὰ παντὸς ταῦτα πρῶτα τῶν νεύρων, ἀκριβῶς ἐστὶν ἤδη σκληρά. Hoc est in vniuersum aūt, ex neruis ipsis, hi existunt primi, qui iam exquisitè sunt duri, etc. Nam dicere neruōs septimæ cōiugationis esse neruorum omnium durissimos, hominis planè est in anatome minimè exercitati: quum liquidò constet neruos omneis, qui ab spinali oriuntur medulla, eis longè duriores existere.

Pag. 650.

NIcolaus Reg. Neq; perforatum. Græcè καὶ ἀκατάτρητον. Sed ἀκατάτριπτον est legendum, vertendumq;, & quod comminui non possit.

Pag. 653.

NIcolaus R. Qui verò ad ossa maxillæ īferioris magnos dentes scilicet penetrant, etc. Græcè habetur. ὅσον δ' εἰς τὰ τῆς κάτω γένυος ὀστᾶ παρερχόμενον τοὺς ὀδόντας τοὺς μεγάλους. Quæ sonant. Quantum verò ex ipsis ad ossa maxillæ inferioris magnos prætergrediuntur dentes. Quæ lectio ex sententia subdita etiam colligi poterit.

Ibidem.

NIcolaus Reg. Propagines recipiunt per eam quidem viam, quæ per genam fert, quam paulo ante indicauimus, malæ conspicuas & magnas: gingiuarumq; aliæ quidem maiores, aliæ verò minores: omnes tamen tenues ac vix conspicuas accipiunt, uelut & longi dentes. Græcus codex habet. ἀποσχίσεις λαμβάνουσι, κατὰ μὲν τὴν διὰ τῆς γένυος ὁδὸν, ἣν ἐδηλώσαμεν ὀλίγω πρόσθεν, αἵ γε μύλαι σαφεῖς καὶ μεγάλας. καὶ τῶν οὔλων, τὰ μὲν ἧττον, τὰ δὲ μᾶλλον. ἅπαν τα δ' οὖν λεπτάς τε καὶ δυσθεωρήτους, τά τ' οὖλα καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ὀδόντων. Hoc est. Recipiunt propagines per genæ regionē, quā paulo ante indicauimus: cæterùm molæ quidem, cōspicuas & magnas: ex gingiuis autem, hæ quidē, minus: hæ verò, magis conspicuas: omnes tamen tenues, obscurasq;, tum gingiuæ, tum reliqui dentes.

Pag. 658.

NIcolaus R. Tres enim sunt omnino capitum figuræ. Græcè. τρία μὲν γὰρ αὐτῶν ἐστι τὰ πάντα σχήματα. Quod est. Ipsorum autem vniuersæ figuræ sunt tres, etc. Agebat autem de capitibus fastigiatis, quorum figuras ait esse tres: nempe vnam, vbi vtraque eminentia, anterior videlicet & posterior abest: secunda, vbi anterior tantùm: tertia deniq;, vbi posterior dūtaxat est exoluta. Quòd si de vniuersis capitis figuris Galenus impræsentiarum egisset, præter has tres, annumerasset etiam naturalem figuram, atq; adeò complures alias se preter naturam habentes.

Lib. X. Pag. 664.

NIcolaus Reg. Quocirca medius is vehit ad ipſum cryſtallinum. Græcè habetur. ὥστε διὰ τοῦτο μέσον ὀχεῖται κατ᾽ αὐτὸ, τὸ κρυσταλλοειδές. Quod nos vertimus. Ac proinde medius in ipſo vehitur cryſtallinus humor. etc. Ait itaq; non vitreum humorem in cryſtallino, ſed cryſtallinũ in vitreo, veluti ſemiſectam ſphæram in aqua (hac enim vtitur Galenus analogia) natare: id quod licet videre manifeſtisſimè. Siquidem cryſtallinus humor inſtar glaciei eſt compactus: vitreus autem humidior eſt, ipſamq; aquam refert. Ob idq; in eo cryſtallinus vehitur, veluti globus ſemiſectus in aqua.

Ibidem.

NIcolaus Reg. Atq; etiam ophthalmia laborantes lux quidem offendit, eosq; deprehendit. Græcè. ἀλλὰ καὶ τοὺς ὀφθαλμιῶντας ἐξελέγχει μὲν καὶ βλάπτει τὸ φῶς. Qđ clarius vertitur. Quin & lippitudine laborantes redarguit quidem ſplendor, ac lædit.

Pag. 671.

NIcolaus R. Quum igitur opifex noſtri prouidere vellet, vt qua eſt foramen hoc, tunica cornea humorem cryſtallinum aliquando non contingeret: Græcè legitur. ὅπως οὖν μηδὲ κατὰ τοῦτο τὸ τρῆμα ψαύσῃ ποθ᾽ ὁ κερατοειδὴς χιτὼν τοῦ κρυσταλλοειδοῦς ὑγροῦ, προνοήσας ἡμῶν ὁ δημιουργός. Quod eſt vertendum. Vt igitur nec per hoc foramen cornea tunica aliquando cryſtallinum humorem tangeret, quum proſpexiſſet conditor noſter: etc. Non proſpexit ſiquidem vt aliquando non tangeret, ſed vt nunquàm cryſtallinum cornea contingeret, quemadmodum re vera non tangit, niſi dum ipſius oculi fabrica oīno labefactatur.

Pag. 679.

NIcolaus Reg. aceruati hi omnes ſuis aponeuroſibus. Græcè ἀπονευρούμενοι δὲ πάντες. Quod eſt. Diſſoluti autem omnes in filamenta neruoſa.

Lib. XI. Pag. 713.

NIcolaus Reg. Quòd si magni sint. Græcè. ὅτι μεγάλοι. Hoc est. Quoniam magni existunt.

Pag. 724.

OMnia Latina exemplaria habent ad palatum columnam. Græcè legitur, κατὰ τε τὴν ὑπερῷαν καὶ τὸν κίονα. Quod est, iuxta palatum atque columnam.

Pag. 743.

NIcolaus R. Qui igitur hic quoque natura contraria vniri inter se posse desperauit? Græcè. πῶς οὖν ἡ φύσις κἀνταῦθα, τοῦ μὲν ἑνοῦν ἀλλήλοις τὰ ἐναντία κατέγνω. Quod ego sanè verterem. Quo pacto igitur hic quoque natura contraria inter se mutuo vnire constituit?

Pag. 746.

NIcolaus R. Tum quòd ex basi capitis est, quæ dura esse oportet. Græcè. ὅτι τε γὰρ τῶν ἐκ τῆς βάσεώς ἐστι τῆς κεφαλῆς, σκληρῶν εἶναι δεομένων. Quæ sonant. Quòdque ex iis sit, quæ basi capitis insunt, quæque dura eẽ expediebat.

Pag. 747.

NIcolaus Reg. Ante hos verò tertium. Vbi legendum est, ante hæc verò tertium: quum ille articulus referat duo nasi ossa. Similiter paululo inferius, ubi uertit Nicolaus regius, supra quos alii sunt duo: legendum est, supra quæ alia sunt duo: quum nimirum etiam illi articuli manifestè referantur ad ossa.

Lib. XII. Pag. 767.

NIcolaus Reg. Ob idque erat necesse quosdam ei parte anteriore apponere. Græcus codex habet. καὶ διὰ τοῦτο ἀναγκαῖον ἦν ἀντιτάξαι τινας αὐτοῖς ἔμπροσθεν μῦς. Quod vertimus. Ac proinde necessum erat quosdam ipsis parte anteriori opponere musculos.

Pag. 773.

NIcolaus Reg. Motus enim & sensus omnium partium infernarum læduntur læso spondylo. Græcè clarius habetur. κίνησίς τε γὰρ καὶ αἴσθησις ἁπάντων βλάπτεται τῶν κάτω τοῦ πεπονθότος σπονδύλου μορίων. Hoc est,

Motus enim & ſenſus omnium particularum, quæ ſub læſo ſpondylo conſiſtunt, vitiantur.

Pag. 778.

NIcolaus Reg. Via autem omnis, quæ eſt inter primam productionem, & finem vltimæ. Græcè habetur. ἡ δ' μεταξὺ τῆς τε πρώτης ἐκφύσεως, καὶ τῆς ἐσχάτης τελευτῆς ὁδὸς. Quod nos vertimus. Via autem quæ eſt inter primam productionem, & inſertionem vltimam. etc. Quando quidem eo in loco Galenus, ſummam viæ ſecuritatem commendat, quæ ducit neruos à prima productione ipſorum, quæ fit ab ſpinali medulla, vſque ad particulas in quas inſeruntur.

Ibidem.

NIcolaus R. Ad poſteriores ſiquidem partes ſpinæ os attinet: quo loco chartilago quàm plurima ei circumiacet. Græcè legitur. ἄχρι μὲν δὴ τῶν ὀπίσω περάτων ὀστοῦν ἐστι ἡ ἄκανθα, κατὰ ταῦτα δ' αὐτῇ χόνδρος περίκειται πάμπυλυς. Quod ſic potius verterem. Quatenus autem ad poſteriores fines vergit os quod acanthã vocant, eatenus ei chartilago plurima circunducitur.

Pag. 782.

NIcolaus Reg. Niſi quod in thorace quum coſtæ non ſolum eis ſint. etc. Græcè. ἢ ὅτι κατὰ μὲν τὸν θώρακα τῶν πλευρῶν οὐ μόνον διαρθρουμένων αὐταῖς. Quod eſt An quòd in thorace, quum coſtæ non ſolum eis eſſent articulatæ, etc.

Lib. XIII. Pag. 795.

NIcolaus Reg. Appar et enim perſpicuè, quod non præſtiterit ab vtroque ipſius fine neruos quoſuis producere, ob id fuiſſe pertuſum. Græcè habetur. φαίνεται γὰρ ἐναργῶς, ὅτι καθ' ἑκάτερον αὐτοῦ τῶν περάτων, οὐκ ἦν ἄμεινον ἐκφυναί τινα νεῦρα. καὶ διὰ τοῦτο τρηθεὶς αὐτός. Quæ ſonant. Apparet enim perſpicuè, quòd non præſtiterit per vtrunque ipſius finem aliquem neruum producere: ob idque ipſum fuiſſe pertuſum.

Pag. 797.

NIcolaus Reg. Quemadmodum & aliis omnibus eius loci ſpondylis propagines quaſdam exiguas mittit, quomodo & reliquis coniugationibus neruorum qui ſunt in collo. Græcè. ὥσπερ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι τοῖς τῇ δὲ σπονδύλοις, ἀποφύσεις τινὰς πέμπει σμικρὰς, ὁμοίως ταῖς ἄλλαις συζυγίαις τῶν νεύρων τῶν κατὰ τὸν τράχηλον. Quod eſt uertendum. Quemadmodum & aliis omnibus eius loci ſpō dylis propagines quaſdam exiguas mittit, quo modo & reliquæ coniugationes neruorum qui ſunt in collo.

Pag. 800.

NIcolaus Regius. Quas à ſpinali medulla neruos recipe re præſtiterat. Græcè legimus. οἷς βέλτιον ἦν ἐκ τοῦ κατὰ τράχηλον νωτιαίου τὰ νεῦρα λαμβάνειν. hoc eſt. Quas à ſpinali medulla colli præſtiterat neruos recipere.

Pag. 813.

NIcolaus Regius. Porrò à ſcapulæ proceſsibus ſuperna quidem, quæ eſt ad ſummitatem humeri (quam quidem à coruini roſtri forma κορακοειδῆ noīant) īterna verò, etc. Codex q dā vetuſtus habet. ὑπὸ δὲ τῶν ὑποφύσεων τῆς ὠμοπλάτης ἄνωθεν, τῆς κατὰ τὸ ἀκρώμιον, ἣν ἐκεῖνοι κορακοειδῆ προσαγορεύουσιν, ἔξωθεν δὲ Quæ ſonant. Porrò ab ſca pulæ proceſsibus ſuperioribus, eo quidem, qui eſt ad ſum mitatem humeri (quem illi coruiformem appellant) exter no verò, &c.

Pag. 814.

NIcol. R. Qui ortus maxima ex parte coſtæ imæ ſcapu læ. Græcè. ἐκπεφυκὼς τοῦ πλείστου μέρους τῆς ταπεινῆς ἐν ὠμοπλάτῃ πλευρᾶς. Quod nos uertimus. Qui or tus à maxima parte īferioris, quod in ſcapula eſt, lateris.

Ibidem paulo inferius.

NIcolaus Regius. Qui ex inferiore fine coſtæ imæ ſca pulæ proficiſcitur. Græcè. ὁ τοῦ κάτω πέρατος ἐκπεφυκὼς τῆς ταπεινῆς ἐν ὠμοπλάτῃ πλευρᾶς. Quod eſt ver tendum. Qui ex inferiori ora lateris humilioris, quod in ſcapula eſt, proficiſcitur.

Pag. 816.

NIcolaus R. fertur ad humerum. Græcè legitur νῶτον. hoc est, dorsum. Et paulo inferius, Nicolaus Regius vertit: hoc quidem maximè trahit: quum vertendum fuisset: hunc, scilicet humerum, maxime trahit.

Lib. XIIII. Pag. 821.

NIcolaus Reg. Quæ propter corporis imbecillitatem, aut vitam omnino breuissimam. Græcè legitur. ὅσα διὰ τὴν τοῦ σώματος ἀσθένειαν ἤτοι βραχυχρόνια τελέως. sed legendum non ἤτοι, sed εἰσί. vt vertamus. Quæ ob corporis imbecillitatem vitam exquisite breuem sortiũtur. Quippe sententia Galeni est, quæ ob corporis imbecillitatem, admodum breuis vitæ futura erant, aut præda etiam fortioribus, iis animalibus remedium assidui interitus excogitasse naturam, nempe fœcunditatem generationis.

Pag. 828.

NIcolaus R. Verum (quod nuper diximus) fœmina in motu est. imperfectior: mas verò perfectior. Græcè. ἀλλ' (ὥσ εἴρηται νῦν) τὸ μὲν ἀτελέστερον ἐν τῇ κινήσει, θῆλυ, τὸ δὲ τελειότερον ἄῤῥεν γίνεται. Quod est. Cæterùm (quemadmodum est nuper dictum) quod imperfectius mouetur semen, fit fœmina: quod verò perfectius, mas.

Pag. 832.

NIcolaus R. Habet enim is dextro plures flexus varici formes. Græcus codex antiquus καὶ γὰρ οὖν καὶ ψυχρότερος ὁ ἀριστερὸς τοῦ δεξιοῦ. Quod est. Etenim sinister dextro est frigidior.

Pag. 833.

NIcolaus R. Siquidem fieri potest, vt etiam si initium à fœmina sit profectum. Græcè. προιούσης γὰρ δὴ τῆς ἀπὸ τοῦ θήλεος ἀρχῆς, ἐνδέχεταί ποτε, &c. Hoc est. Procedente enim principio à fœmina, fieri aliqñ potest, etc.

Pag. 836.

NIcolaus. R. Propagines quędam ad matricem rectà feruntur. Græcè. πρὸς τὴν κατ' ἰθὺ μήτραν. Hoc est ad

matricem quæ è directo est sita.

Pag. 8 3 8.

NIcolaus R. Fieri non potuit quin naturæ artem admiretur. Græcè. ἀδύνατον αὐτοῦ μὴ θαυμάσαι τὴν τέχνην τῆς φύσεως. Hoc est. Impossibile est, quin ibidem artem naturæ admiretur.

Pag. 8 4 2.

NIcolaus R. Insunt autem matrici & corpora musculosa. Græcè. ἔστι δὲ αὐτῷ τὰ μυώδη σώματα. Quod est vertendum. Insunt autem ei vasi musculosa corpora. Quandoquidem articulus ille, nō matricem, sed spermaticum vas, de quo nimirum Galenus agebat, refert.

Lib. X V. Pag. 8 5 7.

NIcolaus R. Hæc membrana omnibus matricis partibus, quæ sunt ītra orificia, subiicitur. Græce. καὶ τοῖς μεταξὺ τῶν στομάτων ἅπασι μέρεσι τῆς ὑστέρας διπλοῦς ὑποτέτακται. Quod est. Atq; omnibus matricis partibus, quæ inter orificia consistunt, duplex subiicitur.

Eadem pagina.

NIcolaus Reg. Eæ verò paululum progressæ. Græcè. προελθόνθα δ' ὀλίγον. Quod est. progressa autem parū: vt sensus sit, matricis vasa (non radices arboris, quēadmodum arbitratur interpres) paululum progredientia, per coniugationem coalescere.

Pag. 8 6 8.

NIcolaus R. Ac si ter aut quater non concinnè excidēs nō suffocaretur, eo certè modo accideret ex quadringentis verbi gratia fœtibus centum impediri. Græcè legitur. ἀλλ' εἰ μὲν ἤτοι τρὶς, ἢ τετράκις οὐκ ἐπιτηδείως ἐκπίπτον ἅπαξ ἐκωλύετω, συνέβαινεν ἂν οὕτω γὲ σβεννύειν τετρακοσίων ἐμβρύων, εἰ τύχοι, ἑκατὸν ἐμποδίζεσθαι. Quæ dictio videtur esse corrupta. Ego verò sic illam verterē. Cæterùm si ex tribus, aut quatuor non cōmodè excidentibus fœtibus, vnus impediretur, contingeret vtique sic, ex quadringentis, verbi gratia, centum prorsus extingui.

Lib. XVI. Pag. 879.

NIcolaus R. Adfuſa autem ſiccis corporibus ac tenuibus, vt ipſa ꝑpetuo pinguedine natiua humectet, quæ celeriter in diuturnis inediis, ac vehementibus laboribus, & caloribus immodicis exiccatur, atq; indureſcit. etc. Quo in loco interpres id pinguitudini tribuit, quod de corporibus tenuibus & ſiccis intelligendum eſt: Ait nanq; Galenus, quandoquidem talia corpora facilè per labores & exiccantur & indureſcunt (id quod verba illa ξηραινομένα καὶ σκληρυνωμένα planè nobis declarant) naturam illis ceu remedium quoddam, pinguitudinem adiunxiſſe.

Pag. 904.

NIcolaus R. Quocirca & arteriæ productio quæ in dextrum renem prorumpit, producitur ab arteria ſuperiore ea, quæ ad ſiniſtrum it. Græcè habetur. καὶ ἡ εἰς τὸν δεξιὸν ἐμβάλλουσα νεφρὸν ἀπονέμησις τῆς ἀρτηριάς, ἀνωτέραν τὴν ἔκφυσιν ἔχει τῆς εἰς τὸν ἀριστερὸν ἰούσης. Quod verti debet. Atq; arteriæ productio quæ in dextrum renem fertur, ſuperiorem habet exortum, quàm illa quæ ad ſiniſtrum tendit.

Pag. 912.

NIcolaus Reg. Tum à parte poſteriore in anteriorem. Græcè. καὶ πρόσθεν ὀπίσω. Hoc eſt ab anteriore ad poſteriora.

Lib. XVII. Pag. 918.

NIcolaus R. Quod ſi ipſum primum mouens (quod eſt princeps animæ facultas) reſpexeris, muſculi rationẽ inſtrumenti habebunt: ſin ad os quod ab ipſis mouet, non, ſed hanc effectoris habebunt rationẽ. Græca dictio accuratius mentẽ Galeni exprimit. πρὸς μὲν οὖν τὸ πρῶτον κινοῦν (ὅπερ ἐστι ἡγεμονικὸν) ὀργάνου λόγον οἱ μύες ἔχουσι. πρὸς δὲ τὸ κινούμενον ὀστοῦν ὑφ᾽ ἑαυτῶν, καὶ τοῦτον μὲν, ἀλλὰ καὶ τοῦ δημιουργοῦ. Hoc eſt. Ad primũ igitur mouens (quæ princeps animæ facultas exiſtit) muſculi comparati, inſtrumenti rationem obtinent: ad os autem, quod ab ipſis mouetur, & illam, & rationem etiam opificis.

Pag. 919.

NIcolaus R. Quoniam autem nonnulli corporum elementa ea ſubſtantiis omnino poſuerunt, ut naturæ artificio coniungi nequeant. Græcè habetur. ἐπεὶ δ᾽ ἔφθασαν ἔνιοι στοιχεῖα τῶν σωμάτων ὑποθέσθαι τὰ τοιαῦτα ταῖς οὐσίαις, ὡς συναφθῆναι μὴ δύνασθαι τέχνῃ φύσεως. Quæ ſonant. Quandoquidem nonulli elemēta corporum talia ſubſtantiis initio conſtituerunt, ut coaleſcere naturæ artificio non poſſent.

Pag. 924.

NIcolaus R. Licet autem ipſam perſpicias naturam uel ex ipſis hominibus. Græcè. ἰδεῖν δέ ἐστι νῦν φύσιν λογικὴν καὶ κατ᾽ αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους. Quod eſt, Cernere autem nunc licet quandam ratiocinatricem naturam, uel in ipſis etiam hominibus.

Pag. 925.

NIcolaus R. Neq; (quod dixi) contraria de ipſius uniuerſi elementis opinio, quam temerè quidam poſuerũt, inhæſeris. Quæ oratio aures grammaticorum offendit. Græcè autem legimus. πλὴν εἰ (καθάπερ εἶπον) ἀντέπεσέ τις δόξα περὶ τῶν στοιχείων τοῦ παντὸς, &c. Hoc eſt. Niſi (quēadmodum dixi) refragetur aliqua opinio, de elemētis uniuerſi concepta. &c. ἀντιπίπτειν ſiquidem eſt reſiſtere, refragari, reluctariq;.

Eadem pagina.

NIcolaus R. Non igitur ſoli medico opus de vſu partiũ eſt utile, ſed multo certè magis medico philoſopho, qui totius naturæ ſcientiam ſtudeat ſibi comparare, eumq; oportet his ſacris initiari. Græcè legitur καὶ κατ᾽ αὐτὴν χρὴ τελεῖσθαι τὴν τελευτὴν. Quod nos vertimus. Iuxta cuius indagationem nos conſeneſcere oportet. Licet etiam ad verbum reddere. In cuius quidem indagine oportet nos diem vltimam claudere.

Pag. 928.

OMnia latina exēplaria habent uel iaculis infixæ: fortè ob inaduertentiã typographi. Legendũq; eſt. infixis.

Libro III. De placitis Hippocratis & Platonis. Pag. 970.

ANdernacus. Communiter reliqui huc ferri videntur. Felicianus. Pleriq; omnes verò in hanc sententiam propendere ac ferri mihi videntur. Græci codices impressi habent. κοινῇ δέ μοι δοκοῦσι οἱ λοιποὶ φέρεσθαι ἐπὶ τοῦτο. Cæterùm vetus quidam habet non λοιποὶ, sed ἀνθρώποι. Hoc est. Communiter autem mihi videntur homines. Atq; ita legendum esse, in primis docet illa Galeni præcedens dictio, κοινὴν ἐνταῦθα φορὰν ὁ χρύσιππος εἴρηκε, τὸ κοινῇ πᾶσιν ἀνθρώποις δοκοῦν. Hoc est. Communem impræsentiarum inclinationem appellauit Chrysippus, communem hominum opinionem.

Pag. 977.

ANdernacus. Nisi clare Homerus in his percenset. Felicianus. Nisi his carminibus Homerus exprimit. Græcè εἰ μὴ σαφῶς ἐν τούτοις Ὅμηρος ἐκδιηγεῖται. Sed corruptè legitur εἰ μὴ, ἀντὶ τοῦ οἶμαι. Itaq; vertendum est. Clarè Homerus (vt arbitror) in his percenset.

Lib. VI. Pag. 1090.

ANdernacus. Sed temporis spatio animal offenditur, iecore in totius corporis tabem (quam atrophiam vocant) & pallorem elanguescente. Felicianus. Iecore enim debilitato, sensim animal, moraq; temporis, læsionem in alimento & colore contrahit. Græcè ἀλλ' ἐν τῷ χρόνῳ βλάπτεται τὸ ζῶον εἰς ἀτροφίαν τε καὶ ἀχροίαν, ἥπατος ἀτονήσαντος. Quæ nos vertimus. Sed temporis spatio animal læditur, nutrimentiq; usu non promouetur, ac pallidum contrahit colorem, iecore malè affecto.

Pag. 1099.

ANdernacus. Maxima autem fides, iecur nullum humorem in animalis particularum nutritionem cordi præparare, sed ipsum vniuersam eius speciem absoluere, quòd vna sit vena quæ ex iecore aut corde procedat, altera verò non item contra enascatur ex alia ipsorum parte, quæ

elaboratum humorem in totum corpus deducat. Felicianus. Iecur verò nullum humorem in alimentum membrorum animalis cordi præparare, ſed ipſum totam humoris formam perficere, inde argumentum maximum habere poſſumus, quòd vna tantum vena cernitur à iecore ceu à corde exoriri: neq; alia quæpiam ex alia parte ſeu iecoris ſeu cordis extat, quæ humorem ipſum & ſuccum iam concoctum in totum corpus ſemel traducat. Vterq; autem ipſorum coactus eſt cum mendoſo codice hallucinari. Legitur autem in vetuſtisſimo quodam. τὸ μίαν εἶναι φλέβα τὴν ἐξ ἥπατος εἰς τὴν καρδίαν ἐκφυομένην, ἑτέραν δὲ μηκέτι ἀντεκφύεσθαι κατ᾽ ἄλλο μέρος αὐτῆς εἰς ὅλον ἅπαξ φέρουσαν τὸ σῶμα. &c. Quæ nos conuertimus. Quòd quum vna ſit vena quæ ex iecore in cor procedit, nulla alia enaſcatur ab altera ipſius cordis parte, quæ elaboratum humorem in totum corpus deducat.

Libro. VII. Pag. 1136.

ANdernacus. Meritò igitur generatur hic ſpiritus in cerebri ventriculo. Felicianus. Veriſimilius igitur eſt ſpiritum hunc in cerebri ventriculis oriri. Græcè legitur. εὔλογον οὖν γεννᾶσθαι μὲν τοῦτο τὸ πνεῦμα κατὰ τὰς κοιλίας τοῦ ἐγκεφάλου. Hoc eſt. Rationi autem eſt conſonum, hunc ſpiritum gigni iuxta ventriculos cerebri. &c. Etenim animalis ſpiritus, non in ventriculis cerebri, ſed in plexu retiformi, qui iuxta illos eſt, gignitur: vnde in uentriculos eructatur: vt illinc, veluti ex quibuſdam fonticulis emanans per neruos, vniuerſis animalis particulis motum atq; ſenſum largiatur.

Pag. 1146.

ANdernacus. Quemadmodum guſtus humores. Felicianus. Sicuti ſuccos guſtatus. Græcè legitur. καθάπερ ἡ γεῦσις τῶν χυμῶν. Hoc eſt. Quemadmodum guſtus ſapores. Ait enim viſum colores ſentire, perinde vt guſtus ſapores percipit.

Ibidem.

ANdernacus. At coloratum corpus ſimul cũ eo cognoſcit, quemadmodum guſtus quod humores obtinet. Felicianus. Cum illis verò poſtea coloratum corpus, ſicut guſtus id quod ſuccos in ſe habet. Græcè. καθάπερ ἡ γεῦσις τὸ τοὺς χυμοὺς ἔχον. Quod eſt. Quemadmodum guſtus id quod ſapores continet. χυμὸς ſiquidem, non modò humorem, ſed ſaporem etiam crebro ſignificat.

Pag. 1151.

ANdernacus. Quemadmodum & tactilis ſenſus inſtrumenta ſenſu renixu. Felicianus. Quemadmodum verò ſenſus tactus ſenſilia per concurſum. Græcè. ὥσπερ δὲ τὰ τῆς ἀπτικῆς αἰσθήσεως αἰσθητὰ δι᾽ ἀντιβάσεως. Quod eſt Quemadmodum tangendi ſenſus ſenſilia, per renixum.

Ibidem.

ANdernacus. Humorum dignotio corrumpitur. Felicianus. Succorum dignotio etiam interit. Græcè διαφθείρεται τῶν χυμῶν ἡ διάγνωσις. Quod eſt. Corrumpitur ſaporum dignotio.

Pag. 1166.

ANdernacus. Qui clarius manifeſtiusq; ſanè quemadmodum & alii complures, quaſi non habita illius dũtaxat ratione, qui à me illum accepturus erat, ſed tanq̃ aliorum quoq; imperitiorum illo manus eſſet peruenturus, à me eſſet ſcriptus. Cui etiam ſuffragatur Feliciani tralatio. At Græcus codex habet in hunc modum. ὃ σαφέστερον μὲν ἂν ἐγέγραπτο, καθάπερ καὶ ἄλλα πολλὰ, μὴ πρὸς μόνον ἀποβλέποντα τὸν λαμβάνοντά μου τὸν βιβλίον, ἀλλ᾽ ὡς καὶ τῶν ἀμαθεστέρων ἐκείνου μελλόντων ὁμιλήσειν αὐτῷ. Quæ perſpicuè magis conuerti poſſunt, in hunc modum. Qui manifeſtius ſanè mihi cõſcriptus eſt, quemadmodum alii plures, idq; non habita eius tantùm ratione, qui à me illum acceptu rus erat, ſed aliorum etiam imperitiorum eo, quibus debebat item communicari.

Lib. IX. Pag. 1238.

ANdernacus. Itaq; scopi secũdum quos singula hæc recte aliquis aggrediatur, omnino pauci sunt: nempe in ipsis exercitatio, quæ non parum temporis requirit. Felicianus. Fines igitur quibus singula hæc recte aliquis tractare posset, prorsus pauci sunt: exercitatio scilicet, quæ tamen non paruo tẽpore videtur indigere. Græcè legimus. οἱ μὲν οὖν σκοποὶ καθ᾽ οὓς ἕκαστα τούτων ὀρθῶς ἄν τις μεταχειρίζοιτο, παντάπασιν ὀλίγοι. τὸ δὲ κατ᾽ αὐτοὺς γυμνάσιον, οὐκ ὀλίγου χρόνου δεόμενον. Quod sic verterem. Scopi igitur secundum quos singula horum recte tractare quis possit, omnino sunt pauci. In ipsis autem exercitatio, haud exiguum tempus desyderat.

SECTIONE SECVNDA.

Libro num ars tuendæ sanitatis ad medicinalem artem spectet. Pag. 4.

IVnius Paulus. Ad neruorum sutorem. Græcè. τοῦ νευρορράφου. Hoc est ad illum qui neruis consuit.

Pag. 33.

IVnius Paulus. Sic vertit, aut peruertit potius carmen Homeri.

Dictior est cunctis medicus mortalibus vnus.

IN aliis tamen exemplaribus legitur. Doctior. Vtrobiq; autem sententia poetæ est corrupta. Græcè siquidem legitur.

ἰητρὸς δὲ ἕκαστος ἐπιστάμενος περὶ πάντων,

Cuius sententia est.

Vnicus existens, ritè tamen omnia callens.

Pag. 44.

IVnius Paulus. Duabusq; artibus præpositis hæ singulæ deseruit. Græcus antiquus habet. καὶ διτταῖς ὑπηρετεῖ τέχναις ἀφεστώσαις ἑκάστη τῶν τοιούτων. Hoc est. Duabusq; artibus separatis harum singulæ inseruiunt.

Libro. I. De alimentorum facultatibus. Pag. 59.

MArtinus Gregorius. Deinde affigẽtes. Græcè κἄπειτα, περιπλάττοντες. Hoc eſt. Ac deinde circunlinentes. Monet ſiquidem illic Galenus, vt poſtea quàm cauitatem cydonii mali repleuerimus ſcammonio, malum ipſum obducamus, atq; circunlinamus, luto videlicet, aut fermento: ac dein aſſemus. Qui modus obſeruatur hodie in præparando ſcammonio.

Pag. 63.

MArtinus Gregorius. Et omnium maximè per aluum ſubſidet. Græcè. καὶ μάλιστα τῶν ἄλλων ὑπέρχεται κατὰ γαστέρα. Quod verterem. Inter cæterosq́; maximè per aluum deſcendit.

Lib. II. Cap. De fugacibus fructibus.

Pag. 102.

MArtinus Gregorius. Vtuntur autem omnes ipſa (cucurbita ſcilicet) magis quàm alio quouis fructuum eſculentorum: quòd cæteris fructibus ſint aridiores ac ſicciores. Hoc tamen non reperitur in Græco exemplari: nec videtur etiam rationi conſonum: quum cucurbitæ, nulli, aut certè paucis, aliorum fructuum humiditate cedant.

Pag. 128.

MArtinus Gregorius. Læditur autem maximè ab ipſorum eſu, quòd aut inflammetur, aut ſcirrho obſideatur. Græcè βλάπτεται δὲ καὶ φλεγμαῖνων, καὶ σκιῤῥούμενον ἐσχάτως ὑπὸ τῆς ἐδωδῆς αὐτῶν. Quod eſt. Extremè autem ab ipſarum (palmularum videlicet) eſu læditur, ſi obſeſſum phlegmone, aut ſcirrho fuerit. Neq; enim tam pernicioſum ait eſſe fructum palmarum Galenus, vt ex ſolo ipſarum eſu poſſit hepar, aut inflammationem, aut ſcirrhum contrahere: at iam inflammatum, aut ſcirrho induratum hepar, ab uſu phœnicum maximè oblædi pronunciat.

Lib. III. pag. 169.

MArtinus Gregorius. Quoniam non temere in ventrilo cuiusq̃ coagulatur. Græce. διὸ καὶ σπανίως ἐτυρώθη τινὶ κατὰ τὴν γαστέρα. Quod eſt. Ac proinde raro alicui fuit coagulatum in ventre.

Lib. De euchymia & cacochymia.

Pag. 207.

FErdinandus Balamius. Haud ſane exquiſitis admodum cibis vtatur. Græce. οὐδὲ τῆς ἀκριβοῦς πάνυ διαίτης ἐδέησε. Hoc eſt. Nec cibis admodũ exquiſitis indiguit.

Libro De cognoſcendis curandisq; animi affectibus. Pag. 275.

BErnardinus Donatus, Nec tamen illud dixerim melius eſſe. &c. Eſt tamen codex corruptus, qui ſic inſtaurari debet. εἰ μὴ τὴν ἀρχὴν ἄμεινον ἐστι. &c. Quod nos vertimus. Niſi forte melius eſſe videatur, initio, &c.

Pag. 281.

BErnardinus Donatus. Magnum quippe fuerit credo, ſi nullus eorum moderatior in cibo & potu ſumendo ſit viſus. Quòd ſi te ipſum hoc honore afficere decreuiſti. &c. Græce habetur. μέγα γὰρ οὐδὲν ἐκείνων ἐσθίειν τε καὶ πίνειν ἐγκρατέστερον. εἰ δέ περ οὕτως σαυτὸν ἔγνωκας τιμᾶν. &c. Quod eſt. Magnum quippe non fuerit ſi in cibo & potu illis temperantior videaris. Sed ſi te hoc honore afficere decreuiſti, &c. Vult nanq; eo in loco Galenus (id quod paulo poſt ſubdit) vt non cæteros modò, ſed nos etiam ipſos vincamus, modeſtius nempe, & continentius viuentes hodie, quàm heri.

pag. 293.

BErnardinus Donatus. Ac per hoc ipſum præceptum ſingulis diebus in ſingulis huiuſce operis partibus, nos ipſos exerceamus. Quod quidẽ quum cæteris ex puerili diſciplina contingat, aliis illis, quibus in hoc fortuna non fuerit, ſero tandẽ ea rõne quã expoſui, continget. Græcè habetur.

τὴν δ' ἐκ τῶν κατὰ μέρος ἔργων ἄσκησιν ἑκάστης ἡμέρας ποιουμένην ἐπὶ τοῖς δὲ τοῖς δόγμασι, ὅπερ ἐκ τῆς πρώτης παιδείας ἑτέροις ὑπῆρξε, τοῦτο τοῖς ἀτυχήσασιν ἐκείνοις ὕστερόν ποθ' ὑπάρξει, δι' ἧς εἶπον ὁδοῦ. Quod est vertendum. Cæterùm si operibus particularibus circa hæc præcepta singulis diebus se exerceant, quod quidem ex prima educatione contingit cæteris, id infœlicibus illis postea tandem cõtinget, ea, quam exposui, ratione.

Pag. 296.

BErn. Etenim ex iis in quibus ipsa se exercuerit, multò existit generosior. Quo in loco reddendo, interpres est Græcam phrasim sequutus, quæ habet. ἐξ ὧν ἐγυμνάσατο: id quod præstiterit vertere. Eo ꝙ se exercuerit.

Lib. I. De sanitate tuenda. Pag. 345.

LInacer. Nempe per nares genasq́;. Græcè. κατά τε τὴν ῥῖνα, καὶ κατὰ βλέφαρα.. Hoc est. Iuxta nares & palpebras. Ait nanq; Galenus, oculum explodere quicquid in eo excrementi gignitur, non per nares, sed per foramẽ quoddam, quod in angulo interiori oculi, iuxta nares, intra palpebrasq́; consistit: id quod in oculorũ anatome satis superq́; iam demonstrauerat.

Lib. II. Pag. 355.

LInacer. At procedente tempore, vbi iam adoleuit. Græcè. ὅταν ἤδη μειράκιον ἡμῖν γίγνεται. Quod est. Vbi iam adolescit.

Pag. 441.

LInacer. Frigidi nanq́; succi marcorem. Græcè. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῖς ψυχροῖς τά τε κώματα, καὶ οἱ μακρότεροι τῶν ὕπνων. Hoc est. Frigidi enim, sopores, ac prolixiores somnos inducunt.

Lib. V. Pag. 476.

LInacer. Hæc facies, vbi naturalem planè habitum crura receperunt. Græcè. ὅταν δέ σοι ταῦτα πράξαντι, κατὰ φύσιν ἀκριβῶς ἔχῃ τὰ σκέλη. Hoc est. Hæc tibi perficienti, si exactè secundum naturam se habeant crura.

Lib.I. De simpl. medic. facult. Pag. 292.

THeodoricus Gerardus. Verùm ei qui eodem sensu cõmunicat, licet suggerere. Græcè. ἀναμνῆσαι μέντοι τὸν τῆς αὐτῆς αἰσθήσεως κεκοινωνηκότα. Hoc est. Recordari autem eum, cui talis sensus fuerit communicatus, possibile est. Galenus itaque ait, impossibile quidem esse, ut exactè quis interpretetur differentias astringentis, austeri, atque acerbi saporis: fieri autem posse, ut recordetur illorum, vbi talia semel gustarit.

Lib. III. Pag. 658.

THeod. Quod si ad id nonnihil faciat ipsius raritas. Græcè. συντελεῖ μὲν οὖν εἰς τοῦτο καὶ ἡ μανότης αὐτῆς. Hoc est. Conducit itaque ad hoc etiam ipsius raritas.

Lib. IIII. Pag. 698.

THeod. Diuersis tamen hactenus viribus omphacis acetique succus constant. Græcè habetur. διενήνοχε μέντοι τὴν δύναμιν κατὰ τοσὸν δὲ ὀμφακος χυλὸς ὄξους. Quod est. Eatenus autem facultate differt ab aceto omphacium.

Pag. 699.

THeod. Etenim ad hypochondria ardentia, præstantior est succus omphacis, quàm aceti. Græcè. ὄξους αὐτοῦ. Hoc est. Præstantior est ipso aceto. Nam aceti succus non datur, præter ipsum acetum. Exprimitur autem ex vua immatura, cuius cremor appellatur omphacium.

Pag. 704.

THeod. Ac partim in hac coniugatione. Græcè. καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ δὲ τῇ συζυγίᾳ τῆς κράσεως. Hoc est. Atque hæc quidem, in hac temperamenti coniugatione.

Pag. 711.

THeod. Omnia saltē cuti nostræ imposita. Græcè. πάντα δ' οὖν. Quod est. Omnia igitur. &c.

Lib. V. Pag. 732.

THeod. Tantoque siccius, quanto vincit siccitas. Græcè habetur. ἐπὶ τοσοῦτον δ' ὑγρότερον, ἐφ' ὅσον ἡ ξηρότης &c. Quod est. Eatenus autem humidius, quatenus sic-

citas superat. Pag. 734.

THeod. Ex familiari animantis natura fiat alteratio. Græcè. ἐξ οἰκείας ὕλης τῷ ζώῳ τὴν ἀλλοίωσιν γίγνεσθαι. Quæ sonant. Ex propria animali materia ipsam alterationem fieri. Pag. 754.

THeod. Alia verò ex putrescente arescenteq; generationem sortita. Græcè. ἡ δ' εἰς σηπεδόνος ὀξυνούσης ἔχει τὴν γένεσιν. Quod est. Hæc autem, à putredine exasperante ducit originem.

Lib. VI. Pag. 793.

THeod. Iccirco mihi videntur veteres coronis ex co plexis vti solere. Græcè additur. παρὰ τὰ συμπόσια. Hoc est, in conuiuiis.

Pag. 807.

THeod. Equidem vidi puellũ, quandoq; octo totis mensibus morbo comitiali liberum. In Græco exemplari additur. ἐξ ὅτου τῆς ῥίζης ἐφόρει. Hoc est. Ex quo tempore, vel quādiu radicem ipsam gestauit.

Pag. 819.

THeod. Cæterùm licet Zingiber & piper album. Græcè legitur. καὶ τὸ μακροπέπερι. Hoc est. & piper longum. Pag. 820.

THeod. Cui accedit & ea quæ ex salis est farinæ natura. Græcè. καὶ προσέτι τῆς ἀπὸ τῶν ἀλῶν, καὶ τῆς ἀπὸ τοῦ ἀλεύρου κατὰ φύσιν. Hoc est. Et ea quæ ex salis est, & ea quæ ex farinæ natura.

Pag. 834.

THeod. Sicuti sanè etiam coitus semen pudendo circunlita. Græcè legitur. κατὰ συνουσίαν. Hoc est. Coitus tempore.

Pag. 843.

THeod. Sed quæ illi amaritudinis dum potatur adsunt opera. Græcè. ἀλλ' ὅσα πικροτάτῳ ἔργα πρόσεστι πινομένῳ φαρμάκῳ. Hoc est. Sed quæcunq; amarissimo pharmaco, dum bibitur, adsunt opera. &c.

Pag. 850.

THeod. Quinq; partibus ſucci plus erat. Græcè. πενταπλάσιος δ᾽ ἦν ὁ χυλὸς ἑκατέρου. Quod magis appoſitè vertitur. Ad vtrunq; autẽ ſucci portio erat quincupla.

Pag. 866.

THeod. In ſemine quidem viuentem habens qualitatem acidam. Græcè habetur. κατὰ μὲν τὸ σπέρμα. Hoc eſt iuxta ſemen: vel circum ſemen. Ait quippe Galenus id quod res eſt: nempe q̃cquid in malo Medico, ſiue citrio, iuxta ſemen adheret, & unde exprimitur ſuccus, cum acore quodã ſiccare. Quãdoquidem ſemen citrii minimè talem facultatem ſortiri, vel ex guſtu intelligi poterit.

Lib. VIII. Pag. 873.

THeod. Piri quidem ſylueſtris prorſum atq; abſolutè amarus eſt: ſcilicet fructus. Græcè habetur. στρυφνὸς. Hoc eſt, acerbus. Pag. 875.

THeod. Veluti & chartæ combuſtæ cinis, niſi quatenus infirmior eſt, quàm papyri. Græcè. πλὴν ὅσον ἀσθενέστερα ἐστὶν ἡ τῆς παπύρου. Quod eſt. Niſi quatenus cinis papyri eſt infirmior. Cui lectioni ſuffragatur Paulus. Cuius verba ſunt hæc. Ad ſingula tamen papyri cinis multo inferior eſt. Pag. 884.

THeod. Non tamen nec reſiccare, nec refrigerare manifeſtò poteſt. Græcè. οὐ μὴν οὔτε ξηραίνειν, οὐθ᾽ ὑγραίνειν ἐπιφανῶς πέφυκεν. Quæ ſonant. Cæterũm nec reſiccare, nec humectare manifeſtò poteſt.

Pag. 887.

THeod. Caries lignorum & maximè quæ particeps eſt aſtrictionis. Græcè. Σαπρότης ξύλων, καὶ μάλιστα ὅσα μετέχει στύψεως. Hoc eſt. Caries lignorum, eorũ maximè, quæ aſtrictione ſunt prædita.

Pag. 889.

THeod. Nonnullã item amaram qualitatẽ obtinet: Græcè. τινὸς καὶ δριμείας ποιότητος. Quod eſt. Nonnullã item acrem qualitatẽ. Pag. 89.

THeod. Sion quantum gustu odoratum est. Græcè. Σίον εἰς ὅσον ἀρωματίζει πως κατὰ τὴν γεῦσιν. Quæ sonant. Sion quatenus gustui vtcunq; aromaticum est. &c. Nihil siquidem est odoratum gustui, sed ipsi tantum olfactui. At quæ aromatica sunt, ea simul mouent olfactũ & gustum.

Pag. 905.

THeod. Et nimium habet humiditatis. Græcè habetur oppositum. καὶ ἥκιστα μετέχων ὑγρότητος. Hoc est & minimum habens humiditatis.

Pag. 906.

THeod. Phorbii semine ad leucomata cum melle applicant. Græcè legitur χρῶνται. Hoc est vtuntur.

Pag. 936.

THeod. Cæterũm vtriusq; in medio est spuma litri. Græcè habetur. ἐν τῷ μέσῳ δ' ἀμφοῖν ἐστι ὁ τοῦ λίτρου. Hoc est. In medio aũt amborum est nitri sapor. Nam quum paulo superius disputasset de sapore tum aphronitri, tum salis, postea subdidit, inter illos mediũ nitri saporẽ consistere.

Pag. 938.

THeod. Dictum tamen paulo ante est aphrolitrum in medio cõsistentem habere facultatem aphronitri & salis. Corrigi tamen codex Græcus mendosus debet, qui habet, ἀφρόλιτρον: quandoquidem esse legendum λίτρον, hoc est, nitrum, ex capite de sale liquidò constat.

Pag. 942.

THeod. Quæ in editioribus domorum, in quibus fornaces extructæ sunt, partibus, colligitur. Græcè. ἡ ἐν τοῖς ὑψηλοτέροις μέρεσι τῶν οἰκῶν (sed legendum τειχῶν) ἀθροιζομένη κατὰ τὰς καμινείας. Hoc est. Quæ in editioribus partibus parietum ipsius fornacis colligitur.

Pag. 981.

THeod. Quod patientis inguinibus. Græcè legitur. ταῖς λαγόσι, Hoc est. iliis.

Pag. 1000.

THeod. Capitibus mœnidum sale inueteratarum, ad se-

dis fissuras vtebatur quidam. Græcè additur. καίων τις. Hoc est, vstis.

Pag. 1004.

THeod. Noui autem nostratium quosdā ossa potui exhibuisse. Græcè legimus. ἔγνων δέ τινας τῶν καθ' ἡμᾶς, ἀνθρώπων ὀστᾶ κεκαυμένα ποτίζοντας. Quod est. Noui equidem nostratium quosdam, propinantes humana ossa combusta.

Pag. 1006.

THeod. Porrò si laueris ea, vsseris q́;, ignea in aquam natura deposita, ipsam efficiunt cum tenuitate calefacientem. adeò vt & putrefaciat. Sed nonnunquam reliquum terrenum est, morsus expers, id quod maximè implendis cicatriceq́; claudendis vlceribus humidis est vtile. Græcus codex manuscriptus habet in hunc modum. εἰ δὲ πλύναι αὐτὰ κεκαυμένα, τὸ μὲν οἷον ἐμπύρευμα πᾶν ἐναποτίθεται τῷ ὕδατι, καὶ τοῦτο γε ἐργάζεται θερμαῖνον λεπτομερῶς, ὡς καὶ σήπειν ἐνίοτε. τὸ δὲ ὑπόλοιπον, ἄδηκτον γίγνεται, γεῶδες. ὃ μάλιστα ἐστὶν ἐπὶ τῶν ὑγρῶν ἑλκῶν χρήσιμον. Quæ sic nos vertimus. Quod si ea, ubi exusta fuerint, laueris, quicqd habebant igneum, id totū in aqua ponunt. Ac proinde aqua quidem ipsa, excalfaciens cum tenuitate redditur, adeò vt putrefaciat interdum. Reliquū verò terrosum, morsus expers efficitur, maximeq́; implendis, & cicatrice claudendis vlceribus auxiliatur.

SECTIONE III.

Libro De causis respirationis.

Pag. 25.

COrnarius. Sic etiam circa costas musculi, quorum in mediis ipsius regionibus duo & viginti numerantur, duo quidem primarum costarum. Græci codices antiquissimi habent in hunc modum. οὕτω δὲ καὶ οἱ κατὰ τὰς πλευρὰς μῦες, οἱ μὲν ἐν ταῖς μέσαις χώραις αὐτῶν, δύο καὶ εἴκοσιν τυγχάνουσιν. καὶ δύο μὲν οἱ τῶν πρώτων πλευρῶν. &c. Quæ in hunc modum nos vertimus. Sic etiā costarum mu-

ſculi, qui quidem in mediis regionibus ipſarum conſiſtunt, numerantur vigintiduo: ac præterea duo alii primarum coſtarum, &c.

Ibidem.

CORnarius. Ex dictis verò circa ſpinam muſculis. Græcè τῶν δ' ὀρθίων τῶν κατὰ τὸν τράχηλον. Quod eſt. Ex rectis verò, qui iuxta collum conſiſtunt.

Ibidem.

CORnarius. Qui demum circa ſuperiorem ventrem ſunt muſculi. Græcè. οἱ δὲ κατὰ ἐπιγάστριον. Hoc eſt. Qui uerò in abdomine, ſiue epigaſtrio ſunt muſculi. Etenim ſuperiorem ventrem Galenus ſemper vocat ventriculum: Epigaſtrium autem eſt, tota illa membrana carnoſa, quæ molem inteſtinorum continens, ex cute, pinguitudine, quatuor obliquis, duobus tranſuerſis, totidemq; rectis muſculis conſtat.

Ibidem.

CORnarius. Violentæ verò, tum ſima humerorum, tum interna mediarum coſtarũ pars. Græcè legitur. βιαίας δὲ ἤτε κατὰ τὰ σιμὰ τῶν ὠμοπλατῶν, ἤτ' ἐντὸς τῶν μεσοπλευρίων μοῖρα. Quæ ſonant. Violentæ verò, tum ſima ſcapularum, tum muſculorum intercoſtalium interna pars.

Ibidem.

CORnarius. Similiter autem & expirationis, inuiolentæ quidem, muſculi circa ſuperiorem ventrem: violentæ verò, externa mediarum coſtarum pars. Græcè habetur. ὡσαύτως δὲ καὶ τῆς ἐκπνοῆς, ἀβιάστου μὲν, οἱ κατὰ ἐπιγάστριον μῦες, βιαίας δὲ, τῶν μεσοπλευρίων ἡ ἐκτὸς μοῖρα. Quod eſt. Similiter etiã & expirationis, inuiolentæ quidem, muſculi abdominis: violentæ verò, muſculorum intercoſtalium exterior pars.

Lib. I. De difficili reſpiratione.

Pag. 28.

CORnarius. Iuxta quas, aut veloces, aut tardæ appellantur. Græcè, καθ' ἃς ἤτοι ταχεῖαι, ἢ βραδεῖαι λεχθήσον-

ται. Quod nos vertimus. Iuxta quas, veloces aut tardi dicentur motus. Quippe voces illæ ταχεῖαι καὶ βραδεῖαι, referuntur πρὸς τὰς κινήσεις, hoc est, ad motus, de quibus Galenus paulo ſuperius egerat.

Similiter vbi paulo inferius Cornarius vertit.

SEcundum quas aut magnas, aut paruas appellant, vertendum erat, aut magni, aut parui appellantur.

Pag. 33.

COrnarius. Vtilitate multum vrgente. Græcè habetur. ἱκανῶς ἐπειγούσης. Quod eſt, ſufficienter vrgente.

Pag. 35.

COrnarius. Sed ſi vtilitas multum ſit exoluta. Græcè. ἀλλ' εἴπερ ἐκλυθείη τὰ τῆς χρείας ἱκανῶς. Quod eſt. Cæterùm ſi quæ ad vſum pertinēt, exoluta ſufficienter fuerint.

Ibidem.

COrnarius. Eius videlicet, quæ circa expirationem conſiſtit. Græcè δηλονότι τῶν περὶ τὴν εἴσπνοὴν συνισταμένων. Quod eſt. Eaꝝ videlicet, quæ circa inſpiratione̅ cōſiſtūt.

Ibidem conſequenter.

COrnarius. Quare immodeſtia. Græcè. ὥσπερ γε καὶ ἡ ἀμετρία. Quæ ſonant. Quemadmodum etiam immoderatio.

Ibidem.

COrnari⁹. Atq; ita ſanè eſſe, ratio ipſa poſcit: repugnat autem quippiam eorum, quæ euidenter apparent. Græcè legitur. ἆρ' οὖν ὁ μὲν λόγος οὕτως ἀξιοῖ, μάχεται δέ τι τῶν ἐναργῶς φαινομένων? Quod eſt. An igitur ſic ratio poſcit, repugnat autem quippiam eorum quæ euidenter apparent? Sic autem eſſe legendum, atq; vertendū, indicat oratio ſubdita, vbi Galenus ait. Ego quidem omnia hæc conſentientia reperio.

Pagina. 42.

COrnarius. Nulla eſt autem differentia, quod ad id quod coarctatum eſt attinet, vt pulmo non poſſit. &c.

Græcè. διαφέρει δ᾽ οὐδὲν πρός γε τὸ στενοχωρούμενον τὸν πνεύμονα μὴ δύνασθαι. Quæ clarius vertuntur sic. Perinde autem est, ad hoc vt pulmo compressus non possit. &c.

Pag. 49.

Cornarius. Contractiones itaque thoracis citra horũ concitationem, nonnunquam magnam inspirationem facere possunt. Græcè habetur. αἱ μὲν χωρὶς τῆς τούτων συντονίας συστολαὶ τοῦ θώρακος οὐκ ἄν ποτε μεγάλην ἐκπνοὴν ἐργάσαιντο. Quæ sonant. Contractiones sanè thoracis citra horum concitationem, nonnunquam magnam expirationem facere possint.

Pag. 54.

Cornarius. Quanquam & adhuc eximium quiddam ad inæqualitatis erat generationẽ respiratio habebit præter pulsuum rationem. Græcè. καὶ τοίνυν περιττόν τι εἰς ἀνομαλίας γένεσιν ἕξει ἡ ἀναπνοὴ πρὸς τοὺς σφυγμούς. Quod est. Quin etiam abundans quid, ac veluti auctarium ad inæqualitatis generationem respiratio habebit præter pulsuum rationem.

Pag. 55.

Cornarius. Nimirum quòd & visa aliquando plus, aliquando minus, rationem ab eo quod secundum naturam est, amoueant. Ego verò, non visa, sed cum Græco potius phantasmata verterem.

Lib. III. Pag. 105.

Cornarius. Propterea quòd per distãtiam organorum respirationis fit motus. Græcè magis perspicua est sententia. διότι κατὰ διαστήματος ἡ τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων κίνησις. Quod vertimus. Quia per distantiã organa respirationis mouentur.

Pag. 112.

Cornarius. Densus & magnus fit spiritus. Græcè. πυκνὸν καὶ μικρὸν γίνεται τὸ πνεῦμα. Hoc est. Densus & paruus fit spiritus.

CORnarius. Denſum autem & magnum eum, qui inflãmationem reſpiratoriorum organorum indicat, haud quaquàm quis dixerit, niſi etiam calidus effletur. Græcè legimus. τὸ δὲ πυκνὸν καὶ μέγα, τὸ τῆς φλογώσεως τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων ἐνδεικτικὸν, οὐδ᾽ ἂν ὀρθῶς τις λέγοι. etc. Quod vertimus. Denſum aũt & magnum, indicare incẽdium organoꝝ reſpirationis, nemo rectè dicere poſsit, etc.

LIB. DE VSV PVLSVVM.

Pag. 141.

LInacer. At quomodo igitur ex pulſu maximè præſagimus. An inquies, minimè quidem vt ex cauſis id genus, quæ plurimum momenti habeant: immo vt ex opportunis ſignis. Græcè. πῶς οὖν ἐκ σφυγμῶν τὸ μέγιστον προγινώσκομεν, οὐχ ὡς ἐξ αἰτίων πολὺ δυναμένων, φήσει τις, ἀλλ᾽ ὡς σημείων ἐπικαίρων. Hoc eſt. Quomodo igitur ex pulſibus maximè præcognoſcimus? Minimè quidem vt ex cauſis admodum efficacibus, aliquis dicere poſsit: ſed veluti ex oportunis ſignis.

Pag. 142.

LInacer. Quo minus mirum eſt, quum exiguum illi commodum ex corde ſuggeratur, ſi iugularibus venis vinculo exceptis, exiguum quoque ſentiat incommodum. Græcè legitur: τῶν καρωτίδων λεγομένων ἀρτηριῶν βρόχοις διαληφθεισῶν. Hoc eſt. Carotidibus vocatis arteriis vinculo exceptis.

Lib. I. de differentis pulſuum.

Pag. 185.

HErmãnus Cruſerius. Atque inter ſeptendecim hos pulſus, qui ex trinis dimenſionibus conſtant. Græcè legit. ὄντων δὴ τούτων ἑπτὰ καὶ εἴκοσι σφυγμῶν, τῶν κατὰ τὸ ποσὸν ἐν ταῖς τρισὶν ἅμα διαστάσεσι συνισταμένων. Quæ nos vertimus. Quum itaque hi ſeptem & viginti pulſus habeantur, qui ſecundum quantitatem in trina dimenſione conſiſtunt.

Pag. 190.

HErm. Certis bifariam, aut triplici proportiõe. Græcè. ἢ ὥς ἐν πολλαπλασίῳ λόγῳ. Quod est aut multiplici proportione.

Pag. 202.

HErm. Cuius delapsum à primo distentionis termino, nulla dirimit manifesta quies. Græcè legitur. Καὶ τὴν καταφορὰν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ πέρατος τῆς πρώτης διαστολῆς. &c. Q̃d est. Eius aũt delapsum à primæ dilatationis fine: etc.

Pag. 212.

HErm. Si iam moueri omnes simul cæperint. Græcè. εἰ μὲν οὖν. Quod est. Si igitur.

Ibidem.

HErm. Non tamen in secunda contineatur, sicut nec ipsum rhythmum. Græcè. οὐ μὴν ἐν τῇ γε δευτέρα τὴν ὕπαρξιν ἔχουσα, ὥσπερ οὐδὲ ὁ ῥυθμὸς αὐτός. Hoc est. Non tamen in secunda consistat, sicuti neq; ipse rhythmus.

Ibidem.

HErm. Tempus enim partis quæ præter cæteros prima motu deficitur minimum est. Græcè habetur. ὁ μὲν γὰρ τοῦ πρώτου πάντων παυσαμένου τῆς κινήσεως μορίου χρόνος, ἐλάχιστος ἔσται. Quòd est uertendnm. Tempus enim partis, quæ prima omnium moueri desinit, minimum erit.

Ibidem.

HErm. Et item rhythmus in singulis commutatur. Græcè. καὶ οὕτως ὁ ῥυθμὸς. etc. Quod est. Atq; in hunc modum rhythmus, etc.

Pag. 213.

HErm. Iã verò, vbi vnà omnes partes moueri cœperint, motæq; æquo sint tempore, si alteræ distentionis non idem omnes initium partes ordiantur. etc. Græ. tamen magis perspicua est sententia. τῆς δευτέρας διαστολῆς μὴ ἅμα πάντα τὰ μόρια τὴν αὐτὴν ἀρχὴν ποιήσαιτο. Hoc est. Secundæ autem dilatationis non idem omnes initium partes ordiantur.

Pag. 214.

HErm. Non potest esse in vtroque genere inæqualitas. Græcè. ἀνάγκη καθ' ἑκάτερον τῶν γενῶν γενέσθαι τὴν ἀνωμαλίαν. Quod est. Necessariò in vtroque genere fit inæqualitas.

Ibidem.

HErm. Non sit autem prioris finis distentionis in omnibus æqua. Græce. ἡ δὲ τελευτὴ τῆς προτέρας διαστολῆς, μὴ ἴση πᾶσι γένοιτο. Quæ sonant. Finis autē prioris dilatationis non sit omnibus æquus.

Secundo de differentiis pulsuum.

Pag. 232.

HErm. Siquidem quantitas vnius dimensionis, non magnitudo, sed longitudo est. Græcè habetur. τὸ γὰρ κατὰ μίαν διάστασιν ποσόν. etc. Quod nos sanè maluim⁹ vertere. Etenim quantitas vnius extensionis. etc.

Pag. 239.

HErm. Nam longum quidem pulsum, nisi aliqua coniūcta sit profunditas & latitudo, non esse posse, nemo causam dicit. Clarius id Græcè habet. ὅτι μὲν οὖν ἄνευ τοῦ πῶς ἔχειν βάθους καὶ πλάτους οὐ δύναται μακρὸς εἶναι σφυγμὸς, οὐδεὶς ἀντιλέγει. Nempe. Quòd igitur absque aliqua tum altitudine, tum latitudine, pulsus longus nequeat consistere, contradicit nemo.

Lib. III. de differentiis pulsuum.

Pag. 254.

HErm. Quam in secundo libro inuentorum. Græcè legitur ἐν τῷ τρίτῳ. Quod est, in tertio.

Ibidem.

HErm. Etenim non mutatas oportebat nominum significationes. Græcè habetur. καὶ γὰρ ἔδει μετατιθέναι τὰ σημαινόμενα τῶν ὀνομάτων. Hoc est. Etenim retractare oportebat significata nominum.

Lib. II. de dignotione pulsuum.

Pag. 375.

HErm. Quinetiam caloris qualitatem, occursus arteriæ motu excitatus apertius animaduertit. Græcè. καὶ μὲν δὴ καὶ τὴν τῆς θερμασίας ποιότητα, σαφέστερον ἡ διὰ τῆς κινήσεως προσβολὴ τῆς ἀρτηρίας γνωρίζει.. Quod est. Quin etiam qualitatem caloris, impulsus ille, qui in motione arteriæ contingit, apertius indicat. γνωρίζειν siquidē non modò cognoscere, sed ostendere, & indicare significat. Vnde γνωρίσματα semper accipiūtur pro indiciis & notis. Adhæc, arteriæ occursus nunq̃ animaduertit differentiam aliquam pulsus: sed intercedente ipso, tactus noster singulas deprehendit.

Lib. II. de dignotione pulsuum.

Pag. 375.

HErm. Etenim si quo uidetur arterias maiores habere homo qui comparatur, hoc maiorem etiam habeat distentionem. Græcè legitur. εἰ μὲν γὰρ ὅσῳ, τοσούτῳ. Hoc est. Si enim quanto videtur arterias maiores habere, tanto maiorem etiam. etc.

Ibidem.

HErm. Aut sit maior. Græcè. ἢ ἔλαττον εἴη. Quod est. Aut sit minor.

Lib. III. de dignotione pulsuum.

Pag. 383.

HErm. Quæ quum ita sint, optimam rationem dabim⁹ operam vt monstremus dignoscendarum singularum dimensionum, ac de prima dicemus longitudine. Græcè habetur. Ὁπότ᾽ οὖν οὕτως ἔχει ταῦτα, πειρατέον ἐνδείξασθαι τὸν τρόπον τῆς ἀρίστης διαγνώσεως ἐν ἑκάστῃ διαστάσει. καὶ περὶ πρώτης τε λεγέσθω τῆς κατὰ τὸ μῆκος. Hoc ē. Qñquidem igitur hæc ita habēt, danda opera est, vt demonstremus modum optimæ dignotionis in dimensionibus singulis. Ac primo sanè de illa dicamus, quæ versatur circa longitudinem.

Lib. I. de causis pulsuum.

Pag. 418.

HErm. Causæ quæ pulsus variant, partim generationis eorum sunt, partim tantùm alterationis. Græcè habetur. τῶν τοὺς σφυγμοὺς τρεπόντων αἰτίων, τὰ μὲν, τῆς γενέσεως αὐτῶν ἐστὶν αἴτια. τὰ δὲ τῆς ἀλλοιώσεως μόνον. Quæ sic multo aptius vertuntur. Causarum quæ immutant pulsus, hæ quidem, generationis ipsorum sunt causæ: hæ verò tantùm alterationis.

Pag. 419.

HErm. Et quæ his succedunt externæ. Græcè. καὶ τὰ τούτων ἔτι τὰ προκατάρχοντα. Hoc est. Et præterea, quæ harum sunt procatarcticæ, præincipientes'ue.

Ibidem.

HErm. Ac quæ nunc commemorauimus, externæ appellantur. Græcè. ταυτὶ μὲν οὖν τὰ νῦν εἰρημένα, προκαταρκτικὰ λέγεται. Quod est. Hæ igitur, quas nunc recitauimus, procatarcticæ causæ appellantur.

Ibidem.

HErm. Quæ has etiam præcedũt, quæ quidem in humoribus sunt, præcedentes. Græcè. τὰ δ' ἔτι τούτων ἔμπροσθεν, τὰ κατὰ τοὺς χυμοὺς, προηγούμενα. Quod est. Quas verò ante has, illæ nempe quæ circa humores versantur, antecedentes: etc. Multo autem clarius assequeris Galeni sententiam, si hanc orationem cum superiori coniunxeris, in hunc modum. Hæ igitur quas nunc recitauimus, procatarcticæ causæ appellantur. Quas verò ante has, scilicet exposuimus, antecedentes. &c. Nam putare ꝙ præcedentes uocatæ, procatarcticas vnq̃ præcedant, hominis planè fuerit in Galeni dogmatis minimè exercitati. Siquidem vt præcedentes causæ vocatas coniunctas gignunt, sic ipsæ gignũtur à procatarcticis.

Ibidem.

HErm. Breuiter sic habeto. Quæcunq; extra corpus positæ quicq̃ in corpore alterãt, externæ vocantur. Quæ has etiam antecedunt, præcedentes causæ corporum affectuum. Hi affectus vbi continentes moueant, euadunt

præcedentes illarum causæ. Græcè. Καθόλου γὰρ εἰπεῖν, ὅσα μὲν ἔξωθεν ὄντα τοῦ σώματος, ἀλλοιοῖ τι τῶν κατ' αὐτὸ, προκαταρκτικὰ λέγεται, προκατάρχοντα γε δὴ τῶν ἐν τῷ σώματι διαθέσεων. αὗται δὲ, αἱ διαθέσεις, ὅταν τὰ συνεκτικὰ τρέπωσι, προηγούμεναι γίνονται αὐτῶν αἰτίαι. Quæ sonant. In vniuersum autem, quæcunque extra corpus positæ, aliquid in corpore immutant, procatarcticæ causæ, siue præincipientes uocãtur: utpote incipiẽtes prius quàm ipsæ dispositiones corporum. Quæ quidem dispositiones, si quando excitauerint continẽtes ipsarum antecedentes causæ redduntur.

Pag. 421.

HErm. Quum ex his causis pulsus proficiscantur, omnes illorum variationes, causarum necesse est comites sint alterationum. Græcè. κατὰ ταύτας δὲ τὰς αἰτίας, τῶν σφυγμῶν γινομένων, ἀνάγκη πάσας τὰς τροπὰς αὐτῶν, ἕπεσθαι τῶν αἰτίων ἀλλοιώσεσιν. Quæ clarius ĩterpres in hũc modum potuisset reddere. Quum autem secundum has causas fiant pulsus, necessum est vt omnes mutatiões ipsorum, consequantur ad alterationes causarum.

Pag. 422.

HErm. Sed de his qui ambigunt, perinde ac Archigenes errant, qui in Magnum disputat, de pulsus celeritate. Nam à robore non potius quàm ab imbecillitate proficiscitur facultatis. Græcè. ἀλλ' οἱ περὶ τούτων ἀμφισβητοῦντες, ὁμοίως ἁμαρτάνουσι Ἀρχιγένει πρὸς Μάγνον διαφερομένῳ, περὶ τάχους σφυγμοῦ, ὡς οὐχ ὑπὸ ῥώμης μᾶλλον, ἢ ἀρρωστίας γίνεται τῆς δυνάμεως. Hoc est. Cæterùm qui de his dubitant, in eundem cum Archigene errorem incidunt, qui in Magnum disputat de pulsus velocitate, quod scilicet nõ à robore potius, quàm à langore facultatis proficiscatur. Sic autem esse vertendum, colliget Candidus lector, ex alia castigatione quam subdam.

Ibidem consequenter.

HErm. Nam neutrum sequitur necessariò, at tamẽ peculiaris celeritas robori facultatis est. Vbi legitur Græ-

σε. μᾶλλον μὴν ἐστὶν οἰκεῖον τάχος μὲν, ῥώμῃ τε δυνάμεως, καὶ πλήθει θερμασίας. &c. Quod eſt. Magis tamen eſt familiaris, celeritas quidem, robori facultatis, atque caloris copiæ. Itaque Galenus Archigenem impræſentiarum cauſatur, quòd contenderit pulſuum velocitatem, non magis à robore, quàm ab imbecillitate virium procedere: quum ipſa pulſus celeritas, facultati vegetæ, quàm imbecillæ, magis ſit familiaris atque genuina.

Pag. 4 2 9.

HErm. Celeres dicimus pulſus, itemq; tardos eſſe, non ægrotis modò, verùm etiam valentibus nonnullis. Quod naturaliter quidem iis confirmamus ſuppeditare. Clarius tamen percipitur ſententia Galeni ex Græco exemplari. Ταχεῖς γὰρ δὴ λέγομεν εἶναι τοὺς σφυγμοὺς, ὡσαύτως δὲ καὶ βραδεῖς, οὐ τοῖς νοσοῦσι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑγιαινόντων, ἐστὶν οἷς καὶ φύσει γε τοῦτο αὐτοῖς ὑπάρχειν φαμέν. Hoc eſt, Celeres itaque, ac ſimiliter tardos pulſus, non ægris modò, ſed inter ſanos etiam, naturaliter nonnullis ad eſſe dicimus.

Pag. 4 3 0.

HErmānus. Semel quidem certè tardi, vel parui, ſi valida facultas ſit, vt multum ſit vſus remiſſus, nunquàm fiant. Græcè τελέως γὰρ βραδεῖς, ἢ μικροὶ, τῆς δυνάμεως ἐῤῥωμένης, οὐκ ἂν ποτε γένοιντο, κἂν τὰ τῆς χρείας ἱκανῶς ἐκλυθῇ. Quod eſt. Abſolutè enim tardi, vel parui, haud unquàm euaſerint pulſus, facultate uegeta exiſtente, vel ſi quæ ad uſum pertinent, admodum exoluta fuerint.

Pag. 4 3 4.

HErm. Paulo enim celerior pulſus eſt, ex mollitudine perfectus inſtrumentorum. Legendum tamen eſt iuxta Græcam veritatem, non perfectus, ſed profectus. Quippe ob in aduertentiam typographorum (quod veriſimile eſt) omnes latini codices eo in loco ſunt deprauati.

Lib. I I. de cauſis pulſuum.

Pag. 4 4 8.

HErm. Crebrior non nunc primum, ſed ſtatim à primo fiet. Græcè. πυκνότερος δ' ἂν, οὐ νῦν πρῶτον, ἀλλ' εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐγένετο. Quod eſt. Crebrior autē, non nunc primum, ſed ſtatim ab ipſo initio euaſerat.

Pag. 449.

HErm. Tum longioribus coguntur interuallis inæquales pulſus interpolare æquales. Quę oratio gignit quādam ambiguitatem. Græcè legitur. διὰ μακροτέρων οὕτως ἀνάγκη χρόνων τοῖς ἴσοις σφυγμοῖς παρεμπίπτειν τοὺς ἀνίσους. Hoc eſt. Ac ſic neceſſe eſt, per longiora interualla inæquales pulſus intercidere æqualibus.

Pag. 451.

HEerm. Iam verò intercurrentes quos vocant pulſus, alia ratione ac intermittentes dignoſcuntur. Græcè legitur. ἡ δὲ τῶν παρεμπιπτόντων καλουμένων σφυγμῶν διάγνωσις, ἐναντία τῇ τῶν διαλειπόντων ἐστὶν. Hoc eſt. Vocatorum autem intercidentium pulſuum dignotio, contraria eſt illi, quæ debetut intermittentibus.

Pag. 460.

HErm. Quod paruis interuallis tum cōtentio vincatur. Græcè. ἐκ μικροῦ δηλονότι διαστήματος τηνικαῦτα κινουμένου τοῦ τόνου. Id quod equidem uerterem. Quòd videlicet tunc per exigua īterualla ipſa facultas moueatur.

Pag. 463.

HErmānus. Accidit autem tale quippiam, dum diſtendūtur arteriæ, ut ſuperficiem earum motarū clarius ſentiamus. etc. Græcè. τῆς ἄνω περιφερείας αὐτῆς μᾶλλον αἰσθανόμεθα κινουμένης. etc. Hoc eſt. Supernam ſuperficiem ipſius, dum mouetur, magis percipimus, etc.

Ibidem.

HErm. Et congrediatur minus multis īterpoſitis corporibus. Græcè. καὶ δι' ἐλαττόνων ὁμιλεῖ σωμάτων. Qđ breuius & elegantius ſic vertitur. Et tactui per pauciora corpora occurrit.

Pag. 467.

HErm. Siquidem robur facultatis diximus esse tantum debere in altis pulsibus, vt maximam distētionem possit moliri, nec loca cingētia arterias capere eā valeāt. Græcè habet. εἴ γε δὴ τὴν ῥώμην τῆς δυνάμεως τηλικαύτην ἐλέγομεν εἶναι δεῖν ἐν τοῖς ὑψηλοῖς σφυγμοῖς, ὡς δύνασθαι μὲν ἐργάσασθαι μεγίστην διαστολήν, μὴ χωρῆσθαι δὲ ὑπὸ τῶν περιεχουσῶν τὰς ἀρτηρίας χωρῶν. Quæ sonant. Si vtiq; facultatis robur in altis pulsibus tantum dicebamus esse debere, vt posset maximam quidem dilatationem moliri: minime aūt à locis arterias ambientibus coerceri.

Pag. 468.

HErm. Quid iam si hoc verùm est, num longus cōtinuo is pulsus est? Græcè. τί δ' οὖν, εἰ τοῦτ' ἐστὶν ἀληθές, οὐχὶ καὶ βραχὺς εὐθέως ὁ τοιοῦτος γίνεται σφυγμός? Quæ sic sunt reddenda. Quid igitur? An si hoc verum est, nō continuò is pulsus etiam breuis existit?

Pag. 470.

HErm. Longè hic maior est contractionis tempore distētionis tempus. Græcè. παρὰ πολὺ πλεῖον ἐνταῦθ' ὁ τῆς συστολῆς ἐστὶ χρόνος τοῦ διαστολῆς. Hoc est. Multo enim hîc est maius cōtractionis tempus tēpore dilatationis.

Lib. III. Pag. 471.

HErm. Postq̄ de pulsuum alterationibus quæ ex primis & præcipuis causis proficiscuntur, satis primo in libro disputauimus. Græcè. τὰς μὲν ἀπὸ πρώτων τε καὶ κυριωτάτων αἰτίων ἀλλοιώσεις τῶν σφυγμῶν, ὁ πρόσθεν λόγος αὐτάρκως ἐξηγήσατο. Quod est. Alterationes quæ à primis & principalissimis causis proficiscuntur, abundè præcedens sermo exposuit.

Pag. 472.

HErm. Viri mulieribus pulsum ferè habent longè tum maiorem. etc. Græcè habetur. Ἄνδρες μὲν οὖν γυναικῶν ὡς ἐπὶ πᾶν μείζονα πολλῷ, καὶ σφοδρότερον ὡσαύτως πολλῷ, καὶ βραδύτερον ὀλίγῳ, καὶ ἀραιότερον ἱκανῶς τὸν σφυγμὸν ἔχουσιν. Hoc est. Igitur Viri mulieribus in uniuer-

ſum pulſum habent longè tum maiorem, tum vehementiorem: paulo autem tardiorem: vt ſufficienter rariorem. &c.

Pag. 473.

HErmannus bis rurſus τὸ ὡς ἐπίπαν vertit(ferè) quum in vniuerſum potius vertendum fuiſſet.

Pag. 475.

HErm. Qui pulſum non diuturnum ſtatim etiam velocem arbitrantur eſſe. Græcè habetur. τὸν βραχύχρονον. Hoc eſt. Pulſum cuius motus breui abſoluitur tempore. Atqui nõ omnis pulſus qui non diuturnus exiſtit, eſt breuis temporis: quum is qui in mediocritate conſiſtit, nec ſit diuturnus, nec brachychronus. Pag. 485.

HErmannus. Tandem ad remiſsionem & paruitatem redeunt. Græcè. χρονίσαντες δέ, πάλιν τρέπονται εἰς ἀμυδρότητα. Quod eſt. Vbi autem diuturni fuerint, vertuntur in remiſsionem.

Lib. IIII. Pag. 499.

HErm. Planum autem eſt hæc intelligi debere de lætitia quæ per ſe, & modicè pulſus mutat. Græ. δῆλον δ' ὡς ἐπὶ τῆς κατὰ τὸν ἴδιον λόγον ἀλλοιούσης τοὺς σφυγμοὺς, τῆς συμμέτρου ἡδονῆς εἴρηται ταῦτα. Hoc eſt. Liquet autem, de lætitia modica, & quæ propria ratione pulſus immutat, hæc dicta fuiſſe.

Ibidem conſequenter.

HErm. Nam ſi nimia quidem lætitia ſit, vt facultatem opprimat, pulſus ſæpe per accidens cõtrarii exiſtunt. At tunc, oppreſſæ facultatis fiunt pulſus. Græcè. πολλάκις γὰρ κατὰ συμβεβηκὼς καὶ οἱ ἐναντίοι γίνονται σφυγμοὶ, τῆς ἡδονῆς ἀμέτρου γινομένης, καὶ διὰ τοῦτο καταλυούσης τὴν δύναμιν. ἀλλὰ τότε γε οἱ ἐπὶ καταλύσεως δυνάμεως γίνονται σφυγμοί. Quod ē. Sæpenumero enim ex accidenti contrarii pulſus oriuntur, ſi ſit voluptas immoderata, ac proinde facultatem exoluat. Cæterùm tunc ſanè tales pulſus contingunt, quales ſolent viribus reſolutis accidere. &c. Plurimum autē differt reſolutio facultatis ab oppreſ-

ſione. Opprimitur ſiquidem à maxima humorum colluuie: reſoluitur autem ab exhalatione benignorum humorũ, maximeq; ſpirituum vitalium, qui euaneſcere ſolent, quum ob alias cauſas, tum etiam ob lætitiam & voluptatem inſignẽ. Vnde multos legimus repentino gaudio perfuſos, animam exhalaſſe. Pag. 507.

HErm. Quæ difficultate nutrimenti extinguũtur. Græcè. ἐνδεία δὲ αὗται τροφῆς ἀποσβέννυνται. Quod eſt. Penuria enim ipſæ nutrimenti extinguuntur. &c. Non autem omnis difficultas nutrimenti, eiuſdem penuria exiſtit: quum alimentum vitioſum, difficultatem quidem importet, penuriam verò non item. Ibidem.

HErm. Quem marcorem Philippus vocat ex morbo ſenium: quem ferè habent ſeneſcentes, & interim iuuenes etiam. Græcè. καλεῖ δὲ τὸν τοιοῦτον μαρασμὸν ὁ φίλιππος ἐκ νόσου γῆρας. καὶ συμπίπτει μάλιστα μὲν τοῖς παρηβῶσι. ἐνίοτε καὶ τοῖς ἔτι ἀκμάζουσι. Hoc eſt. Philippus hunc maraſmũ vocat ex morbo ſenium. Atq; inuadit præcipuè quidem, iam ſeneſcentes. Interdum aũt, & conſiſtentes ætate. Pag. 511.

HErm. Iam verò, etiam magis inæquales eos meritò eſſe, ne hoc quidem eſt obſcurum. Græcè additur. διὰ τὴν γειτνίασιν. Quod eſt. Ob viciniam. Ibidem.

HErm. Longè enim frigidior, & vt ita dicam, letalior peripneumonia eſt morbus lethargicis. Græcè. ἐπὶ πλέον γὰρ ψυχρότερον, καὶ, ὡς ἂν εἴποι τις, νεκρωδέστερον τοῦ τῆς περιπνευμονίας ἐστὶ τὸ τοῦ λυθαργικοῦ νόσημα. Quæ ſonant. Longè enim frigidior, atq; (ut quis dixerit) pernicioſior, eſt morbus lethargicus peripneumonico.

Ibidem.

HErm. Si itẽ hoc teneas, lethargũ ex ipſo potius cerebro, phrenitim pcipuè gigni ex tenui meninge, & ex ſepto trãſuerſo. Græ. hr. εἰδότι δὲ, ὅτι καὶ κατὰ μὲν αὐτὸν τὸν ἐγκέφαλον ὁ λήθαργος μᾶλλον ἔχει τὴν γένεσιν. ἡ φρενῖτις δὲ κατά τε τὴν λεπτὴν μάλιστα μήνιγγα, καὶ τὸ διάφραγμα.

Quod est. Si noris autem, q lethargus quidem gignitur potius in cerebro: phrenitis verò, præcipuè in eius tenui meninge, atq; etiam in diaphragmate. Lethargus itaq; non ex cerebro, sed ex pituitoso humore collecto in cerebro: vt phrenitis, non ex tenui meninge, sed ex bile in illa aceruata, suam ducit originem.

Pag. 513.

HErm. Conniuent ferè oculis. Græcè. τὰ μὲν πολλὰ μύουσι τοῖς ὀφθαλμοῖς. Quod est. Vt plurimum conniuent oculis.

Pag. 518.

HErm. Vteri suffocati pulsus. Græcè ὑστερικῆς πνίξεως. Hoc est, suffocationis inductæ ab vtero, pulsus. Vterus quippe minimè suffocatur, sed vbi ex plenitudine vel inanitione conuellitur, respirationis organis plurimum facessit negotii, animalq; in maximam anxietatem perducit.

Lib. I. de præcognitione ex pulsibus.

Pag. 223.

HErm. Non esse venientium tantùm præscientiam. Grecè legitur τῶν μελλόντων. Quod futurorum, quàm venientium, aptius interpretabimur.

Pag. 225.

HErm. Postea in corporibus quæ ægrotant tantum. Græcè legitur τῶν νοσούντων ἁπλῶς. Hoc est. Quæ ægrotant simpliciter.

Ibidem.

HErm. Nec aliter in ægrotantibus, siquidem ægrotant tantùm indicabit magnus pulsus morbi calidum affectum esse. Græcè. οὕτω δὲ κᾂν τοῖς νοσοῦσι, τοῖς μὲν ἁπλῶς, ὁ μέγας σφυγμὸς ἐνδείξεται θερμὴν τῆς νόσου τὴν διάθεσιν. Quod est. Similiter etiam in ægrotantibus, si ægrotent quidem simpliciter (hoc est si morbo simplici sint correpti) magnus pulsus indicabit calidam ipsius morbi dispositionẽ.

Ibidem consequenter.

HErm. Sin recens aliqua adsit alteratio. Græcè additur

illa particula ἔξωθεν. Hoc est adueniens extrinsecus.

Pag. 538.

HErm. Non tamen vbi contracta præter proportionē profunditatis est. Græcè. οὐ μὴν ὅταν γε μειωθῇ παρὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ βάθους. Quod est. Non tamen vbi imminuta fuerit infra proportionem profunditatis.

Pag. 539.

HErm. At quum crassior sit, si quo homo euaserit se ipso crassior, hoc sit pulsus minor. Græcè habetur. εἰ μὲν ὅσον περ ἑαυτοῦ παχύτερος ὁ ἄνθρωπος ἐγένετο, τοσούτῳ καὶ ὁ σφυγμὸς μικρότερος. Hoc est. Si quidem, quantum se ipso homo crassior sit redditus, tanto etiam pulsus minor videatur.

Pag. 549.

HErm. Habes primas & simplicissimas pulsuum mutationes in celeritatem & tarditatem: harum causas præcedentes & externas eadem inueniuntur ratione atque illæ. etc. Græ. αὗται μὲν αἱ πρῶται τε καὶ ἁπλούσταται τροπαὶ τῶν σφυγμῶν, εἰς τάχος, καὶ βραδύτητα. καὶ τούτων αἰτίαι προηγούμεναί τε καὶ κατάρχουσαι, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εὑρισκόμεναι ταῖς, etc. Quæ sic sunt vertenda. Atque hæ sane sunt primæ & simplicissimæ mutationes pulsuum in celeritatem & tarditatem: causæque earum antecedentes & primitiuæ, simili methodo inuentæ ac illæ, etc.

Pag. 552.

HErm. Ac quo sit vehementior. Græcè. καὶ ὅσῳ γε σφοδρότερος. hoc est. Et quanto vehementior fuerit. Ibidē paulo inferius (ubi legitur Quo sit languidior) quanto sit languidior, legendum est.

Ibidem.

HErm. Alterationes pulsuum, quædam in remissionem & uehementiam, & solæ fiunt frequenter, & ab vna causa. Græ. habetur. αἱ δ' ἀλλοιώσεις τῶν σφυγμῶν, αἱ μὲν εἰς ἀμυδρότητα, καὶ σφοδρότητα, καὶ μόναι γίνονται πολλάκις, καὶ ὑφ' ἑνὸς αἰτίου. Quæ sic nos uertimus. Alteratio

nes autem pulſuum, quæ quidem in remisſionem & vehementiam fiunt, illę certè & ſolæ frequenter fiunt, & ab vna cauſa. Lib. II. de præcognitione ex pulſibus.

Pag. 556.

HErm. Magna enim copia ex putreſcentibus humoribus aceruatur. Græcè habetur κατὰ τὰς σήψεις. Hoc eſt. In humorum putrefactionibus.

Ibidem. Paulo ante.

HErm. Fuliginoſorum excrementorum ingentem colligi numerum. Græcè legitur, πλῆθος. Quod rectius vertitur, multitudinem. Numerus quippe, non de continua, ſed dicitur de quantitate diſcreta.

Pag. 562.

HErm. Robur validorum, omnem excipit cauſam paruam. Græcè. τῶν δ' ἰσχυρῶν ἡ ῥώμη πρὸς ἅπαν ἀπομάχεται τὸ μικρὸν κακόν. Quod eſt. Validorum robur, reluctatur omni affectui exiguo. Pag. 564.

HErm. Eſt autem eorum pulſuum ingens frigiditas cauſa generandorum, quæ occupet vel corpus cordis, vel ſpiritum & ſanguinem, quem continēt eius ſinus: vel partem aliquam vicinam. Græcè legimus. τῶν ὁμιλούντων. Hoc eſt, conſentientium particularum, vel aliquod cõmercium habentium. At multa conſentiunt mutuò, atq; in vnum conſpirant, quæ minimè ſibi vicina exiſtunt. Quemadmodum cor & cerebrum, quæ neruorum & arteriarum ratione iunguntur tanta necesſitudine, vt affectio vnius, alteri conſortii lege communicetur.

Pag. 565.

HErm. Siquidem generantur hi producta raritate: ac quum procurantur, reuertunt per raritatem ad priſtinum ſtatum. Græcè εἴ γε καὶ ἡ γένεσις αὐτῶν ἐπιτεινομένης τῆς ἀραιότητος καὶ ἡ λύσις, ἐπάνοδος εἰς τὴν ἀρχαῖαν συμμετρίαν ἐστὶ δι' ἀραιότητος. Quod nos uertimus. Si quidem generatio ipſorum fit raritate producta: ſolutio autem eſt reditus quidam per raritatem ad commoderatio

nem pristinam. Pag. 573.

HErm. Quem primò equidem vnum ferire iterum putaui. Clarior tamen est in Græco hæc sententia. ὃν δὴ καὶ μόνον ᾤμην τόγε κατ᾽ ἀρχὰς εἶναι πλήττοντα δὶς. Hoc est. Quem solum primò sanè putaueram bis ferire.

Pag. 580.

HErm. Reciprocantur modò ex vltima pulsus abolitione: modò ex paruo pulsu & languido. Quorum quidē vocantur etiam reciproci vtriq;, sed hoc interest inter hos, quod illi decurtati sint reciproci, hi deficientes reciproci. Græcè legit. ἐπανέρχεται δὲ ποτὲ μὲν, εἰς ἀσφυξίαν ἐσχάτην ἡ κίνησις ἀφικνουμένη. ποτὲ δὲ, εἰς μικροσφυξίαν τε καὶ ἀμυδρότητα. καὶ τοίνυν καὶ καλοῦνται παλινδρομοῦντες μὲν ἀμφότεροι, διαφέρουσι δὲ τῷ, τοὺς μὲν, μειούρους εἶναι παλινδρομοῦντας. τοὺς δ᾽, ἐκλείποντας παλινδρομοῦντας. Quæ sic nos vertimus. Reuertitur autem motus arteriæ, interdum quidem, ab vltima pulsus abolitione, ad quam peruenerat: interdū autem, à paruo pulsu & languido. Quorum sanè, vtriq; pulsus recurrentes dicuntur: hoc tamen interiecto discrimine, quod illi quidem, deficientes recurrentes existunt: hi autem, imminuti recurrentes, seu decurtati.

Lib. III. de præcognitione ex pulsibus.

Pag. 589.

HErm. Cordis calor, pulsus (vt diximus) uariat. Verū quia duorum generum est, aut à putribus genitus humoribus, cuius acris qualitas & fumosa est: aut cum humiditatis defectu, à natura remotus sola quantitate: ille prior constans & obfirmatus est. &c. Græcè legitur. ἡ γὰρ τοι θερμότης ἐν τῇ καρδίᾳ τρέπει μὲν ὡς εἴρηται τοὺς σφυγμοὺς. ἀλλ᾽ ἐπεὶ διττὴ κατ᾽ εἶδος ἐστίν, ἡ μὲν ἑτέρα, καὶ σηπεδόνος χυμῶν ἔγγονος, ἧς ἡ ποιότης δριμεῖα τε ἐστὶ, καὶ καπνώδης. ἡ δὲ ἑτέρα, μετ᾽ ὑγρότητος ἐνδείας, αὐτῷ μόνῳ τῷ ποσῷ τοῦ κατὰ φύσιν ἀποκεχωρισμένη. μόνιμος μὲν ἐστὶ, καὶ δύσλυτος ἡ πρότερον ῥηθεῖσα. Hoc est. Cordis calor, pulsus (quatenus dictū est) immutat. Cæterū quandoquidē du-

plex is, secundum speciem, est, vnus quidem, soboles putredinis humorum existit, cuius nimirum qualitas, acris est, & fuliginosa: alter aũt, cum benigna humiditate coniunctus, sola quantitate à naturæ modo recedit. Est autem constans & ægrè solubilis, quem primo diximus loco.

Ibidem.

HErm. Verecundiæ etiam atq; iræ comitatur. Græcè. αἰδοῖ καὶ θυμῷ συνεπομένη. Quod mallem equidem vertere. Timorem atq; iracundiam concomitatur. Quandoquidem pudor, haud quidem tanti momenti est affectus, vt pulsum vsq; adeo immutare possit. αἰδὼς δὲ, quum pudorem, tum etiam metum significat.

Pag. 592.

HErm. Nec si pestilentem animam. Græcè. οὐθ᾽ ὅτι λοιμώδη τὴν ἀναπνοήν. Hoc est. Nec quia pestilentem respiratiouem. etc. Nam tametsi per translationem interdum anima sumatur pro spiritu, ac præsertim apud poetas, Medica tamen ars admodum seuera quum sit, minimè oblectatur metaphoris.

Pag. 599.

HErm. Iam os etiam attendunt. Græcè. συνεπισκοποῦνται δὲ δήπου καὶ τὰ κατὰ τὸ στόμα μόρια. etc. Hoc est. Contemplantur simul etiam partes ori adiacentes.

Pag. 602.

HErm. Qui putredini humorum comitatur, etiam par est perpetuò huius magnitudo, non tamen vt naturalium, neq; aliorum generum, uerum quum de natura parum desciuit. etc. Græcè. τοῦ δ᾽ ἐπὶ σήψει χυμῶν, ἴσον μὲν ἀεὶ καὶ τούτου τὸ μέγεθος. οὐχ ὅσον δὲ τῶν κατὰ φύσιν, οὐδὲ τῶν ἄλλων γενῶν. ἀλλ᾽ ἐπειδὰν μὲν ὀλίγον ἐξεστήκει τοῦ κατὰ φύσιν. etc. Hoc est. Eius autem febris quæ humorum putredinem seqtur (scilicet proprium indicium erit) par semper magnitudo in pulsu, nõ tamen vt in iis quæ pro naturæ modo se habent, neq; vt in aliis generibus. Cæterùm vbi exiguum quid à naturæ modo recessit, &c.

Pag. 603.

HErm. Tardi non perinde, sed si vicinis sibi frigidius sit corpus cordis. Græcè βραδέως δ' οὐχ ὁμοίως σαφῶς, ἀλλ' ὅσον ἐπὶ πλέον ἐψύχθη τὸ σῶμα τῆς καρδίας τῶν φαινόντων ἑαυτοῦ. &c. Hoc est. Tardi autem non vsque adeò conspicuè, sed pro ratiõe excessus, quo vicinis partibus est cordis corpus frigidius. Pag. 604.

HErm. Neque scilicet alii sensui tribuunt album, nigrum, flauũ, rufum, pallidum, fuscum, cæruleum, reliquaque colorum nomina, præter oculis obiecta. Græcè legimus. οὔτ' οὖν ἐπ' ἄλλην φέρουσιν αἴσθησιν τό τε λευκὸν καὶ μέλαν, καὶ ξανθὸν, καὶ πυῤῥὸν, ὠχρόν τε καὶ φαιὸν: καὶ κυανοῦν, ὅσα τ' ἄλλα χρωμάτων ἐστὶν ὀνόματα, πλὴν τῶν ὁρατῶν. Quod est. Neque igitur ad alium referunt sensum, album, nigrum, flauum, rufum, pallidum, fuscum, cæruleum, & quæcunque alia colorum nomina, præter q̃ ad visibilium sensum.

Ibidem consequenter.

HErm. Neque etiam aliis austerum, dulce, amarum, acerbum, astringẽs, salsum, salsuginosum, præ ter q̃ quæ gustantur. Græcè. οὔτ' αὖ πάλιν ἐπ' ἄλλα τὸν αὐστηρὸν καὶ γλυκὺ, καὶ πικρὸν, καὶ στριφνὸν, καὶ στύφον, ἁλικόν τε, καὶ ἁλμυρὸν, ὅτι μὴ τῶν γευστῶν. Quæ sic sunt vertenda. Neque rursus ad alios sensus, austerum, dulce, amarum, astringens, acerbum, salsum, & salsuginosum, præter quàm ad gustum.

Ibidem.

HErm. Neque iam vllis aliis calidum, frigidum, siccum, humidum, molle, durum, verùm his quæ tanguntur, omnes attribuunt. Græcè legitur. οὐ μὴν δ' ἐπ' ἄλλων τινῶν θερμὸν καὶ ψυχρὸν, ξηρὸν καὶ ὑγρὸν, καὶ μαλακὸν, καὶ σκληρὸν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἁπτῶν ἅπαντες. Quod est. Sed neque in aliis sensibus collocant calidum, frigidum, siccum, humidũ, molle, & durum, præter quàm in tactilium sensu.

Pag. 605.

HErm. A propriis ad impropria. Græcè legitur. ἀπὸ τῶν οὐ κυρίων ἐπὶ κύρια. Hoc est. Ab ĩpropriis, ad propria.

Pag. 610.

HErm. At febris hectica, rarissima à primo existit. Græcè. σπανιώτατα μὲν οὖν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς συνίσταται πυρετὸς ἑκτικός. Quæ vertimus. Rarissimè igitur statim ab initio oritur hectica febris.

Pag. 611.

HErm. Si adiecerimus sermoni quandam distentionem. Græcè habetur διορισμόν τινα. Hoc est distinctionem quandam.

Pag. 614.

HErm. Cor ipsum ad intemperiem inducit victus, si diutius sicco vtaris. Græcè. ἐν αὐτῇ δὲ τῇ καρδίᾳ τὴν κατὰ ξηρότητα δυσκρασίαν ἀποτελεῖ, καὶ ἡ διαίτα μὲν, εἰ πολυχρονίος ἐπὶ τὸ ξηρότερον ἀχθέη. Quod est. In ipso autē corde siccam intemperiem producit etiam victus ratio siccior, si diu fuerit administrata.

Pag. 615.

HErm. Durorum pulsuum ante demõstrauimus esse paruitatem, mollium magnitudinem. Græcè habetur. τοῖς μὲν οὖν σκληροῖς σφυγμοῖς ἐδείκνυτο πρόσθεν ἑπομένη ἡ μικρότης, ὥσπερ τοῖς μαλακοῖς τὸ μέγεθος. Nempe. Duris igitur pulsibus demonstrauimus antea esse paruitatem comitem: quemadmodum mollibus magnitudinem.

Libro. IIII. De præcognitione ex pulsibus.

Pag. 619.

HErm. Genus igitur respirandi, omnes fluxiones idem habent: at non eadem omnibus suffocatio, sed omnibus calidioribus comitatur potius. Grecè habetur. ἡ μὲν οὖν ἰδέα τῆς ἀναπνοῆς ὁμοία τοῖς ῥεύμασιν ἅπασιν ὑπάρχει. τὸ πνίγεσθαι δ', οὐχ ὁμοίως ἅπασιν, ἀλλὰ τοῖς θερμοῖς ἅπασι μᾶλλον ἕπεται. Quæ sic sunt vertenda. Igitur species respirationis, similis omnibus fluxionibus adest. Suffocatio autē ipsa, non similiter omnibus: sed magis calidas omnes fluxiones sequitur.

Ibidem.

HErmann. Alia præterea uarietas erit, quod interim affecta pars thoracis sit, interim succingens costas tunica. Codex Græcus vetustus habet. διαλλάξουσι δὲ κἀν τῇ, πότε μὲν, μῦν εἶναι τὸ πάσχον μέρος τοῦ θώρακος. πότε δὲ, τὸν ὑπεζώκοτα τὰς πλευρὰς χιτῶνα. Quæ sonant. Variabunt etiã vel hac ratione, quòd interdum quidem, pars affecta thoracis sit musculus: interdum autem, costas succingens membrana.

Pag. 620.

HErm. Ac si ab solis excrementis citra febres intendatur. Græcè. εἰ μὲν οὖν ὑπὸ τῶν ἐν αὐτῷ περιττωμάτων διατείνοιτο χωρὶς πυρετῶν. Quod est. Si igitur à solis excrementis in ipso genitis distendatur.

Pag. 624.

HErm. In statu arteriæ sunt moderati. Græcè. ἐν μὲν τῇ συστάσει τῆς ἀρτηρίας. Quod est. In consistentia quidem arteriæ.

Pag. 625.

HErman. Qui ex multa bile feruente ob putredinem, hoc patiuntur. Græcè habetur. ὅσοι δ' ἐπὶ μελαίνῃ χολῇ ζεσάσῃ διὰ σηπεδόνα τοιοῦτόν τι πάσχουσι. Hoc est. Quicunque autem ob atram bilẽ efferuescentem ratione putredinis, tale quid perpetiuntur.

Pag. 626.

HErm. Sin frigiditas morbosa cerebrum afficiat, quum illi cor consentiat, tardiores, atque rariores æquo pulsus erunt. Græcè. ψύξεως δὲ νοσώδους ἐν ἐγκεφάλῳ γινομένης, ὅταν εἰς συμπάθειαν ἀφίκηται ἡ καρδία, μικρότεροι, καὶ βραδύτεροι, καὶ ἀραιότεροι τῶν κατὰ φύσιν, οἱ σφυγμοὶ γενήσονται. Quæ sonant. Frigiditate autem morbosa in cerebro genita, si cor etiam consortii lege afficiatur, minores, tardiores, atque rariores iis, qui pro modo naturæ habebant, gignentur pulsus.

HErm. Subtilis meninx, quæ cerebrum amplectitur. Græcè legitur. ἡ διεζωκυῖα τὸν ἐγκέφαλον. Hoc est. Quæ disiungit cerebrum. Etenim liquet ex consectionibus, per illam tenuem membranam, quæ mista arteriis & venis totum cerebrum permeat, distingui planè dextram à sinistra ipsius cerebri partem, atq; adeò ab vtraq; cerebellum, quam vocant parence phalida.

Pag. 629.

HErm. Vnum etiam reliquũ est, de testibus vt dicamus. Nam hæ partes & si ĩtra inguina sint, statim febres propter vasorum vicinitatẽ accendunt. Græcus vetustissimus habet. καί τοι γε οὖν ἐκτὸς ὄντα βουβώνων, αὐτίκα πυρετοὺς ἐπιφέρει φλεγμήναντα. &c. Quod est. Quãuis enim extra inguina sint, subitò febres accendunt vbi inflammati fuerint.

Ibidem.

HErm. Nam venientium sumi præsagia ex præsentibus. Græcè legitur. ὅτι δὲ καὶ ἡ τῶν μελλόντων πρόγνωσις, ἐκ τῶν ἐνεστώτων γίνεται. Quod sic rectius interpretabimur. Quòd autem futurorum etiam prænotio, ex præsentibus conciliatur.

Ibidem.

HErm. Hæc omnia ex affectibus præsagiuntur. Græcè habetur. ἐκ τῶν διαθέσεων. Ex dispositionibus.

Pag. 630.

HErm. Morbus enim cognoscitur ex loco affecto, eiusq; affectu. Græcè. καὶ τῆς ἐν αὐτῷ διαθέσεως. Hoc est. Et eius dispositione.

Ibidem.

HErm. Quum morbum semel superatura est natura. Græcè. ἐν ᾧπερ ἂν ἡ φύσις ἐπικρατήσῃ τελεώτατα τῆς νοσώδους διαθέσεως. Hoc est. Quo tempore natura superauerit absolutissimè morbosam dispositionem.

Ibidem.

HErm. Propter quos cibum non sentiant. Græcè. ἐφ'

αἷς ἀτροφοῦσι. Quod eſt. Ob quos ciborum vſu non promouentur.

Ibidem.

HErm. Iam verò, etiam animalis facultatis imbecillitates, cerebri ingenti intemperiei comitantur, eiuſdem quaſi ſuffocationes impletionibus eius ventriculorum, & obſtructionibus meatuũ qui in eos penetrant. Græcè habet. οὕτω δὲ καὶ τῆς ψυχικῆς δυνάμεως, αἱ μὲν ἀῤῥωστίαι, ταῖς ἐγκεφάλου μεγάλαις ἕπονται δυσκρασίαις. αἱ δ᾽ οἷον πνίξεις, ταῖς τε πληρώσεσι τῶν κοιλίων αὐτοῦ, καὶ ταῖς ἐμφράξεσι τῶν εἰς αὐτὰς ἐχόντων πόρων. Quæ ſic nos vertimus. Similiter autem, animalis facultatis imbecillitates, magnas cerebri inttmperies ſequuntur. Quæ verò veluti ſuffocationes ſunt, ſuccedunt tum repletionibus ventriculorum ipſius, tũ obſtructionibus meatuum qui ad eos pertinent.

Pag. 633.

HErm. Alterius quàm vitalis. Græcè. ὥσπερ τῆς ἑτέρας ζωτικῆς. Quod eſt. Quemadmodum alterius vitalis.

Lib. I. De diebus decretoriis.

Pag. 646.

ANder. Cum bonis ſignis accidit, quæ à contemplatorio prius indicata eſt. Græcè. εὔσημον δὲ, τὴν προδηλωθεῖσαν ὑπὸ τῆς ἐπιδήλου. Quod equidem maluiſſem ſic vertere. Inſignem autem, quæ ab indice præoſtenſa fuerit. Fieri ſiquidem poteſt, vt criſis aliqua prius indicata iam fuerit ab indicatorio die, quæ tamen cum bonis ſignis non accidat. Criſis quippe, quæ ſeptima die in exitium deſinit, omnia ſecum habet ſigna exitialia, tametſi fuerit à quarto die præoſtenſa.

Pag. 651.

ANder. fœtida multa tum deiiciunt. Græcè. καὶ δυσώδη τὰ πολλὰ διαχωροῦσι. Hoc eſt. & fœtida vt plurimũ deiiciuntur.

Ibidem conſequenter.

ANder. Sudores rari quidem æquales toto manãtes cor

pore, & calidi: quales si quando oboriuntur, plurimũ afficiunt ægros. Græcè. ἱδρῶτες δὲ σπάνιοι μὲν οἱ ὁμαλοὶ, καὶ δι᾽ ὅλου τοῦ σώματος, καὶ θερμοὶ, κὰν εἰ γένοιντο δέ ποτε τοιοῦτοι, διακόπτονται τὰ πολλά. Quod est. Sudores autem, rari quidem ii, qui æquales, & per vniuersum corpus, & calidi existunt. Quòd si tales aliquando exoriantur, vt plurimum intercipiuntur.

Pag. 654.

ANder. Prope hos verò tertiusdecimus. Græcè. καὶ ταύταις ἐγγὺς ιζ. Hoc est. Decimusseptimus.

Pag. 671.

ANder. Hæc igitur quatuor genera, quorum partes etiã sunt diuersæ, dum naturæ motibus incidunt, subinde circuituum ordinem destruunt. Græcè habetur. ταῦτ᾽ οὖν τὰ γένη τὰ τέσσαρα, καὶ πολυειδῆ κατὰ μέρος ὑπάρχοντα, ταῖς τῆς φύσεως κινήσεσιν ἐμποδὼν ἱστάμενα, διαφθείρει πολλάκις τὴν τάξιν τῶν περιόδων. Hoc est. Hæc igitur quatuor genera, quæ varias habent species particulares, si naturæ motus præpediant, sæpenumero circuituum ordinem destruunt.

Ibidem.

ANdern. Septimo die necessariò futura est. Græcè additur κρίσις. Hoc est. crisis.

Pag. 674.

ANdern. Quippe quum secundus, exẽpli gratia, & quartus, vehementissimam accessionem afferat, vel primus, tertius, & quintus, ad sextum diem mors prædicetur. Græcus antiquus habet. εἰ γὰρ καὶ τῆς δευτέρας ἡμέρας, εἰ τύχοι, καὶ τῆς τετάρτης τὸν σφοδρότερον παροξυσμὸν ἐνεγκούσης, ἤπερ τῆς πρώτης τε καὶ τρίτης, καὶ πέμπτης, εἰς τὴν ἕκτην ἡμέραν ὁ θάνατος προδηλωθείη. Quæ sic videntur esse vertenda. Si enim secunda dies (si sic cõtingat) & quarta vehementiorem accessionem inducat, quàm prima, ter-

tia, & quinta, haud dubiè ad ſextam diem ipſa mors prænunciatur.

Pag. 677.

ANdern. Et iudicia. Græcè. καὶ σημεῖα. hoc eſt & indicia.

Ibidem.

ANdern. Decimus octauus autem, vigeſimiprimi. Græcè. ἡ δὲ ιη, μόνης τῆς κα. Nempe decimus octauus autem, ſolius vigeſimi primi.

Lib. V. Pag. 693.

ANdern. Hac ratione omnes acuti particulares fiunt, Poſtq̃ verò omnes coiuerint, diuturni. Græcè habetur. καὶ οὕτω γίνεται τὰ μὲν κατὰ μέρος ἅπαντ᾽ ὀξέα· τὸ σύμπαν δὲ, χρόνιον. Quæ iudicio meo ſic ſunt vertēda. Atq; ita ſanè omnes ipſius morbi partes, acutæ redduntur: totus autem morbus, diuturnus. &c. Agit quippe de morbis imperfectè ſolutis, & quorum recidiuæ in diebus decretoriis tum incipiunt, tum iudicantur. Ad quarum ſanè ortus, ſolutionesq́;, ſi reſpexerimus, vnaquæq; ipſarũ videbitur eſſe nobis morbus quidam acutus, quum tamen pars vnius morbi diuturni exiſtat.

Pag. 694.

ANdern. Igitur acceſſiones ipſæ ex acutiſſimis morbis per quatuor in viginti auctæ finiuntur. Græcè. αὗται μὲν οὖν ἤδη διὰ τεσσάρων εἰς τὴν κ. ἐκ πολλαπλασιασμοῦ ἐκ προσθέσιος ἀφικνέονται. Hoc eſt. Ii igitur iam copulati per quaternarium, multiplicatiq́; adiectionis ratiōe, perueniunt vſq; ad vigeſimum.

Pag. 711.

ANdern. Obſcuratur omnino, quum Solis lumen circa eam emergit. Græcè legitur. καὶ ἀφανὴς παντάπασιν, ἐπειδὰν ὑπ᾽ ἐκείνου περιλάπηται. Quæ ſonant. Obſcuratur omnino, vbi ſub illo, hoc eſt, ſub Sole, illuſtratur.

Pag. 712.

ANder. Item comitialium circuitus custodit, inde quòd Solis plus, vel minus participat. Græcè legitur. ἐξ ὧν ἡλίου πλέον ἢ ἔλαττον μεταλαμβάνει. Hoc est. Quatenus plus vel minus ex ipso Sole participat.

Ibidem.

ANder. Capitis dolorem conciliat. Græcè. καρυβαρικοὺς ἀπεργάζεται. Quod est. Capitis grauitatem conciliat: vel grauedinosos reddit.

Lib. I. De Crisibus. Pag. 731

LEonicenus. Statim in tempore accessionis hominẽ occidunt. Græcè. ἐν τῷ τῆς ἐπιδόσεως χρόνῳ. Hoc est, augmenti tempore.

Pag. 756.

LEonicenus. Quæ verò extra conturbatur, debet incipere concoqui, quare & longiori tempore, & virtute forti indiget ad coctionem. Græcè. τὸ δ' ἔξω ταραττόμενον, ἄρχεσθαι πέττεσθαι μέλλει. ὥστ' εὐλόγως κάκιστον τοῦτο. καὶ γὰρ καὶ χρόνου παμπόλλου δεῖται, καὶ δυνάμεως ἰσχυρᾶς εἰς τὴν πέψιν. Quod est. Quæ verò extra conturbatur, non dum incepit cõcoqui. Quare meritò hæc est deterrima. Etenim vt coquatur, prolixum tempus, roburq́; facultatis desyderat.

Ibidem.

LEonicenus. Hæc venosæ naturæ passionem significat. Græcè. τὸ τοιοῦτον, τοῦ φλεβώδους γένους ὑπάρχει πάθος, οἷον ἀκριβὴς ἀπεψία, γαστρός. Quod est. Talis enim vrina, venosi generis affectus existit: sicuti & exacta cruditas, ventris.

Ibidem.

LEonicenus. Quum verò etiam statim mingitur in vas vrinarum. Græcè. ὅταν δὲ καὶ ταχέως διεξέρχηται, τοῦτο καλεῖται ὑπό τινων ὕδερος εἰς ἀμίδα, &c. Quæ sonant. Quum autem etiam celeriter diffluit, vocatur affectus is à quibusdam in matulam hyderos. &c. Agit nanq; impræsentiarum Galenus de diabete, seu de stillicidio vrinæ præter voluntatem effluentis. Qui affectus alteratricis & retentri-

cis facultatis, veluti extinctio est: vt ibidem idem Galenus testatur. Quare per talem fluorem, impropriè sanè dicemus vrinam mingi, quum citra imperium voluntatis, atque inuito homine delabatur, id quod explicat τὸ ταχέως διεξέρχεσθαι.

Pag. 760.

LEonicenus. Color verò viridis fit in transitu ad nigrum, & quoddam veluti principium nigri. Græcè legitur. καὶ ἔστι οἷον προοίμιον τοῦ μέλανος. Quod sonat. Estque veluti quoddam principium nigri.

Pag. 771.

LEonicenus. Quòd si ab eo quod est nihil expuere, aut expuere, verùm liquida, & omnino cruda fiat transmutatio. Græcè. εἰ δὲ ἐκ τοῦ μηδ᾽ ὅλως πτύειν, εἰς τὸ πτύειν μὲν, ἀλλ᾽ ὑγρά τε καὶ τελέως ἄπεπτα μετάστασις ᾖ. &c. Hoc est. Si verò ab eo quod est nihil prorsus expuere, ad expuere quidem, sed liquida & omnino incocta fiat transmutatio, &c. Fieri tamen potest, vt is error non à Leoniceno, sed à typographo sit commissus.

Pag. 777.

LEonicenus. Si qua verò vniuersa fiat permutatio, & multo magis adhuc eam quæ antecedit agitationem. Græcè habetur. καὶ πολὺ δὴ μᾶλλον ἔτι τὴν προηγουμένην αὐτῆς ταραχὴν. &c. Hoc est. Ac multo magis illam perturbationem, quæ permutationem ipsam præcedit: scilicet crisim appellare consueui.

Pag. 786.

LEonicenus. Tertianam itaque febrem fieri cõtingit absque rigore vehementi. Græcè. τὸν οὖν ἀκριβῆ τριταῖον, οὐκ ἐνδέχεται μὴ οὐ μετὰ ῥίγους σφοδροῦ γίνεσθαι. Quod est. Igitur exquisitam tertianam haud licet fieri absque rigore vehementi. &c. Est enim Atticis familiare, vt pro vna, duabus negationibus sæpe vtantur.

Pag. 799.

LEonicenus. Sed nihilominus hoc, si multa quiete ægrotanti adueniente. Græcè habetur. μηδεμίας ἀπυρεξίας

γινομένης περὶ τὸν κάμνοντα. Quod est. Nulla prorsus explicatione, siue absolutione à febri, in ægrotante facta.

Lib. III. De crisibus. Pag. 814.

LEonicenus. Si verò tantùm febricitent, sine alicuius visceris passione, aut inflammatione hepatis, vel renum, vel vesicæ, vel splenis, maximè vrinis oportet animũ adhibere. Græcè. πυρεττόντων δὲ μόνον, ἄνου σπλάγχνου τινὸς διαθέσεως, ἢ τινος τῶν καθ᾽ ἧπαρ, ἢ νεφροὺς, ἢ κύστιν, ἢ σπλῆνα φλεγμαινόντων, &c. Quæ sonant. Si verò tantùm febricitent, absq; alicuius visceris passione: aut si quæ etiam inflammatio adsit in aliquo eorum quæ ad hepar, vel renes, vel vesicam, vel splenem pertinent, vrinæ sunt spectandæ. Quòd autem ita legendum sit, indicant Galeni verba, quæ statim subdit in hunc modum. Semper enim quum febris affuerit, vel ex sola humorũ putredine accensa, vel ex mẽbro inflãmationẽ patiente, cẽseo præcipuè esse ĩspiciũdas vrinas, atq; inde agnoscendas coctiones. Pag. 818.

LEonicenus. Febris enim quæ propriè synochus nominatur, longus est status. Magis autẽ tota hæc febris status est. Græcè. τοῦ μὲν ἰδίως ὀνομαζομένου πυρετοῦ συνόχου, πολυχρόνιος ἡ ἀκμή. μᾶλλον δ᾽ ἀκμὴ πᾶς ἐστὶν ὁ τοιοῦτος πυρετός. Quod nos vertim⁹. Eius aũt febris quę propriè dicit synochus, diuturn⁹ status est. Imòverò tota eiusmodi febris, status quidam existit. Pag. 827.

LEonic. Tres quidem hi sunt modi perturbationis morborum. Græcè legitur. μεταβολῆς. Hoc est. pmutatiõis.

Pag. 831.

LEoni. Tu itaq; suppones aliquã esse vitalẽ potentiã, stude ut agnoscas eorũ ita in robore, sicuti in imbecillitate dispositionem. Græcè legit. αὐτῆς. Hoc est, ipsius: facultatis videlicet. Pag. 832.

MOriturus aũt ad declinationis tẽpus pertingere minimè pốt: non tñ necessariò etiã non ad statũ. Græcè habet. οὐ μὴν οὐδ᾽ ἐξ ἀνάγκης εἰς τὸν τῆς ἀκμῆς. Hoc est. Sed nec necessariò etiã ad tempus vigoris. Si c aũt legendũ esse, indi-

cant verba Galeni ſequentia, quæ talia ſunt. Contingit enim ipſum in augmenti & principii etiam tempore mori.

Pag. 843.

LEonic. Si igit̃ præter rõnẽ aluus comprimit̃, uel vrinæ, iam propè criſi exiſtente, rigorẽ ſperare oportet. Si nõ, diſtinguendũ eſt. Græcè legit̃. εἰ δὲ τοῦτο, διορίζεσθαι. &c. Quod eſt. Qui ſi accidat, diſtinguendum. &c.

Ibidem.

LEeonic. Si enim multa. &c. Græcè. εἰ μὲν γὰρ πλείω. Hoc eſt. Si enim plura. Quæ lectio illuſtrat̃ à ſuperiori, vbi Galenus ait. Conſyderare oportet nunqd alui excremẽta plura q̃ priora, uel pauciora añ criſim exierint. Cui orationi ſubdit. Si enim plura.

Pag. 846.

LEonic. Si verò ad abſceſſus cõuertant̃, cõia quidẽ omnia indicia ſunt, ubi de ægri ſalute non deſperatur, ꝙ neq; morbus ſoluat̃, neq; urina multa & multã habens ſubſiſtentiã, ſed cruda & tenuis appereat: propria uerò morbi nõ futuri valde diuturni ſunt, ſubita difficultas anhelitus ſuperueniens, moxq; quieſcens, quã grauitas capitis, ac dolor ſubſequitur, & grauis ſomnus, ac ſurditas, his in glãdulosis carnibus poſt aures, neceſſum eſt abſceſſus fieri. Græcè legitur. εἰ δὲ εἰς ἀπόστημα τρέποιτο, κοινὰ μὲν ἅπαντα γνωρίσματα, σωτηρίως τοῦ κάμνοντος ἔχοντος, τὸ μήτε λύεσθαι τὸ νόσημα, μήτε οὖρον πολὺ, καὶ πολὺν ὑπόστασιν ἔχον, ἀλλ᾽ ὠμὸν, καὶ λεπτὸν φαίνεσθαι. Τὰ δ᾽ ἴδια, τῶν μὲν μὴ λίαν κεχρονικότων, εἰ δυσπνούστερος ὁ κάμνων ἐξέφνης γινόμενος, ἀποπαύσοιτο μὲν ἐν τάχη τῆς δύσπνοιας, διαδέξαιτο δ᾽ ἂν αὐτὸν ὀδύνη, καὶ βάρος τῆς κεφαλῆς, καὶ κῶμα, καὶ κώφωσις. εἰς τοὺς ὑπὸ τοῖς ὠσὶν ἀδένας ἀνάγκη τούτῳ γενέσθαι τὴν ὑπόστασιν. Quæ nos ſic vertimus. Si verò morbi ad abſceſſus conuerti videantur, communia quidem omnia indicia ſunt, vbi ægri ſalus nõ eſt deplorata, quòd nec morbus ſoluatur, nec vrina multa, & multã hñs ſubſiſtẽtiã, ſed cruda & tenuis appareat. Propria verò nõ admodũ diuturnorũ morboꝝ, ſi æger in difficiliorẽ reſpirationẽ repẽte incidẽs, breui quidem

liberetur à tali respirandi difficultate, sed excipiat ipsum statim dolor atque capitis grauitas: præterea iexpugnabilis dormiendi necessitas, surditasq;. Huic autem, in glãdulosis post aures partibus, necessum est abscessum oriri.

Ibidem.

LEonic. vel inflammatio. Græcè legitur, ἡ φλόγωσις. Quod nos, vitandæ amphibologiæ studio, vertimus. vel incendium. Siquidem hæc vox inflãmatio est vulgo medicorũ recepta, pro tumore quodam rubeo, renitenteq; & calido, vtpote orto à sanguine: φλόγωσις autem, siue efferuescentia caloris, aliquando potest accidere, citra talem affluxum sanguinis.

Lib. De præcognitione. Pag. 860.

LEonardus Iacchinus. Ego enim post hac sedulo cauebo, tum ipsis cedens, tum inscitiam patefaciens, Græcus vetustus habet. καταφρονῶν τ' τὴν ἀμαθίαν αὐτῶν οὐκ ἐργασάμενος. Quod nos vertimus. Tum inscitiã eorum dissimulans. Cui lectioni subscribit sequens sententia, quæ est talis. Hæc quum facere decreuissem, inscitiam eorum & prauitatem redarguere destiti. Habetur quippe in codice Græco ἐλέγχειν, quod non tam detegere, vt vertit interpres, quàm redarguere significat.

Lib. De præsagiis ex insomniis.
Pag. 889.

IOannes Ficardus. Phegmatis humidi plenus est. Græcè habetur. φλέγμα ψυχρὸν. Quod est. pituitæ frigidæ.

SECTIONE QVARTA.

Lib. III. De symptomatum causis.
Pag. 152.

COpus. At quoniam complures sunt intestinorum circumuolutiones, necesse est, vt alimenta per singulas, ex superioribus ad inferiora deferantur. Deinde, quod grauitatis præsidio fieri non potest, nempe vt propellantur ea quæ per intestinorum circũuolutiones fixa continentur, id

potentiæ haud difficile eſt. Quippe habent inteſtina inſitam vim, qua expellant ea quæ ſibi moleſta ſunt. Cui verſioni ſuffragatur etiam & Linacri tranſlatio. Græca tamen dictio ſic habet. ἐπειδὴ πάμπολλαι τῶν ἐντέρων ἕλικές εἰσιν, ἀνάγκη δή που καθ᾽ ἑκάστην αὐτῶν ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων εἰς τὰ ταπεινότερα φέρεσθαι τὰ σιτία. Τοὐντεῦθεν δὲ τῷ βάρει μὲν, οὐκ ἔθ᾽ οἷόντε μένειν, τῇ δὲ τῶν ἐντέρων αὐτῶν ἐνεργείᾳ προωθεῖται τὰ σφηνούμενα κατὰ τὰς ἕλικας αὐτῶν, ἐχόντων δύναμιν ἔμφυτον ἀποκριτικὴν τῶν ἀνιώντων αὐτά. Quæ ita vertenda cenſeo. Quum autem complura ſint inteſtinorum volumina, per quæ à ſuperioribus ad inferiora deferri alimenta eſt neceſſe, cibi ſanè ipſi, ob grauitatem diu immorari non poſſunt. Quòd ſi eorum quippiam hæreat in ſpiris ipſis impactum, id ab actione inteſtinorum (quibus ineſt facultas quædam, expellendi infeſtantia) propellitur. Itaque ſenſus Galeni eſt, excrementa alui, quę ex cibis reliqua ſunt, tum ſuo pondere delabi, tum facultate expultrice ab inteſtinis exterminari.

Lib. de morborum temporibus.

Pag. 322.

ANdernacus. Etenim inflammationis affectus, calidior quàm prius euadit, cum tumore maiori, item dolore ſimul & tenſione. Græcè. θερμότερον γοῦν ἑαυτῷ σὺν ὄγκῳ μείζονι μετ᾽ ὀδύνης τε ἅμα καὶ τάσεως γίνεται τὸ φλεγμαῖνον. Quod eſt. Calidior itaq; ſe ipſa euadit cum tumore maiori, doloreq; & tenſione, pars phlegmone obſeſſa.

Pag. 334.

ANdernacus. De complexis poſtea diſſeram. Græcè. περὶ δὲ τῶν ἐπιμικτῶν, ἑξῆς ἐρῶ. Quod eſt. De miſtis autem, deinceps dicam.

Libro de totius morbi temporibus.

Pag. 339.

ANdernacus. Vnum quidem & princeps generationi eorum attribuitur. Græcè legitur καὶ πρῶτον. Hoc eſt. & primum. Agit enim illic Galenus de ipſius morbi tem-

poribus. Inter quæ vnum & primum ordine, non dignitate, tribuit ipsi generationi. At quum princeps aliquid dicimus, de ipso excellentiam quandam, prærogatiuamq; enunciamus. Pag. 346.

ANdernacus. Post quod rursus augmenti tempus est, non æquè manifestum ita in omnib⁹: neq; illud quod à vigore sequitur tempus omnino sensile. Græcè. ἀφ᾽ οὗ πάλιν ὁ τῆς αὐξήσεως, οὐχ ὁμοίως ἐπὶ πάντων αἰσθητὸς οὐδὲ οὗτος. οἷς ὁ τῆς ἀκμῆς ἕπεται πάντως αἰσθητός. Quod est. Post quod rursus augmēti tempus est, ne ipsum quidem similiter sensibile in omnibus. Post hæc vigoris sequitur tempus, idq; oīno sensibile. Pag. 348.

ANdern. vel amarum vehementer. Græcè. ἢ πυῤῥὸν ἰσχυρῶς. Hoc est. Aut fuluum vehementer. Disputat nanq; illic de sputi coloribus.

Lib. I. de locis affectis. Pag. 373.

COpus. Itaq; quot modis ꝯtingat vrinæ meatū stipari. Græcè habet. κατὰ πόσους δὴ τρόπους ἐγχωρεῖ στεγνωθῆναι τὸν πόρον τοῦ τραχήλου τῆς κύστεως. Hoc est. Itaq; quot modis ꝯtingat obstrui meatū colli vesicæ. Pag. 380.

COpus. Essentia quidem non dum læditur. Græcè. οὐδέπω μὲν ἡ οὐσία βέβλαπται. Quod est. Substantia aūt non dum est læsa. Aliud quippe dictū est nō lædi, atq; aliud non esse læsam. Siquidē quod nondū est læsum, fieri pōt ut iā lædatur. Pag. 381.

COpus. Quòd si ante q̄ vlcus īduxerit, egredi desinat, affectus ipse nondū dysenteria dicet. Græcè habet. εἰ μὲν οὖν πρὶν ἑλκῶσαι, παύσηται διεξιόν. &c. Hoc est. Si verò prius q̄ exulceret, pfluere desinat. &c. Pag. 388.

COpus. Igitur si in ventriculo cibi non suapte natura in fumum transmutantur, efficientem causam calidam: si verò saporem acidum referunt, eam frigidā esse necesse est. Græcè legitur. εἰ μὲν οὖν κνισσοῦται τὰ σιτία κατὰ τὴν γαστέρα, μὴ διὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν, ἀναγκαῖον ἐστὶ τὴν ταῦτ᾽ ἐργαζομένην αἰτίαν εἶναι θερμήν. εἰ δ᾽ ὀξύνεται, ψυχράν. Quod

est. Si igit in vẽtriculo cibi in fumũ nidorosum vertant, idq́; nõ ex sua ipsorum natura, efficientẽ causam calidã: si verò acescant, frigidã esse necesse est. Ibidem.

C Opus. Quippe vbi igneo calore ventriculus infestatur, panem aut chondrũ sine humore deiici videbis, per q̃ exigua in ipsis facta transmutatione. Græcè legitur. τῆς κοιλίας μὲν γὰρ αὐτῆς δυσκράτου γεγενημένης κατὰ θερμότητα πυρώδη χωρὶς χυμοῦ, τὸν ἄρτον καὶ τὸν χόνδρον ὄψη διαχωρούμενα, βραχυτάτης εἰς αὐτὰ μεταβολῆς γεγενημένης. Quæ sic vertimus. Etenim ubi igneo calore citra humoris affluxum, ventriculus infestatur, videbis tum panẽ, tum chondrum deiici, per q̃ exigua in ipsis facta transmutatione. Cui lectioni subscribit sequẽs in Galeno sententia, quã etiam interpres puertit. Ait enim ibidem.

C Opus. Quòd si humor quoque deiiciat, qui cibũ corrumpere possit, vident cibi ĩ huiusmodi humore submersi. Græcè habetur. εἰ δὲ χυμός τις εἴη μοχθηρὸς, ὁ φθείρων τὴν τροφὴν, &c. Quod nos ita vertẽdum duximus. Quòd si humor quoque in ventre prauus constiterit, qui nimirum cibos corrumpat. &c. Pag. 398.

C Opus. Quocirca coniecturã feci, neruorũ qui primi à septima vertebra procedunt, partem quãpiam ob ictũ fuisse inflãmatã. Græcè legim⁹. ἐτεκμηράμην ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ κατὰ τὸν ἕβδομον σπόνδυλον νεύρου διεκπτώσει, μόριόν τι ἐπὶ τῇ πληγῇ φλεγμῆναι. &c. Quod ita vertendũ est. Coniecturã feci, nerui post septimã vertebrã exciderẽs, statim in primo exortu, partem aliquam, ob ictum, fuisse inflammatam.

pag. 399.

C Opus. Ergo neruorũ qui à ceruice prodeũt, vltimi exigua pars, ad minores puenit digitos. Græcè τοῦ τελευταίου ἡ ταπεινὴ μοῖρα. Hoc est. vltimi humilior pars.

Ibidem.

C Opus. Illi pręcipuè spinę parti, q̃ in affecta pticula pricipatũ obtinebat. Græcè ὃ τὴν ἀρχὴν εἶχε τοῦ πάσχοντος μορίου. Quod est. Quæ pricipiũ affectæ partis ĩ se cõtinebat.

Pag. 404.

C Opus. Verùm animalibus instrumentis omnibus naturale quoq; munus debetur. Græcè. ἡ φυσικὴ διοίκησις ὑπάρχει. Hoc est. Naturalis quoq; dispensatio adest.

Lib. II. Pag. 405.

C Opus. Quippe vt dolor tristis sensus est, ita voluptas blandus est sensus. Græcè. ὁ γάρ τοι πόνος, αἴσθησίς ἐστιν ἀνιαρὰ, καθάπερ ἡ ἡδονὴ προσηνὴς αἴσθησις. Hoc est. Dolor enim est tristis sensus, quemadmodum ipsa voluptas, blandus.

Ibidem.

C Opus. Quòd si rem accuratius inspexeris, haudquaquam doloris species dicendus est stupor. Græcè. οὐδὲ διαφορά τις ἐν πόνοις ὁ ναρκώδης ἐστίν. Quod est. Nec differentia quidem inter dolores est, stupidus dolor.

Pag. 408.

C Opus. Morbus verò lateralis membranæ costas succingentis est morbus. Quæ vbi costis quidem vicina est, necessariò comprimitur. At media ipsius pars, cõprimi non potest. Græcè. ὃς ἐν οἷς μὲν ὁμιλεῖ τοῖς ὀστοῖς, ἐξ ἀνάγκης θλίβεται. τὸ μεταξὺ δὲ, πᾶν ἄθλιπτον τ' ἔστιν αὐτοῦ. &c. Hoc est. Quæ ubi costis quidem adhæret, necessariò comprimitur. Quod verò ex ea inter costas est situm, incõpressum remanet.

Pag. 410.

C Opus. Alius, qui ob tensionem fit, non soli affectæ parti proprius, vt qui vicinas partes interdum afficiat. Græcè legitur. ἕτερος δὲ, ὁ κατὰ τὴν τάσιν, οὐκ ἔτ' ἴδιος μόνου τοῦ πάσχοντος, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ διὰ τὰ πλησιάζοντα γινόμενος. &c. Quæ sic vertimus. Alius verò qui fit ob tẽsionem, non amplius soli affectæ parti proprius, sed ob vicinas partes etiam interdum accidens.

Pag. 411.

C Opus. Neq; enim vt à tenui corpore, breui temporis spatio exire poterat, sed à profundo quodam. Græcè. ἀλλ' ὡς ἐκ βάθους τινός, hoc est. Sed ueluti ex profundo

do

do quodam. Pag. 4 2 2.

COpus. Quemadmodum in bene valentibus, qui libera vtuntur respiratione. Græcè. Καθάπερ ἐν ταῖς ἀβιάστοις ἀναπνοαῖς. Hoc est. Quemadmodum in respirationibus haud violenter factis.

Pag. 4 2 5.

COpus. Ipsa enim oẽs pelli subiacentes partes, spissitudine superat. Græ. ὅτι πυκνότερον τῶν ὑποκειμένων αὐτῷ τὸ δέρμα ἐστίν. Hoc est. Quòd nimirum cutis omnes sibi subiectas partes spissitudine superet.

Pag. 4 3 2.

COpus. Quinetiam calidam sentiunt respirationem. Græce legitur τῆς ἐκπνοῆς. hoc est. expirationem.

Pag. 4 3 6.

COpus. Verùm enimuero, ꝙ principium sensus & motionis ab impetu prodeuntis, sedem ĩ cerebro habeat, &c. Græcè. ὅτι μὲν οὖν ἀληθέστατόν ἐστι, τὸ κατάρχον αἰσθήσεώς τε καὶ κινήσεως, τῆς καθ' ὁρμὴν, ἐν ἐγκεφάλῳ καθιδρῦσθαι. &c. Hoc est. Quòd igitur quàm uerissimum est, nempe ducem sensus & motus ab imperio prodeũtis, in cerebro collocari, &c. Differt siquidem plurimum ipsius motionis & sensus dux, ab earum operationum principio. Quippe omnium functionum animalium principium est cerebrum: at dux est ipsa facultas, quæ in illo gignitur, & ab ipso emanat, hoc est animalis spiritus.

Lib. I I I. Pag. 4 5 5.

COpus. Præterea quàmuis iam dictæ temperies sint cõtrariæ. Græcè legitur. δυσκρασίαις. Hoc est. intemperies.

Pag. 4 5 8.

COpus. Si verò simul cũ vniuerso corpore facies quoq; conuulsa videatur, non solum eam partem quæ ex spina procedit, verùm etiam cerebrum ipsum curamus. Græcè legitur. οὐ μόνον τὴν ἔκφυσιν τοῦ νωτιαίου. Hoc est. non modò spinalis medullæ exortum.

Pag. 4 6 2.

COpus. Igitur quemadmodum phreniticis febris, vnũ quoddam accidens diſpoſitionum cerebri cenſetur, ſic è conuerſo in ardentium febrium demẽtia, multis ela tis ad ipſum vaporibus. Græcè habetur. Καθάπερ οὖν ὁ τῶν φρενιτικῶν πυρετὸς ἕν τι τῶν συμπτωμάτων τῆς ἐγκεφάλου διαθέσεώς ἐστιν, οὕτω τῶν διακαῶν πυρετῶν ἡ παραφροσύνη, πολλῶν ἀτμῶν θερμῶν ἀναφερομένων εἰς αὐτόν. Quod eſt. Quemadmodum igitur phreniticorum febris, vnnum quoddam eſt cerebri diſpoſitionum ſymptoma, ſic delirium, ardentium febrium ſymptoma exiſtit, ad cerebrũ elatis multis vaporibus calidis.

Pag. 465.

COpus. Fitq́; interdum vt rufo colore homines affatim in melancholicam temperiem decidãt. Græcè legitur. οἱ ἐξέρυθροι τὴν χρόαν ἄνθρωποι. Hoc eſt. admodum rubicundi.

Ibidem.

COpus. Quippe in his venis ſanguinẽ contineri conſtat, vel hoc argumento, ꝙ alimentum corpori non diſtribuitur, ſed in ventriculo manet incoctũ, quum ipſum meatus antea ſuſciperent, magnã ipſius partẽ in imum ventrem excernerent, tum ꝙ poſtero die vomitu reiiciantur, vtpote non digeſtis per corpus cibis. Græcè habetur. δηλοῖ γὰρ, ὅτι μὲν ἐστι ἐμφράξις περὶ ταύτας τὰς φλέβας, τὸ μὴ καταδέχεσθαι τὸ σῶμα τὴν τροφὴν, ἀλλ' ἐν τῇ γαστρὶ διαμένειν ἀκατέργαστον, πρότερον τῶν πόρων τούτων ἀναλαμβανόντων, τὰ δὲ πολλὰ ἀποκρινάντων εἰς τὴν κάτω κοιλίαν, καὶ τὸ, τῇ δευτεραίᾳ ἐμεῖν αὐτοὺς, οὐκ ὑπαγέντων εἰς τὸ σῶμα τῶν σιτίων. Hoc eſt. Obſtructas autem eſſe eas venas, hinc conſtat, quòd alimentum corpori minimè diſtribuatur, ſed in ventriculo inconfectum remaneat, quum ipſum hi pori antea ſuſciperent, magnamq́; eius partem in imum ventrem excernerent: quodq́ poſtero die cibi vomitu reiiciantur, vtpote non digeſti per corpus.

Pag. 4 7 4.

COpus. Tamen ſola ſpiratio, quæ muſculorum pectus mouentiũ munus eſt, ſeruatur. Græ. τῶν κινούντων τὸν θώρακα. Hoc eſt. Mouentium thoracem. Etenim pectus (quod Græci uocant στῆθος) thoracis pars anterior exiſtit.

Pag. 4 7 7.

COpus quemadmodum in ore ſtomachi accidit. Græcè. ὥσπερ ἐπὶ τοῦ στόματος τῆς κοιλίας. Qđ eſt. Quẽadmodum in ore vẽtriculi. Nam ſtomachum ſemper accipi aut pro gula, aut pro ipſius ore ventriculi, apud omnes tum Græcos, tum Latios, ſi tamẽ excipias barbaros, eſt in confeſſo.

Pag. 4 7 9.

COpus. Quemadmodum & reliquarum quoq; partium interdum aliquæ. Græcẽ tantùm legitur. ὥσπερ γε καὶ μόριον ἕν τι. Hoc eſt. Quemadmodum pars aliqua ipſarum.

Lib. I I I I.

Pag. 4 8 3.

COpus. Quum enim nullo in oculo malo apparẽte, cernendi ſenſus deperditus eſt, demiſſus à cerebro neruus cauſam, vt vel inflammationem, vel duritiem, in ſe continet, aut ex humorum defluxu, aut aliter quomodo libet foramen ipſius obturatur. Atq; huiuſcemodi affectus oculo, vt inſtrumentali parti accidere neceſſe eſt. Græcè. ὅτ᾽ ἂν μὲν οὖν μηδενὸς φαινομένου κακοῦ περὶ τὸν ὀφθαλμὸν, ἀπολέσθαι τὴν ὀπτικὴν αἴσθησιν συμβῇ, τὸ καθῆκον ἐξ ἐγκεφάλου νεῦρον εἰς αὐτὸν, ἔχει τὴν αἰτίαν, ἤτοι φλεγμαῖνον, ἢ σκιῤῥούμενον, ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως ἐξ ἐπιῤῥοῆς ὑγρῶν βλαπτόμενον, ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως ἐμφραττομένου πόρου τοῦ καθ᾽ αὐτό. Καὶ ταῦτα μὲν ὡς ὀργανικῷ μορίῳ συμβαίνειν ἀναγκαῖον αὐτῷ. Quæ ad verbũ ſic vertimꝰ. Quũ igitur nullo malo apparẽte in oculo, perire cernẽdi ſenſum ꝯtigerit, neruus à cerebro in ipſum deſcendẽs, eſt cauſa, idq; vel ĩflammatus, vel ſcirrho affectꝰ, aut utcunq; aliter ex humoꝝ affluxu læ-

ſus, aut quouis alio modo obſtructo ipſius meatu. Quæ ſane omnia, ceu parti organicæ neceſſum eſt illi accidere.

Pag. 4 9 1.

COpus. Quorum alii quidem communes ſunt per cerebri neruorumq́; conſenſum. Græcè διὰ τὴν πρὸς τὸν ἐγκέφαλον, καὶ τὰ νεῦρα κοινωνίαν. Hoc eſt. Ob commercium quod habet cum cerebro & neruis.

Pag. 4 9 3.

COpus. Proinde & tertiæ, & quartæ coniugationis nerui. Græcè. καὶ διὰ τοῦτο τά τε κατὰ τὴν δευτέραν, καὶ τὴν πρώτην συζυγίαν. Hoc eſt. Proinde ſecundæ & primæ coniugationis nerui. Arbitror tamen legendum, Secundæ & quartæ: id quod colligo ex ſuperiori ſententia, ubi Gale. ait. Sanè affecto in vtraq; parte, tam dextra, quàm ſiniſtra, cerebro, in eo videlicet ſpatio, vnde tertia neruorum coniugatio prodit, omnes vicinæ partes ſimul affici conſueuerunt. Hæc Galenus. Atqui regiones eæ, à quibus oriuntur ſecunda & quarta neruorum copula, proximæ ſunt origini tertiæ coniugationis. Ibidem.

COpus. Id autem per neruos non à tertia coniugatione, ſed à ceruicis vertebris procedentes, efficitur. Nam hi, per totam penè faciem ſparguntur, exigua ipſius parte excepta, quæ à quinta coniugatione prodeuntes neruos ſuſcipit, in ſuprema videlicet lati muſculi parte. Græcè legimus. οὐκ ἔτ᾽ ἐπὶ τούτου παρὰ τῆς τρίτης συζυγίας τῶν νεύρων ἡκόντων, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν κατὰ τὸν τράχηλον σπονδύλων, εἰς ἅπαν ὀλίγου δεῖν, ὅ τι μὴ κατὰ μέρος τὶ μικρὸν αὐτοῦ τῶν παρὰ τῆς πέμπτης συζυγίας ἐμφυομένων νεύρων, ἔνθα τὸ πλάτυσμα τὴν ὑψιλοτάτην ἔχει χώραν. Quæ ſic nos vertimus. Cæterùm latus ille muſculus non recipit neruos à tertia coniugatione: ſed nerui à ceruicis vertebris procedentes, in illum ferè totum diſſeminantur, exigua ipſius parte, ſublimiorîq; excepta, in quam deferuntur nerui à quinta coniugatione. Etc. Sic autem eſſe vertenda hæc, colliges ex libro. xvi. de vſu Partium, pagina. 8 9 3.

Pag. 498.

COpus. Sed in lumbis totus neruus ex ſuperiori excidit vertebra. Vbi ſi trãſuerſa eueniat vertebrarum luxatio, eadem ſecum trahens & ſpinam & neruum, illæſum ſeruat ipſius ſecundum naturam ortum. Græcè legimus. ἐπὶ δὲ τῆς ὀσφύος ὅλον τὸ νεῦρον ἐκπίπτει κατὰ τὸν ὑψηλότερον σπόνδυλον. ὥστε ἐνταῦθα μὲν, ἡ εἰς τὰ πλάγια ῥοπὴ τῶν σπονδύλων, ἑαυτῇ συναπάγουσα τόν τε νωτιαῖον αὐτὸν, καὶ τὸ νεῦρον, ἄθλιπτον ἐργάζεται τὴν κατὰ φύσιν ἔκπτωσιν αὐτοῦ. Quod ſic clarius interpretabimur. In lumbis autem totus neruus ex ſuperiori excidit vertebra. Quare in eis ſanè, tranſuerſa ſpondylorum luxatio, vnà ſecum abducens & ſpinalem medullam & neruum, illæſum ſeruat ipſius ſecundum naturam ortum.

Pag. 502.

COpus. Nam in iis magna ex parte totus thorax dilatari conſueuit. Græcè. ἐπὶ πλεῖστον γὰρ αὐτοί τὸν θώρακα διαστέλλουσιν ὅλον. Quod eſt. Nam ii plurimum diſtendunt vniuerſum thoracem.

Pag. 510.

COpus. Quin etiam uitiari vocem haud obſcurè contingit, quum vel acutior, vel maior redditur, ob id quod fauces à ſuis muſculis nequeant diſtendi, Græcè. βλάπτεσθαι δ' ἔτι συμβαίνει τὴν φονὴν εἰς ὀξύτητα τε καὶ μέγεθος. οὐκ ἀφανῶς, κἀπειδὰν οἱ τῆς φάρυγγος μῦες ἀδυνατῶσιν συντείνειν αὐτήν. Hoc eſt. Contingit quoque haud obſcurè lædi vocem in acumen & magnitudinem, vbi etiam fauces à ſuis muſculis contendi non poſſunt.

Pag. 514.

COpus. Quòd ſi per inſpirationem cuipiam narium pinnæ manifeſtè contrahi videantur, id verò efficax proſtrati roboris indicium eſt. Græcè. ἤ τις ῥὶς, καὶ κατὰ τὰς εἰσπνοὰς ἐναργῶς ἔχει προδιαστελλόμενα τὰ πτερύγια, σημεῖον καὶ τοῦτο μέγα δυνάμεως ἀῤῥωστούσης. Hoc eſt. Quæ nares, per inſpirationes habent pinnas admodum

dilatatas: id quod etiam magnum imbecillæ facultatis est signum.

Ibidem.

COpus. Ob spiritalium verò instrumentorum angustiam, totus quidem thorax magna ex parte & celeriter, & frequenter dilatatus. Sed qui sic laborant, exufflare omino non consueuerunt. Græcè. ἐπὶ δὲ ταῖς στεισχωρίαις τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, ὅλος μὲν ὁ θώραξ ἐπὶ πλεῖστον διαστέλλεται ταχέως καὶ πυκνῶς. τὴν δὲ ἐκπνοὴν χωρὶς ἐκφυσήσεως οἱ κάμνοντες οὕτως ἴσχουσιν. Quæ sonāt Ob spiritalium verò instrumentorum angustiam, totus quidem thorax plurimum dilatatur, celeriterq; & frequenter. Expirationem tamen, qui sic laborant, absq; efflatu perficiunt.

Pag. 515.

COpus. Ac licet continenter spirare cogatur, non tamē exufflare solet, id enim aucti caloris proprium est. Græcè. καὶ διὰ τοῦτο συνεχῶς ἀναπνεῖν ἀναγκάζεσθαι χωρὶς ἐκφυσήσεως. ἴδιον γὰρ τοῦτο θερμασίας πολλῆς. Hoc est. Ac proinde continenter spirare cogetur, absq; efflatione aliqua: id quod aucti caloris est proprium.

Lib. V. Pag. 528.

COpus. Iam ex iocinoris quoq; affectu mori accidit, sed alia ratione, inedia scilicet. Græcè legitur. διὰ γὰρ ἀτροφίαν. Hoc est. ob atrophiam: quo affectu detenti, edunt quidem, sed ciborum vsu non promoueantur.

Ibidem.

COpus. Verùm hæ consentiente corde eueniunt. Græcè. ἀλλὰ καὶ αὗται γίνονται δηλονότι συμπασχούσης τῆς καρδίας. Quod est. Sed & ipsæ etiam fiunt corde lege consortii affecto.

Pag. 540.

COpus. Respirationis tempore. Græcè. κατὰ τὴν ἐκπνοήν. Hoc est, expirationis tempore.

Pag. 544.

COpus. Ita rurſus intendi præcordia. Græcè. καθάπερ γε πάλιν ἀνασπᾶσθαι μὲν ὑποχόνδριον. Hoc eſt. Quemadmodum rurſus reuelli quidem præcordia.

Ibidem.

COpus. Non incipiente videlicet affectu, ſed quum paratus iam fuerit. Græ. ἤδη κατασκευασμένου τοῦ πάθους. Quod eſt. Iam conſtituto affectu. Pag. 548.

COpus. Nam ad propriam eius rationem pertinet, & appetentiam prohibere, & natantes cibos corrumpere, quemadmodum id haudquaq̃ fieri ſolet, quum cibi in ventriculi fundo firmantur. Græcè. ἐπεί τοι κατὰ τὸν ἴδιον λόγον ἀνορεξίας τε καὶ διαφθορᾶς τῶν ἐπιπολαζόντων ἐργάζεται σιτίων. ὡς τά γ᾽ ἐν τῷ πυθμένει τῆς κοιλίας στηρίζεσθαι πεφυκότα, καὶ μάλιστα ὅτ᾽ ἂν ᾖ δυσδιάφθαρτα, τοιούτων οὐδὲν πάσχει. Quæ ad verbum ſonant. Quandoquidē propria quidem ratione faſtidit cibos, eosq́; natantes corrumpit. Nam qui cibi in fundo ventriculi confirmantur, ac potisſimum ſi corrumpantur ægrè, nihil talium patiuntur.

Pag. 549.

COpus. Totum enim ventrem purgat, viresq́; reparat. Græce. καὶ ῥώννυσι πρὸς τὰς οἰκείας ἐνεργείας. Hoc eſt. Atq; ad proprias actiones corroborat. Pag. 553.

COpus. Atq; in pulmonis inflammatiõe eryſipelatis participe, ardentes febres excitantur: quemadmodum vbi in vniuerſo quoq; corpore bilioſi humores ad immoderatum feruorem perueniunt. Græcè. ὥσπερ γε καὶ καθ᾽ ὅλον τὸ σῶμα, διὰ σηπεδόνα χυμῶν χολωδῶν εἰς ἄμετρον ζέσιν ἀφικομένων. Hoc eſt. Quemadmodum etiam per vniuerſum corpus, ob putredinem bilioſorum humorum immodicè efferueſcentium. Pag. 568.

COpus. At fellis folliculus, vtpote cui nullum ſuccurrit ab animali facultate præſidium, etc. Græcè. ὡς ἂν οὐδὲν εἰς τὴν ἀπόκρισιν βοηθουμένην ὑπὸ δυνάμεως ψυχικῆς. Hoc eſt. Ceu Qui nihil iuuetur ad excretionem à facultate animali. Lib. VI. Pag. 570.

COpus. Neque aliarum partium ulla afficietur, in his qui aqua frigida uitiosa epota, mox aqua inter cutem corripiuntur. Græcè legitur. ἐπὶ τῶν ἀθρόως καὶ ἀκαίρως ψυχρὸν ὕδωρ μοχθηρὸν πιόντων. Hoc est. In iis qui confertim, intempestiueq; aquam frigidam simul atque uitiosam bibunt.

Pag. 577.

COpus. Verùm quum primùm eos vidissem, curationem à medicamentis, quæ vrinam ciere possent, tentaui, quam postea experientia comprobauit. Græcè, ἀλλὰ τὴν γε θεραπείαν ὁπότε πρῶτον εἶδον, ἤλπισα διὰ τῶν οὐρητικῶν φαρμάκων ἔσεσθαι. καὶ οὕτως ἀπέβη. Hoc est. Cæterùm curationē, vbi primùm eos uidi, per diuretica medicamenta speraui futuram. Atq; ita successit.

Pag. 584.

COpus. Paucis omnino interuallis vtraq; excernuntur. Græcè. ἀλλὰ ἐκρεῖ κατ᾽ ὀλίγον ἀμφότερα. Quod est. Sed paulatim vtraq; effluunt.

Pag. 589.

COpus. Quæ mulieribus ad pariendum à natura data est. Græcè legimus. τὸ πρὸς τὴν κύησιν. Hoc est. Ad conceptionem.

Pag. 590.

COpus. Itaq; pereunte ob vteri affectum spiratione, quoniam vniuersum corpus refrigeratur, id enim manifestè videtur, fieri potest, ut nulla prodeat ab ore spiratio, quis ea quæ ĩ arteriis fit, nequaq̃ intercipiatur. Græcè. ἐγχωρεῖ τοίνυν ἐπὶ τῆς ὑστερικῆς ἀπνοίας, ἐπειδὴ κατέψυκται τὸ πᾶν σῶμα (φαίνεται γὰρ ἐναργῶς τοῦτο) τὴν μὲν διὰ τοῦ στόματος ἀναπνοὴν μηδ᾽ ὅλως γίγνεσθαι, τὴν δὲ διὰ τῶν ἀρτηριῶν, γίγνεσθαι. Quod sic ad uerbũ reddidimus. Fieri aũt potest, ut pereũte ob uteri affectum spiratione, qñquidem tunc totum corpus perfrigeratur (id quod euidenter apparet) minimè quidem fiat per os respiratio, transpiratio autem, quæ fit per arterias, seruetur.

Pag. 593.

COpus. Ac sanorum modo educatus. Græcè. διῃτημένω τε κατὰ πάντα τρόπον ὑγιεινῶς. Hoc est. Salubriq́; secundum omnia vsus uictus ratione.

Pag. 594.

COpus. Aut præ marcore fœdum, molestumq́; reddit odorem. Græcè. ἢ σηπεδόνος ἀνιαρᾶς ἀπόζει τὸ σῶμα. Quod est. Aut putredinis grauem odorem referens.

Pag. 597.

COpus. Eam esse censetur vasorum ad ipsum peruenientium & plenitudo & suspensio. Græcè legitur. τῶν πρὸς αὐτὰς καθηκόντων ἀγγείων ἡ πλήρωσις, ἅμα τοῖς ἀρτήμασιν αὐτῶν. Hoc est. Vasorum ad ipsum peruenientium, appendicumq́; eorum, plenitudo. Sic nanq́; legēdum esse, indicat dictio sequens: quæ est talis. Itaq; multiplicatus sanguis in venis, eas extendit, atq; uicinas ipsis appendices, Nam vbi interpres conuertit vincula, codex Græcus habet ἀρτήματα.

Ibidem.

COpus. Igitur si æqualiter vndiq; trahantur, recta erit, & sine inclinatione ipsorum transmutatio. Si uero inæqualiter, ad partē vehementius trahētē intēdunt. Græ. ἐὰν μὲν οὖν ἰσορρόπως ἕλκονται πανταχόθεν, ἀπαρέγκλιτος αὐτῶν ἡ μετάστασις γίγνεται. ἐὰν δὲ ἑτερρόπως, πρὸς τὸ μᾶλλον ἕλκον ἐκτείνονται. Quæ sonant. Si igitur æqualiter vndiq; trahatur vter⁹ (apud Græcos enim αἱ μήτραι in plurali significant vterum) recta erit ipsius transmutatio. Si uerò inæqualiter, ad partem vehementius trahentem, intenditur.

Pag. 599.

COpus. Nonnullis panus in extrema ilium parte excitatur, veluti uiris quoq; eodem in loco nonnūquàm oriri solet. Qui vbi suppuratus aliquando fuerit, secari debet. Atque hanc partem siue membrum suppuratum dissectumq́; vidimus, interdum ignorantibus medicis inexper-

tis quid inciderent. interdũ verò intelligentibus quoq;. Atq; omnia membra ita ſuppurata facilè curantur. Græ. legim⁹. ἐνίαις δὲ καὶ φυματώδης ὄγκος ἐγείρεται, κατὰ τὸ πέρας τοῦ κενεῶνος, οἷοι καὶ τοῖς ἀνδράσι γίγνονται κατὰ τὸ χωρίον τοῦτο. Καί τινι διεπύησεν, καὶ τομῆς ἐδεήθη. Κατὰ τοῦτο γοῦν τὸ μέρος, καὶ κῶλον οἴδαμεν ἐκπυῆσαι τά τε καὶ τμηθέντα, ἐνίοτε μὲν ἀγνοούντων ὅ τέμνουσιν τῶν ἀπειροτέρων ἰατρῶν. ἔστι δ᾽ ὅτε καὶ γιγνωσκόντων. Καὶ πάντ᾽ ἰάθη τὰ οὕτω ἐκπυήσαντα κῶλα ῥαδίως. Quæ ſic nos vertimus. Nonnullis autem panus in extrema ilium parte excitatur, quales uiris quoq; eadem in parte nonnunq̃ oriri ſolent. Cuidã verò fuit ſuppuratus, ac proinde ſectione fuit opus. Iuxta hanc ipſam partem vidimus colon inteſtinum & ſuppuratum, & ſectum, interdum ignorãtibus medicis inexpertis, quid inciderent: interdum verò intelligentibus quoq;. Quoties autem ſic ſuppuratum fuit colon, facilè curationem recepit, etc. Miror autem Copum, alioqui Virum citra controuerſiam Doctiſsimum, hoc in loco perueruertiſſe Galeni ſententiã, cuius nimirum ſimilem, libro tertio de locis affectis. Pag. 371. q̃ rectiſsimè in hunc modum tranſtulerat. Iam ortum ſupra inguina panum, ac ſuppuratum, quum medicus incideret, ſtercus ſubſecutum, in colo abſceſſum eſſe declarauit.

Pag. 606.

COpus. Quippe eodem tempore omnes totius animalis arteriæ, inter ſeſe ſimiliter producuntur. Græcè. διαστέλλονται. Hoc eſt. Dilatantur.

Lib. I. de differentiis febrium.

Pag. 611.

LEonic. Ac nihilo minus in corde ipſo, ut quæ ad idem confluat cum omnibus ipſis. Græcè. ὡς ἂν σύρροους ὑπάρχουσα πάσαις αὐταῖς. Quod eſt. Ceu confluxile & conſpirabile cum uniuerſis arteriis.

Pag. 613.

LEoni. Ex quarum numero febris eſt una, quoniam in corde quædam præter naturam caliditas generatur.

Græcæ legitur. ἐπειδὰν ἐν τῇ καρδίᾳ. Hoc eſt. Vbi in corde. &c.

Pag. 614.

LEonic. Ira autem eſt, ueluti quidam feruor ac vehemẽs motus potentiæ iraſcibilis in ipſo cordis corpore ſita. Græce legitur. κατιδρυμένης: hoc eſt. collocatæ: ſic ut participium hoc referat non iracundiam, ſed iraſcibilem facultatem, quæ in corde ſuam ſedem ſortitur.

Pag. 615.

LEonic. Quoniam autem conſtringi terminum exteriorem, aut obſtrui penitiorum partium meatus contigerit. Græce legitur. ἐπεὶ δ' ἂν δὲ. Sed legendum eſt. ἐπειδὰν δὲ. Hoc eſt. Vbi uero. &c.

Pag. 616.

LEonic. In obſtructionibus quidem foraminum. Græce legitur τῶν πόρων. Hoc eſt. meatuum.

Ibidem.

LEonic. Quoniam non bene continentur. Græce. μηκέτι κρατούμενοι. Quod eſt. Quum neque amplius uincantur.

Ibidem.

LEonic. Propterea autem, quicunque cibi glutinoſi ſunt ac craſſi, ſunt magis morbis obnoxii. Græce διὰ τοῦτο καὶ ὅσα γλίσχρα, καὶ παχύχυμα τῶν ἐδεσμάτων, νοσωδέστερα. Hoc eſt. Iccirco quæcunque ex cibis lenti & craſſi ſunt ſucci, ii magis morbifici exiſtunt. &c. Humana ſiquidem corpora dicuntur obnoxia morbis: cibi autem, vel morbifici, vel ſalubres.

Pag. 617.

LEonicenus. Ex quibus omnibus ſimul cor affici eſt neceſſarium. Græce. οἷς ἅπασι συνδιατίθεσται την καρδίαν, ἀναγκαῖον ἐστί. Hoc eſt. Cum quibus omnibus ſimul cor affici eſt neceſſarium.

Pag. 630.

LEonic. Sicuti in his qui non tempore frigidam bibunt. Græce ἀκαίρως. Hoc eſt. intempeſtiue.

Pag. 633.

LEonic. & quidem ſæpius commouent, dormitantium more. Græcè legitur. καὶ μὲν τοι καὶ μύουσι ὡς τὰ πολλὰ. Hoc eſt. ac ſanè ſæpius conniuent.

Pag. 635.

LEonicenus. Omnibus ſiquidem hecticis febribus hoc in ſeparabile adeſt indicium, allato cibo quidem, febrem accēdi. Græcè legitur. ἀνάπτεσται μὲν τὴν τερμασίαν. Hoc eſt. Caliditatem quidem accendi.

Pag. 636.

LEonicenus. In omnibus ſiquidem febribus aliis huiuſce modi introitus etiam præter cibum aſſumptum, fiunt incompreſſi. Græcè legitur. εἰσβολαὶ ἄθλιπτοι. Hoc eſt inconcuſſi inſultus.

Pag. 637.

LEonicenus. Si enim aquam frigidiſſimam miſcueris. Græcè legitur. καταχέῃς. Hoc eſt. infuderis.

Lib. II. de differentiis feb.

Pag. 644.

LEonicenus. At in tertianis quidem, cauſam à qua prouenit, rei quodammodo pungentis, ac ferientis ſenſum repræſentat: in quartanis autem, refrigerantis. Græcè. ἀλλὰ τὸ μὲν ἐν τοῖς τριταίοις οἷον νύττοντος τε καὶ τιτρώσκοντος, τὴν αἴσθησιν ἐνδείκνυται τοῦ ποιοῦντος αἰτίου. τὸ γε ἐν τοῖς τεταρταίοις, οἷον ψύχοντος. Hoc eſt. Sed qui in tertianis accidit rigor, ceu rei cuiuſdam pungentis atque ferientis, ſenſum cauſæ repræſentat: qui ĩ quartanis autem, tanquàm refrigerantis.

Ibidem.

LEonicenus. Atque in pluribus circuitibus continentur. Græcè additur ταῖς κατὰ μέρος. Hoc eſt: in pluribus particularibus circuitibus.

Pag. 646.

LEonic. Ac ſecundæ acceſſionis feſtinat inuaſio. Græcè. καὶ τοῦ δευτέρου παροξυσμοῦ πρωιαίτερον ἡ εἰσβολή.

hoc eſt multo magis feſtinat inſultus:ſiue anticipat.

Pag. 6 4 7.

LEonicenus. Quicquid optimum fieri contigerit. Græcè. ὅσον ἂν ἐγχωρῇ γενέσθαι χρηστὸν. Hoc eſt. Quicquid potuerit corrigi.

Pag. 6 5 7.

LEonicenus. Sic & hemitritæus, dimidiam eius partem habet tertianam. Græcè habetur ἑαυτοῦ. Hoc eſt, ſui ipſius.

Pag. 6 6 1.

LEonic. Eſtq; tardi ac difficilis motus, frigida ac lenta exiſtens materia Græcè legitur. ἀργοῦ καὶ δυσκινήτου, καὶ ψυχροῦ, καὶ βραδυπόρου τὴν φύσιν ὑπάρχοντος. Quod eſt. Quum nimirum is humor piger, ægrè mobilis, frigidus, ac naturaliter tardè permeans exiſtat.

Pag. 6 6 3.

LEonic. Nam ex his quæ de bilioſa & pituitoſa febre ſimul commiſtis conſcripſimus, licet & hæc ad atræ bilis humorem transferentem, eius cum vtraq; illarum cōplexionem ac confuſiouem pariter coniecturari. Græcè legimus. κἀπὶ τὸν μελαγχολικὸν. Hoc eſt ad melancholicam febrem.

Pag. 6 6 5.

LEonicenus. Externa autem corrumpere, quod eſt putreſcere. Græcè. ὅπερ ἔστι σήπειν. Hoc eſt. Quod eſt putrefacere.

Ibidem.

LEonic. Calor autem extrinſecus, ſanguinem opprimit. Græcè. ἔξωθεν δὲ θερμότης ἐπιγίγνεται τῷ αἵματι. Hoc eſt incaleſcit autem externo calore ſanguis.

Pag. 6 6 6.

LEonic. Quod ex his humoribus, qui carbunculi appellātur, contingit. Græcè. ὥσπερ κἀπὶ τῶν καλουμένων ἀνθράκων. &c. Nempe. Quemadmodum in uocatis carbonibus.

Pag. 6 6 8.

LEonicenus. Inflatur. Græcè ἐκφυσᾶται. Hoc eſt, efflatur.

Pag. 6 6 9.

LEonic. Ita & in interioribus quæcunq; non videntur eandem proportionis similitudinem seruare, fieri concipiendum. Græcè. οὕτω χρὴ νοῆσαι κἀπὶ τῶν ἐντὸς, ὅσα μὴ φαίνεται, τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν σωζομένην ἔχοντα. Hoc est. Sic oportet imaginari etiam in interioribus, quæcunq;, quum non sint obiecta visui, eandem tamen analogiam perpetuò seruant. Ibidem.

LEonic. Et meatus qui materiam inutilem excernunt. Græcè legimus. ἐξοχετεύοντες. Hoc est, deducentes. Siquidem non meatus, sed facultas ipsa expultrix excernit. Pag. 673.

LEonic. Quia videlicet humor, quem proprius calor non obtinet, nihil habet reliquũ. Græcè. ὅτι τε τὸ μὴ κρατούμενον ὑγρὸν ὑπὸ τῆς οἰκείας θερμότητος, ὑπόλειπον ἔχει, &c. Hoc est. Et quia humori qui à proprio calore non vincitur, nihil amplius superest, nisi. &c.

Pag. 677.

LEonic. Neq; etiam omnibus æqualiter accendi aut dissolui contingit. Græcè legitur. προσήκει. Hoc est oportet. Pag. 678.

LEonic. Vt febris accendatur. Græcè. καὶ πυρετὸν ἐξάπτειν. Hoc est. Ac febris accendatur.

Pag. 679.

LEonic. Sed id solum quod ita est extenuatum, & in subtilioris vaporis naturam transierit. Græcè. ὡς εἰς ἀτμοῦ λεπτοῦ μεταστῆναι φύσιν. Hoc est. Vt in tenuis vaporis naturam transierit. Pag. 680.

LEonic. Quidam feruentium humorum difflatus. Græcè additur. οὖσα. Hoc est. Existens.

Pag. 681.

LEonic. Quod qui putrescere incipit humor, in aliquo membro consistit. Græcè legitur. ἕτερον ὑπάρχειν. Hoc est. Alter, siue diuersus, existit.

Libro de arte medicinali.

Pag. 706.

LEonic. Et insalubrium. Græcè. καὶ νοσωδῶν. Hoc est. & morbidorum. Pag. 7 0 9.

LEonic. In uno autem tempore, quod ita est neutrum, consistere nequit. Græcè additur. ἀκριβῶς μὲν. Hoc est. Accuratè quidem nequit consistere.

Pag. 7 1 3.

LEonicenus. In hac enim necesse est, ut posteriores, priores'ue partes. Græcè legitur. τά τε ὄπισθεν, καὶ τὰ ἔμπροσθεν. Hoc est. Posteriores prioresq; partes.

Pag. 7 1 5.

LEonic. Mediiq; sunt inter eos qui omnino sunt crispi, & simplices. Græcè corruptè legitur καὶ ἁπλῶν, pro ἁπαλῶν. Hoc est. lenes. Pag. 7 1 6.

LEonic. Capilli quoq; in his statim in lucem editis, habēt in capite ortum. Græcè habetur. ταχέως ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φύονται. Hoc est. Celeriter generantur.

Pag. 7 1 8.

LEonic. Implentur uerò, atq; aggrauantur eorum capita à calidis. At si humectentur, tunc multo magis excremētorum habent multitudinem. Græcè. εἰ δὲ καὶ ὑγραίνοιντο, πολὺ δή που μᾶλλον ἡνίκα καὶ πλῆθος ἴσχουσι περιττωμάτων. Hoc est. Quod si humectentur etiam, tūc multo magis, præcipuè dum excrementorum copia redundant.

Pag. 7 2 0.

LEonic. Paruitas verò oculorum, adiuncta quidem concinnitate, ac virtutum operatione. Græcè. καὶ τῇ τῶν ἐργειῶν ἀρετῇ. Hoc est. Et operationum uirtute.

Pag. 7 2 3.

LEonic. Ad actiones autem prompti sunt, & iracūdi, et īpudentes. Græcè legitur: καὶ ταχεῖς. Hoc est. celeres: non impudentes: quod interpres uertit. Pag. 7 2 5.

LEonic. Sed de insitis vnicuiq;, ac naturalibus nos exposuisse. Legendum tamen est: sunt à nobis exposita. Alioqui non rectè fluit oratio, si illinc eam deducas, vbi Galenus ait. Quod quæcunq;. &c.

Pag. 735.

LEonicenus. Dictum verò est in tertio de causis accidentium, quod cuiusque potentiæ virtus & vitium, temperatura principalis existit. Græcè habetur. εἴρηται δ' ἐν τῷ τρίτῳ περὶ τῶν ἐν τοῖς συμπτώμασιν αἰτίων, ὡς τῆς ἑκάστης δυνάμεως ἀρετῆ τε καὶ κακία, ἡ προηγουμένη κρᾶσις ἐστίν. Quæ iudicio meo sic sunt vertenda. Dictum autem est in tertio de symptomatum causis, quod ipsius potentiæ virtus & uitium, à temperiæ præcedente oritur.

Pag. 736.

LEonic. Ad imum ventriculi locum, quem Græci pyloron vocant. Græcè. εἰς τὸν πυλωρόν. Hoc est. Ad imum orificium ventriculi, qui ianitor appellatur.

Pag. 746.

LEonic. Horum autem singulorum, quæ dicta sunt, qualitas in ipsa corporis constitutione est eligenda. Græcè habetur. ἐπὶ τῆς ἀρίστης κατασκευῆς. Hoc est, in optima constitutione.

Ibidem.

LEonic. Alteram verò eam quæ ad optimam transferũt. Græcè. ἕτερα δὲ τῶν ἐπὶ τὴν ἀρίστην ἀγόντων. Hoc est. Alteram verò, earum quæ ad optimam ducunt.

Pag. 751.

LEonicenus. Alias quidem esse salubres causas eius temperaturæ. Græcè legimus. δυσκρασίας. Hoc est intemperantiæ.

Pag. 754.

LEonic. Atque ad illas impellemus, quæ nullum habent principatum. Græcè. ἐρεθίσομεν δὲ τὰς, εἰς μὴ κυριώτατα. Hoc est. Irritabimus autem illos, qui ad partes minimè principes, scilicet ducunt.

Pag. 757.

LEonic. Intentio tamen, quoad fieri potest, curationem adhibere, ad contrarium euersionis adducendo. Græcè habetur. ὅσα μὲν οὖν ἐν πνευμονί τε καὶ θώρακι περιέ-

χεται,

χεται. μετὰ βηχῶν μὲν ἡ κένωσις, ὑπὸ δὲ φαρμάκων λεπτυντικῶν. Quod eſt. Quæcunq; igitur in pulmone, atq; thorace ambiuntur, cum tuſſi ſanè expurgantur, ſed à medicaminibus extenuantibus. Ibidem.

LEonic. aut per vrinam, aut per ventriculum. Græcè. ἢ γαστρὸς. Hoc eſt, aut per aluum. Nam ventriculus, ſiue ἡ κοιλία, ventrem ſuperiorem ſignificat: quemadmodũ ἡ γαστὴρ, inferiorem. Pag. 760.

LEonic. Prius à parte repellendum. Mox diſpergendum. Græcè. ἀπωθεῖσθαι τοῦ μέρους πρότερον, ἢ διαφορεῖν ἐπιχειρεῖν. Hoc eſt. Prius debes repellere à parte, quàm aggrediaris diſcutere. Pag. 764.

LEonic. Hæc igitur omnia ſanare poſſibile eſt. Græcè legitur. σχεδὸν δυνατὸν ἐστιν. Hoc eſt. Propemodum eſt poſſibile. Pag. 765.

LEonic. Quare & duplex ſanandi modus. Alter quidem ad oppoſitam partem ei à qua facta eſt permutatio, intendendo, atq; impellendo. Alter verò, id quod cõtinet, firmius, ſolidiusq; reddendo. Græcè. ὥστε καὶ ἡ ἴασις τῶ μὲν, ἐξ ἀντιτασέως τε καὶ τῆς εἰς τὸ ἐναντίον, ἢ παρήλλαξεν, ὤσεως. τῷ δὲ, ἐκ τοῦ στενὸν ἐργάσασθαι τὸ περιέχον. Hoc eſt. Quare & curatio ipſa, in illa quidem (hoc eſt, in luxatione) fiet, ad oppoſitam partẽ ei, ad quam facta fuit permutatio, ĩpellẽtibus nobis. In altera verò (hoc eſt in enterocele) id quod continet, firmius ſolidiusq; reddentibus.

Libro quomodo ſimulantes morbum ſint coarguendi. Pag. 771.

FIcardus. Quando ex indigeſtione. Græcè. ἐξ ἀπεψιῶν. Hoc eſt. ex cruditatibus.

SECTIONE QVINTA.

Lib. II. De medendi methodo. Pag. 45.

LInacer. Nyctilopa dicunt. Græcè legitur. νυκτάλωπα: Hoc eſt, nyctalopa. Dicitur aũt nyctalops, qui noctu cœcus eſt, quum clarè interdiu cernat. Plin. lib. 8. Cap. 50. huius voculæ meminit dicens. Reſtituit veſpertinam aciem

his quos nyctalopas vocant. Pag. 67.

LInacer. Quippe ipsam sequentis siue agendi insinuationem. Græcè. τὴν γὰρ οἷον ἔμφασιν τῆς ἀκολουθίας. Hoc est. ipsam veluti consequutionis imaginem.

Lib. III. Pag. 115.

LInacer. Sin siccior debito particula tãto fuerit, quãto corporis temperamentũ iusto est humidius. Græcè habetur. εἰ δὲ πλέον εἴη τὸ μόριον τοῦ μετρίου ξηρότερον, ἢ ὅσῳ τοῦ σώματος ἡ κρᾶσις ὑγροτέρα. Hoc est. At si particula fuerit siccior iusto, q̃ corporis temperamentum sit iusto humidius.

Lib. IIII. Pag. 144.

LInacer. Exiguorum status mutatio. Græcè. μεταποροποιήσεως. Hoc est. transmutationis meatuum.

Lib. V. Pag. 171.

LInacer. Præsertimq́; per angustas, vel principes particulas. Græcè. καὶ μάλιστα διὰ στενοχωρίας τινάς. Hoc est. & præcipuè per angustias quasdam.

Lib. VIII. Pag. 285.

LInacer. Itaq; si iam pñs febris est. &c. Græcè. εἰ μὲν οὖν ἤδη γεγονότες εἶεν οἱ πυρετοὶ. Hoc est. Si igit genitæ iã febres fuerint. Pag. 317.

LInacer. Alterã quæ ex ipsorũ quę indicant, dignitatib⁹ censeat. Græcè. ἕτερον μὲν αὐτοῖς τοῖς τῶν ἐνδεικνυμένων ἀξιώμασι μετρούμενον. Hoc est. Alterã, quæ ex indicantiũ dignitatibus spectat. Huic versioni nostræ subscribit qđ habet lib. XI. Pag. 394. Perpensis scilicet indicantiũ scoporũ tum magnitudine, tũ dignitate. Pag. 394.

LInacer. Perpensis scilicet eoꝝ quæ indicẽt. Græcè addit σκοπῶν. Hoc est, scopoꝝ. Lib. XII. Pag. 433.

LInacer. Quod ad dolores ex sensus torpore sedandos, nullo minus est celebre. Græcè. οὐδενὸς ἧττον ἔνδοξον ὀδύνας πραΰνει ναρκῶσαν τὴν αἴσθησιν. Hoc est. Quod ad dolores sedandos stupefaciẽdo sensum, nullo minus est celebre.

Pag. 442.

LInacer. Nam si imbecillũ illi caput est, & qđ facile calẽ-

tibus vinis impleat, &c. Græcè legitur. ὑπὸ τῶν θερμμῶν οἴνων. Hoc est, & calidis vinis. At multa frigida vina facile incalescere pñt, si videlicet igni admoueantur.

Lib. XIII. Pag. 490.

LInacer. Imò postea q̃ vniuersum corpus vacuaueris, ac necessariũ est, eorũ quæ in inflãmata parte continentur, alĩ quid educas. Græcè. ἀλλ' ἐπειδὰν ὅλον τὸ σῶμα κενώσῃς, καὶ χρεία σοι γένηται κενῶσαι τι, καὶ ἐκμοχλεῦσαι τῶν κατὰ τὸ φλεγμαῖνον. Hoc est. Sed postea q̃ vniuersum corpus vacuaueris, utileq́; fuerit, eorũ quæ in inflammata parte continent, aliquid etiam educere.

Ibidem.

LInacer. Generandis aũt adhuc vitiis. Græcè. γινομένων δ' ἔτι τῶν παθῶν. Hoc est. Vbi verò affectus etiãnum in gñatione constant.

Lib. XIIII. Pag. 529.

LInacer. His verò etiã picari cõmodũ est: idq́; tertio aut quarto quoq; die. Grecè. δι' ἡμερῶν ἢ τοι τριῶν, ἢ τεττάρων. Quod est. Curriculo triũ, aut quatuor dierũ. Cũ qua lectione in vnũ conspirat sentẽtia illa, quæ paulo post habet in hunc modũ. Ergo neq; assiduè id ægrotanti corpori admonere cõueniet: nec quũ cõueniet, sæpe illinire: verùm in hyeme bis: in æstate semel id fecisse, est satis. Vnde liquet, ex sententia Galeni, minimè quidẽ tertio, aut quarto quoq; die illos ægros picandos esse: sed semel quidẽ æstate: bis aũt hyeme: sic tñ vt singulæ vices triduum, aut quatriduũ occupẽt.

Pag. 531.

LInacer. Mẽbranulã mollẽ firmãq́; cuti gũmi illitæ circũuoluens. Græcè addit. χάρτου. Hoc est ex charta mẽbranulã.

Lib. I. De artę curatiua ad Glauconem.

Pag. 7.

LEonicenus. & oculorum motus manifestus. In excusis exemplaribus Græcis legitur δήλη. Vetustissimus antẽ manuscriptus habet δηλοῖ. Vt sit sensus. Oculorũ etiam motus indicat. &c. Nam quĩ fieri potest, ut manifestus sit in eis oculorum motus, quumvix possint (quod postea subditur) palpebras ipsas attollere? pag. 14.

LEonic. Nam quæ velociter fiunt, ac celeriter ad statum veniunt, &c. Græce legtiur.. τὰ μὲν γὰρ ὀξέα. Hoc est, morbos acutos. Pag. 17.

LEonic. Non igitur notę, minimeq; exquisitæ febres diu turnæ sunt, vt quotidianæ, & quartanæ. Græcè. οὐκ οὖν οὐδὲ χρόνιοι ὁμοίως τεταρταίω, καὶ ἀμφημερινῷ οἱ οὐκ ἀκριβεῖς. Hoc est. Non igitur quemadmodum exquisitæ quotidianæ & quartanæ, sic etiam non exquisitæ sunt lōgę.

Pag. 29.

LEonic. Atq; ideò vehemētes euacuationes, quæ ex matricibus fiunt, cucurbitulæ mamillis appositæ statim sedant. Græcè. αἱ παρὰ τοὺς τιτθοὺς προσβαλλόμεναι. Hoc est. Iuxta māmas applicitæ. Debent itaq;, dum sic reuellere est animus, non ipsis mamillis, sed radici earum, cucurbitulæ ipsæ applicari, si qua fides medicorum decretis sit adhibēda.

Pag. 37.

LEonic. An calidæ sint, an vrentes. Græcè. καὶ διακαεῖς. Hoc est. Atq; vrentes.

Ibidem.

LEonic. Ac submersæ quodāmodo. Græcè. οἷον σμυχόμενοι. Quod est. Veluti fumigantes.

Pag. 38.

LEonic. Sed ante crisis perturbationem. Græcè. ἀλλ' ἐν τῇ πρὸ τῆς κρίσεως ταραχῇ. Hoc est. Sed in ipsa ante crisim perturbatione. Ibidem.

LEonic. Nam si quod in eo membrum agitatur. Græcè. εἰ γὰρ καὶ πάλλοιτό τι τῶν ἐν αὐτῷ μορίων. Hoc est. Etenim si quæ in ipsa facie pars palpitet.

Lib. II. Pag. 42.

LEonic. Nam ex duabus speciebus, quæ quidem nuper dictæ sunt, altera &c. Græcè legit. τῶν γὰρ ἄλλων δυοῖν εἰδῶν, τὸ μὲν ἤδη προειρημένον. Hoc est. Aliarum verò specierum duarum, hæc quidem, cuius nuper mentionē fecimus.

Ibidem.

LEonic. Sed minus calida & acri, q̄ sit prior. Græcè. ἢ οἱ

πρόσθεν. Hoc eſt. Quàm illæ ſpecies priores.

Pag. 46.

LEonic. Sufficit aũt in huiuſcemodi affectibus, vehementiam doloris mitigare, cũ aliquo ex his, quod ex vino dulci, & oleo roſaceo, & pauca cera, quæ in vtroq; ſit liquata, conficitur. Græcè legimus. ὅσα διὰ γλυκέος, τε καὶ ῥοδίνου, καὶ κηροῦ βραχέος, ἐν ἀμφοῖν τετηκότος, συγκεῖται. Hoc eſt. Quæ ex paſſo, & oleo roſaceo, & pauca cera, quæ in vtroq; liquata ſit, conſtant.

Pag. 48.

LEonicenus. Herpetes aũt, quantum ad totius corporis euacuationẽ attinet, vt eryſipelata curare oportet. Quantum verò ad ipſius particulæ patientis locũ. &c. Græcè. τὰ δὲ περὶ τὴν αὐτοῦ τοῦ πεπονθότος μέρους. Hoc eſt. Quantum uerò ad eam, quæ patienti debetur particulæ.

Pag. 51.

LEonic. Aut mamillis cucurbitas appoſueris. Græcè. ἢ παρὰ τοὺς τιτθούς. Quod eſt. Aut iuxta mamillas.

Ibidem.

LEonic. Et cucurbitulas coxis applicueris. Græcè legit. μηροῖς. Quod equidem mallem vertere inguinibus, aut fœminibus.

Pag. 52.

LEonic. A coniunctis euacuatio facienda eſt. Græcè. ἀπὸ τῶν ὁμοζύγων. Hoc eſt. à coniugatis.

Pag. 54.

LEonic. Iam verò, & qualitates quædã extraneæ. Græcè. ἄτοποι. Hoc eſt. inſolentes.

Pag. 71.

LEonic. Igiť emplaſtica oĩno medicamẽta, quale eſt Machærionis, & Epigoni, & quod Iſis cognominať, vbi ad emmotorũ vſum deducunť, cerati indigẽt admiſtione. Nempe hæc ad ſinus vtilia ſunt. Græcè legitur. ὅσα τοίνυν ἐμπλαστικὰ φάρμακα τελέως ὄντα, καθάπερ τό τε τοῦ Μαχαιρίωνος, καὶ τὸ τοῦ Ἐπιγόνου, καὶ τὸ προσαγορευόμενον Ἶσις, εἰς τὴν τῶν ἐμμότων χρῆσιν ἀγόμενα, κηρωτῆς μιγνυμένης δεῖται, ταῦτα γὰρ

ἐπιτήδια τοῖς κόλποις ἐστὶ. Hoc eſt. Quæcũq; igitur exqſitè emplaſtica medicamenta quũ ſint, quale exiſtit quod ad Machærionẽ, Epigonemq́; refert, quodq́; Iſis cognominat, vbi deducunt ad emmotorum vſum, cerati miſcella indigẽt, ea enim ad ſinus utilia ſunt. Pag. 78.

LEonic. Quæ à natura purgationẽ non habent. Græcè. ὅσαι μηκέτι καθαίρονται, τὴν κατὰ φύσιν κάθαρσιν. Hoc eſt. Quæ naturali ſua purgatione priuant. Pag. 80.

LEonic. Paſſiones inſequũtur. Græcè. συμπάθειαι ἕπονται. Hoc eſt. Per conſenſum afficiuntur continuæ partes.

Ibidem.

LEonic. Quũ propè loca mortalia fit īſignis aduſtio. Græcè legit. ὅταν ἐγγὺς καιρίων μορίων. Sed legẽdũ eſt κυρίων. Hoc eſt. propè pricipales particulas. Pag. 82.

LEonic. Hæc quidẽ ad te miſſa, qui longè peregrinaturus eras, mediocriter ſe hẽre viſa ſunt. Græcè. ταῦτα μὲν οὖν εἰς ἀποδημίαν σοι μακρὰν στελλομένῳ, νομίζω συμμέτρως ἔχειν. Hoc eſt. Atq; hæc quidem arbitror tibi eſſe abundè, qui ad longam profectionem accingeris.

Lib. de curandi ratione per venæ ſectionem. Pag. 90.

THeodoricus Gerardus. Quoniã aũt calida ſimul, humidaq́; oĩa, facillimè putreſcere apparẽt. Græcè. τάχιστα. Hoc eſt, celerrimè. Pag. 98.

THeod. Neq; enim vbi tanta crudorũ humorũ copia accumulata eſt, vt ſecandã venam præcipiat, ratio redarguitur. Nam iſtis viriũ robur non adeſt. Eſtq́; hoc iudiciũ eos haud poſſe ſanguinis miſſionẽ pferre, qñ vnà cũ colore corporis totius, qui tũ viſitur, ſanguinẽ abundantem indicante, pulſus adeſt inæqualis, aut in vehementia & magnitudine p inæqualitatẽ ei⁹, obſcurus & paru⁹ exuperãt. Græcè legim⁹. οὐδὲ γὰρ ὁπότε πλῆθος ὠμῶν χυμῶν ἤθροισται τοιοῦτο, ὡς κελεύειν σθαι φλεβοτομεῖν, ὁ λόγος ἐλέγχεται. ῥώμη γὰρ τούτοις δυνάμεως οὐ πάρεστι, καὶ αὐτό γε τοῦτ᾽ ἐστὶ γνώρισμα τοῦ μὴ δύνασθαι φλεβοτομίαν ἐνεγκεῖν αὐτούς, ὅταν ἅμα τῷ χρώματι τοῦ παντὸς

σώματος ἐκπεπτωκότι τοῦ δηλοῦντος αἷμα πλεονάζειν, ὁ σφυγμὸς ἀνώμαλος ἢ κατὰ σφοδρότητα καὶ μέγεθος, ἐπικρατούντων κατὰ τὴν ἀνωμαλίαν αὐτοῦ, τῶν ἀμυδρῶν, τε καὶ μικρῶν. &c. Cæterùm vbi legit κελεύεσθαι, legendũ est, κωλύεσθαι. Vt sic totam illam orationẽ (quæ veluti respõsio quædã ad obiectiones tacitas est) cõuertamus. Neq; verò vbi tanta crudorum humorũ copia accumulata est, vt secandã venã prohibeat, sermo hic redarguit. Nam istis viriũ robur non adest. Estq; indiciũ eos haud posse sanguinis missionem perferre, quòd præter colorem totius corporis, degenerantẽ in ipsis ab eo, qui solet sanguinis copiã ostendere, etiam eorum pulsus inæqualis in vehementia & magnitudine existit, præpollentibus secundum ipsam inæqualitatẽ imbecillis simul & paruis. &c. Hanc uersionẽ confirmant quæ Galenus paulo post subdit in hunc modũ. Habebis eorum indicium, tũ colorem plumbeũ, aut ex pallido albũ, omniaq; potius quàm rubrũ.

Pag. 99.

THeod. Geminã me vacuationis viã proponere nostis. Per vacuationẽ quidẽ, &c. Græcè legit. διὰ φλεβοτομίας μὲν. Hoc est. Per uenæ quidem sectiones.

Pag. 105.

THeod. Nec verearis multum detrahere, si rubrior, flauiorq; multo fluat: aut pro puro aut rubro, liuidus. Græcè habetur. καὶ μὴ ὀκνεῖν συχνὸν ἀφαιρήσειν, ἔστ᾽ ἂν ἐρυθρότερον τε καὶ ξανθότερον πολὺ ῥυῇ. ἢ ἀντὶ καθαροῦ, τε καὶ ἐρυθροῦ, πελιδνόν. Hoc est. Nec verendum est multũ detrahere, donec rubicundior, longeq; flauior effluat: aut pro puro & rubro liuidus. &c. Siquidem constituit signum Hippocrates (vt idem Galenus testat) quòd aliquid sanguinis è phlegmone in venam sectã assumptum sit, permutationẽ ipsius.

Pag. 107.

THeod. Sic affecto liene, haud æquè adiuuerit circa medium digitũ sinistræ manus incisa vena. Græcè. οὕτω τοίνυν καὶ σπληνὸς πάσχοντος ἡ τῆς κατὰ τὸν παρὰ μέσον δάκτυλον φλεβὸς διαίρεσις ὤνησεν ἐξ ἀριστερᾶς χειρὸς. Quod est. Similiter etiam laborante splene, sectio venæ quæ iuxta

annularem digitum est in sinistra manu, contulerit. Huic lectioni subscribit quod habetur pag. 106. in hunc modum. Quemadmodum putant, qui lienem curari aiunt, à venę ad secundum paruum digitum sitæ, sectione.

Pag. 109.

THeod. Nisi prius expurgatus foret. Græcè. ἄνου τοῦ προκενωθῆναι. Hoc est. Nisi prius vacuatus fuisset. Siquidē non agit illic Galenus de euacuatione quæ fit per medicamēta, quam rectè aliquis purgationē vocauerit: sed de illa quæ perficitur per uenæ sectionem, & quæ minimè purgatio dicenda est.

Pag. 111.

THeod. Datur aūt & hoc tempore medicamentū quod propriè amarum appellatur, centū habens drachmas mixtis aliorū medicaminum cuiusq; sex. Græcè legitur. ὃ τὰς ε' ἔχει ∠ τῆς ἀλόης μιγνυμένας ταῖς τῶν ἄλλων φαρμάκων ἐξ ἑκάστου. Hoc est. In quo ad centū aloes drachmas, cuiusq; aliorum medicaminū drachmæ senæ miscent. &c. Est enim Andromachi compositio, cuius Galenus meminit octauo de compositione medicamentorum secundum loca.

Pag. 112.

THeod. Quam ob rem podagricos ex cubito purgato. Græcè. χρὴ κενοῦν. Hoc est, vacuare oportet.

Cap. De reuulsione. Pag. 119.

THeod. Vberibus admota. Græcè. παρὰ τοὺς τιτθοὺς, Hoc est. Iuxta mammas.

Lib. de venæ sectione aduersus Erasistratum.

Pag. 126.

IOsephus Tectander. Vt interim noxas reticeā, quæ ex inediis necessariò euenire solent. Gręcè. ταῖς μακραῖς ἀσιτίαις.. Hoc est. ex longis inediis.

Ibidem.

IOsephus. Acerbiora, maligniora q́; effecta. Græcè. δριμύτερα γενόμενα. Hoc est. Acriora effecta.

Lib. de venæ sect. contra Erasistratæos.

Pag. 145.

IOsephus. Ego verò, quanquam antea sermonem cum

medicis instituere opus habebam, quo ea consyderarem, quæ illi pro non admittendo venæ sectionis vsu, dicturi fuissent. &c. Græcè. ἔμπροσθεν μὲν οὖν ἐδεδίειν εἰς λόγους ἰέναι τοῖς ἰατροῖς, εἰκάζων ἃ μέλλουσι ἐρεῖν εἰς τὸ μὴ χρῆσθαι τῇ φλεβοτομίᾳ. Hoc est. Primo igitur veritus fueram cum medicis sermonem conferre, coniectans quæ dicturi essent, de non admittenda venæ sectione.

Lib. de marasmo.

NIcolaus lauachius. Hinc liquido apertum est, quod si corporis totius sit affectus tabes, affici animal sine principis membri passione nequeat. Græcè habetur. οὐκ ἄνευ τῆς ἀρχῆς τοῦ ζώου παθόντος γίνεται. Quod nos vertimus. Minimè quidem fit, nisi sit etiam principium animātis affectum. Pro quo principio intelligendum sanè est cor: vtpote quod vnum præcipuè in marasmo afficiatur.

Eodem lib. iuxta finem.

NIc. Lauach. Cæteris autem ex visceribus vtplurimum ab affecto loco in ventrem redundans biliosus succus hecticas ciere febres potest. Græcè. ὡς τὰ πολλὰ μὲν οὖν κατὰ τὰ λοιπὰ σπλάχνα μετὰ χολώδους χυμοῦ συνίστασθαι πέφυκεν ὁ ἑκτικὸς πυρετὸς, ἀναποθέντος εἰς τὴν γαστέρα τοῦ πάσχοντος τόπου. Hoc est. Vt plurimum aūt, secundum reliqua viscera gignitur hectica febris, infuso bilioso humore in vētrem visceris male affecti.

Sectione sexta, libro primo, de compositione pharmacorum secundū gña. Pag. 25.

ANdernacus. Docti pariter estis primæ curationis consilium à morbosis dispositionibus suggeri. Græcè. ἐμάθετε δὲ καὶ ὅτι πρῶτος σκοπὸς τῆς θεραπείας ἐκ τῶν νοσωδῶν διευρίσκεται διαθέσεων. Hoc est. Didicistis aūt primum curationis scopum à morbificis proficisci dispositionibus.

Pag. 35.

ANdern. Non adhuc extremū frigus admoliemur. Græcè. οὐδὲν ἔτι δεόμεθα τῆς ἐπικτήτου ψύξεως. Hoc est. Non amplius egemus aduentitia frigiditate.

Libro II. Pag. 79.

ANdern. Hæc ſanè ſed & prius oſtēdimus, in tertio Therapeutices cōmentario, diximus, ꝙ præſciētes ea ex demonſtratione cōuenienti ad reliqua deducā. Græcè legitur. ταῦτ᾽ οὖν εἴρηται μὲν ἡμῖν καὶ πρόσθεν, εἴρηται δὲ κἀν τῷ τρίτῳ τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου. ὥστε προεπισταμένους δι᾽ αὐτὰ μετ᾽ ἀποδείξεως τῆς προσηκούσης, ἐπὶ τὰ λοιπὰ προάξω, &c. Hoc eſt. Hæc igitur dicta nobis iā antea ſunt: expoſitaq́; etiā in tertio lib. de medēdi methodo. Quare præſciētes ipſa cū decēti demōſtratione, ad reliqua promouebo, &c. Cæterū dimi nutè legit in impreſſis codicibus ὡς, ἀντὶ τοῦ ὥστε: id quod fefellit interpretē.

Lib. III. Pag. 143.

ANdern. Huius generis eſt lixiuia quæ ſtacte dicit. Atq; hāc ipſam quæ ex materia ſubtili vſta eſt, cedrinū oleū virtute ſupat. Græce. ἐκ τούτου δὲ γένους ἐστὶ τῷ κεδρίνῳ καὶ ἡ στακτὴ καλουμένη κονία. καὶ ταύτης αὐτῆς, ἥτις ἂν ἐξ ὕλης λεπτομεροῦς γένηται καυθείσης, ὑπερβάλλει τῇ δυνάμει τὸ κέδρινον ἔλαιον. Hoc eſt. Eiuſdē cū cedrino eſt gn̄is lixiuia ſtillatitia vocata. Atq; īter ſpēs lixiuiæ, illa eſt potētior oleo cedrino, quę ex materia tenuiorum partium combuſta, confecta fuerit.

Pag. 153.

ANdern. Iam aliis multis pharmacis potentiā pauculis annis retinere cōtingit: attamen euphorbiū alio nullo ſanè minus poſt thapſiā. Sed clarius in Græco exēplari. συμβαίνει μὲν οὖν καὶ ἄλλοις πολλοῖς τῶν φαρμάκων ὀλίγοις ἔτεσιν ἐξίτηλον ἴσχειν τὴν δύναμιν, οὐδενὸς δ᾽ ἧττον τὸ εὐφόρβιον μετά γε θαψίαν. Cæterùm aliis etiā cōpluribus pharmacis accidit, ut pauculis annis, eoꝝ vis euaneſcat: id qd poſt Thapſiā, nullo minus euphorbio cōtingit.

Pag. 172

ANdern. Tale igit cōſecutus, & hāc ipſam cōmemoratā vnctionē audacter puncturis imponito: ubi oras hiare metus eſt. Cuius contrarium habent prorſus codices Græci. ἐφ᾽ ὧν εὐλαβῇ μῦσαι τὸ στόμιον. Hoc eſt. In quibus veritus fueris ne cōniueant atq; occludant oſcula. Siquidē ut hiare Græcis eſt χαίνειν, ſic μῦσαι claudi & orificia obſtrui: id quod

in punctis neruis est summũ malum: ac proinde Galenus, vt omni ratione aperiantur, ducit esse magnũ operæpretium.

Pag. 180. Vbi agit de sumptuosis pharmacis.

ANdern. Vbi enim quispiã pharmacorũ medicorumq́; studiosus nõ plura qngentis myriadibus hēret nullo simpliciori dignabat uti: multo magis vel diues aliquis uel monarcha odoratũ simul & qđ multa constet pecunia uolet habere pharmacũ. Illa tñ sententia prior clarius ex dictione Græca pcipit. ὅπου γάρ τις οὐ πλείους, ἔχων πεντακοσίων μυριάδων ἀνὴρ φιλοφάρμακός τε καὶ φιλίατρος, οὐδενὶ τῶν εὐτελῶν ἠξίου χρῆσθαι. &c. Quæ sonant. Quandoquidem enim quidam pharmacorum & medicinæ studiosus, tametsi non haberet plures quinquaginta myriadibus, dedignabatur tamē vti medicamentis vulgaribus: multo certè magis. &c.

Libro. IIII. Pag. 197.

ANdern. Non tamen cum refrigeranti oleo liquare ipsum oportet: Græcè legit. οὐ μὴν οὐδὲ διὰ τοῦ τύχοντος ἐλαίου τήκειν αὐτὴν προσήκει, &c. Quæ sunt vertenda. Non tamen obuio quouis oleo ipsum liquare oportet. Quã lectionem confirmat sequens sententia: quæ talis est: sed si quidē rubor aut calor aliquis in circũpositis vlceri partibus præpollere videatur, ex quopiam astringentium simul & refrigerantium: cuiusmodi myrtinum atq; melinum est.

Libro sexto. Pag. 329.

ANdern. Quòd auxiliorum quædam ratio sola inuenit, quædam experientia, quæ & ipsa rationem requirit: nonnulla vtriusq; opem postulant, subinde nobis est declaratum. Græcè habetur. ὅτι τῶν βοηθημάτων, ἔνια μὲν ὁ λόγος εὑρίσκει μόνος, ἔνια δὲ ἡ πεῖρα, καὶ αὕτη τοῦ λόγου μὴ χρῄζουσα, &c. Hoc est. Quòd auxiliorum quædam à rõne sola inueniantur: quædam ab experientia sola, nec desyderante rationē. &c. Multa siquidem sola experientia citra rõnis opem inuenit.

Libro. VII. Pag. 380.

ANdern. Porrò ex iis quæ à glutinatione ἐχέκολλα nominantur, nullum auferendum est prius, q̃ sua spon-

te abſcedant. Atqui ſi laueris permittenda ſunt. Græcè legimus. ἀλλὰ κἂν λούηταί τις, ἐᾶν ἐπικεῖσθαι. Hoc eſt. Imò verò etiam ſi quiſpiam lauet, ſinenda ſunt vt adhæreant. Monet itaq; tenacia medicamenta, quæ applicamus corporibus, ne in balneis quidē eſſe amouenda, donec vltro ipſa decidant.

Libro primo, de compoſitione pharmacorum ſecundum partes. Pag. 433.

IAnus Cornarius. Aliis verò herbis quæ iuxta humiliores regiones proueniunt, reliqui totius corporis pili ſimilem generationem habent. Græcè legitur. ταῖς δ᾽ ἄλλαις πόαις, ὅσαι κατὰ τ᾽ αὐώτερα χωρία φύονται. Hoc eſt. Reliquis autem herbis quæ in marcidis exuccisq; proueniunt regionibus, &c. Nempe, alii totius corporis pili ſimilem generationem ſortiuntur. Comparauerat ſiquidem primò ipſos capitis pilos tritico aut hordeo creſcenti in aruo aliquo præpingui & fœcundo. Nunc verò lanuginem reliqui corporis, ſimilem iis herbis habere generationem ait, quæ in aridis locis, ſterilibusq; proueniunt. Confirmat hanc lectionem noſtram Galenus libro. XI. de vſu partiū humani corporis, ubi agit de pilis ciliorum. Cæterùm codices qui excuſi habentur, non αὐώτερα, ſed mutata υ. in ν, ἀνώτερα, hoc eſt, ſuperiores, habent: quãquam interpres nō ſuperiores, ſed inferiores vertit. Pag. 483. De aceto.

COrnarius. vtpote quod ſubſtantia ſua modicè calidum eſt, plurimum verò frigidum, & partium tenuiū. Græcè habet, ὡς ἂν ἔχοντι μὲν κατὰ τὴν οὐσίαν ὀλίγον θερμὸν, ἔχοντι δὲ τὸ πλεῖστον αὐτῆς ψυχρὸν λεπτομερές. Quæ mallem ſic reddere ad verbum. Vtpote quod ſubſtantia quidē ſua obtineat pauxillū calidi: plurimū aūt frigidi atq; tenuiū partiū.

Libro ſecundo. Pag. 526.

COrnar. Quæ Archigenes cōſequenter ſcripſit, in qbus eſt etiam Galeni cēſura. Græcè. ἐν οἷς καὶ Γαλήνου διορισμός. Hoc eſt. In quibus etiam habetur Galeni diſtinctio.

Pag. 535.

COrnarius. Itaq; balnea temperata, & vnctiones, & po

tus dilutus eis exhibēda ſunt: omnisq́; diæta liquidior & boni ſucci conſtituēda. Græcè habet. καὶ ἡ σύμπασα δίαιτα ὑγροτέρα τε καὶ εὔχυμος παραλαμβάνεσθαι. Hoc eſt. Omnisq́; victus rō humidior, & boni ſucci eligenda. Atqui non oīs victus ratio liquida, eſt humida: quū plurima ſint cōſiſtentia fluida, quæ maximam tū exiccandi vim poſſident: vt exempli gratia, tum mel, tum acetum. Pag. 555.

Cornarius. Poſt exacerbationem verò pharmacis hemicranicis eſt vtendum: ſi quidem multa caliditas percipiatur, his quę refrigerans quippiā habent: citra verò hanc, his quæ multū excalfaciant: vbi Græcè legit, τοῖς ἱκανῶς θερμαίνουσιν. Hoc eſt, iis quæ ſufficienter calfaciant.

Libro tertio. Pag. 56.

COrnar. At verò cōſimilis dolor eſt ex ſeroſis & ſanioſis humoribus in corpore auriū gñatis, ei q ex mordaciū humorū illapſu forinſecus facto ꝯtingit. Gręcè tū nō habet, in corpore auriū gñatis: ſed ſimplr: in corpe genitis. Vt ſenſus ſit, conſimilē fieri dolorē humoribus ex toto corpore in aures illapſis, ei qui ex mordaciū humorū inſultu forinſecus facto cōtingit. Lib. V. Pag. 703.

COrnarius. Si verò liuidi per oēm ſuam ſubſtantiā facti appareāt dentes, nihil mirū eſt, ipſos inflāmationi aliqd ſimile pati. Græcè legimus. εἰ δὲ πελιδνοὶ δι᾽ ὅλης ἑαυτῶν τῆς οὐσίας οἱ ὀδόντες φαίνονται ποτὲ γινόμενοι, θαυμαστὸν οὐδὲν ἐστὶ πάσχειν αὐτούς τι καὶ τῇ φλεγμονῇ παραπλήσιον. Quæ ſonant. Quū aūt liuidi aliqn̄ tota ſubſtātia videant dētes, nó eſt ꝙ miremur, ſi perpeti etiā poſſint aliqd inflāmationi ſimile.

Lib. VI. Pag. 741.

COrnarius. Quando verò ueluti induratū quiddā de inflāmatione relinquit, penitus nō conuenit, aſtringens ad diſcuſſoriū miſcere, niſi prius totū corpus ſit euacuatū. Contrariū Græci codices dictant. ὅταν δὲ οἷον σκιῤῥῶδές τι λείπηται τῆς φλεγμονῆς, οὐδ᾽ ὅλως χρὴ μεμίχθαι τῷ διαφοροῦντι τὸ στύφον, ἐὰν κεκενωμένον εἴη τὸ σύμπαν σῶμα. Quod eſt. Quum verò ex inflāmatione quippiā ueluti induratū relictū fuerit,

penitus nihil astringẽs miſcendũ diſcutientibus eſt: ſi vniuerſum corpus ſit euacuatũ. Galenus itaq; præcipit, ut poſt totius euacuationẽ corporis, ſi phlegmone in ſcirrhũ degñauerit, ſolis digerẽtibus, diſcuſſoriisq; vtamur: q̃nquidem tunc verendũ non eſt, ne humores concitemus ad partes: nimirũ corpore ab omni redũdantia libero & immuni exiſtẽte, ob præcedentem euacuationem.

Libro de Theriaca ad Piſonẽ. Pag. 1045.

ANdern. Quoniã non ſolùm hoc noĩe cæteris oĩb⁹ præcellunt, q̃ imperiũ à Diis ſint adepti, ſed etiã q̃ vniuerſa bona, vniuerſis libẽter impartiant, ſicuti & Dii ipſi tantũ ex æquo gaudii cõcipiunt, quãtus eorũ numerus extiterit, qui ab ipſis reddunẽ incolumes. Hæc tũ poſterior ſententia videẽ eſſe longè diuerſa in Græcis codicibus, qui ſic hñt. ὥσπερ καὶ αὐτοὶ οἱ θεοὶ, ἐν τῷ ἴσῳ καὶ τοσούτῳ τὴν εὐφροσύνην ἔχοντες, ἐν ὅσῳπερ καὶ οἱ ἀπ' αὐτῶν διασωζόμενοι. Quod eſt. Nõ ſecus q̃ Dii ipſi, tantũ ex æquo gaudii cõcipientes, quantum illi qui ab ipſis ſeruanẽ. Pag. 1049.

ANdern. Nos verò quũ hæc videamus, ſciamusq; id q̃d poſſit rõne vniuſcuiuſq; medicaminũ naturæ virtutis proprietatẽ verè agnoſcere. Græcè legimus. ἡμεῖς δὲ ταῦτ' ὁρῶντες, καὶ τῷ λόγῳ τῆς ἑκάστου φύσεως τῶν φαρμάκων τὸ οἰκεῖον τῆς δυνάμεως φιλαλήθως ὁμολογοῦν τὸ δυνατὸν εἰδότες. &c. Quẽ locum difficilẽ ego ſanè ſic verterẽ. Nos verò, quũ hæc cernamus, aſſequamurq; ratione id quod verè poſſit exprimere proprietatẽ facultatis naturę cuiuſq; pharmaci, &c.

Pag. 1067.

ANdern. Ad hũc enim peculiariter verba potius habeo, quoniã manifeſtiores etiã in corpore ꝯuerſiones, mutationesq; nõ indicat. Græce legiẽ. ἐπεὶ καὶ φανερωτέρας ἐν τῷ σώματι τροπάς τε καὶ μεταβολὰς εἶχ' ἐνδύκνυσθαι. Hoc eſt. Quoniã manifeſtiores in corpore cõuerſiones, mutatiões q; indicare potuiſſet. Pag. 1074.

ANdern. Porrò erunt aĩalia colore ſufflaua, corpore robuſta. Græcè habeẽ. καὶ εὐκίνητα σφόδρα. Hoc eſt, exi-

mia quadam agilitate mobiles: viperæ ſcilicet.

Libro ſecundo, de antidotis. Pag. 1171.

ANdern. Hac Nicomedes rex vtebaẽ, ſi qñ eos qui eum vocauerant, in ſuſpicione haberet. Græcè legiẽ. εἴ ποτε ὑπόπτους εἶχε τοὺς κεκληκότας. Quæ ſonant: Si qñ eorum qui inuitaſſent ipſum habebat ſibi fidem ſuſpectã. Siquidem τὸ καλεῖν, tum vocare, tũ inuitare, ad conuiuiumq́; hortari ſignificat.

FINIS.

Errata Candide lector, ſic corrigito.

Folio. 6. facie. 2. linea. 29. lege πυρεταίνουσι. fol. 7. fac. 2. lin. 17. lege σύμπαν. fol. 9. fac. 1. lin. 5. lege χαλεπώτερον. ibidem lin. 6. lege φλεβὶ. ibidem linea. 27. lege ταῦτα ? interroganter. fol. 10. fac. 1. lin. 8. lege τρίτου. facie. 2. lin. 16. lege συμπέφυκεν. fol. 11. fac. 1. lin. 20. lege auulſus fuerit. ibidẽ lin. 25. lege τὰς διπλοὰς. fac. 2. lin. 29. lege συναναγράφειν. fol. 13. fac. 1. lin. 14. lege σαφῆς. fol. 14. fac. 1. vltima lin. lege τῶν κάτω. fac. 2. lin. 31. lege νδῦρα. fol. 15. fac. 1. lin. 4. lege ὥσπερ. lin. 13. lege τράχηλον. lin. 20. lege ἄνωθεν. fac. 2. lin. 18. lege εἴρηται νῦν. fol. 19. fac. 2. lin. 2. lege κἄπειτα. lin. 12. lege γαστέρα. lin. 25 lege φλεγμαῖνον. fol. 24. fac. 2. lin. 10. lege nunq̃ magnã. fol. 25. lin. 5. lege ἀναπνδυστικῶν. lin. 14. lege ἀλλ᾽ ὡς ἐκ σημείων. fac. 2. lin. 24. lege οὕτως; fol. 29. fac. 1. lin. penultima leg. ἀραιότερον. fo. 30. fac. 1. lin. 8. lege ἀποσβέννυνται. lin. 26. lege νεκροειδέστερον. fol. 31. fac. 1. lin. 18. lege βραδυτῆτα. fol. 32. fac. 2. lin. 7. lege αἰδοῖ. fol. 37. fac. 1. vltima linea lege ἀπυρεξίας. fol. 38. fac. 1. lin. 27. lege. ἐν τάχει. fac. 2. lin. 24. leg. phlegmatis. Reliqua facilè inſtaurare per te ipſum poteris. Sed ex iis ipſis quæ annotata hîc ſunt, plurima in quibuſdã chartis correximus.

SERIES CHARTARVM.

a b c d e f g. Omnes quaterniones.

Venetiis apud Hieronymum Scotum.

1548

